

Maret 9

September 1938

HIND

35

SENTI

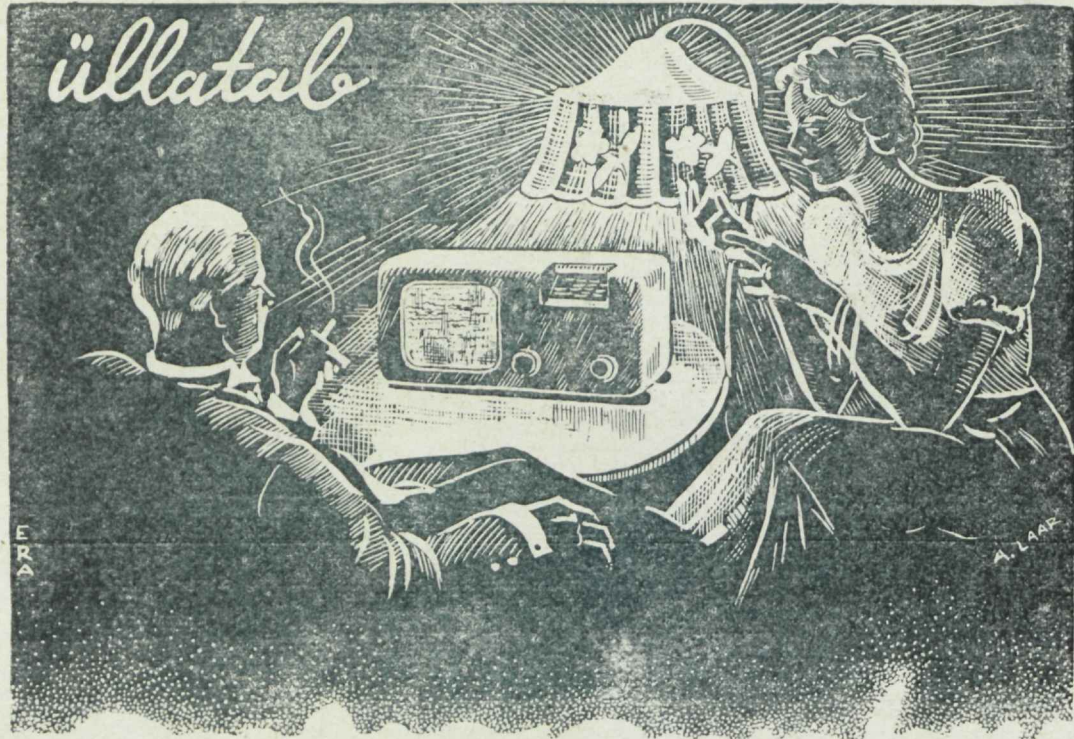

Naiste ja kodude kuukiri

*Ostke ainult kodumaa
kalasse ja botikuid
selle märgiga*

RET RAADIO

Raadio-Kooperatiiv

TALLINN, S. KARJA 9 • TARTU VÕIDU 11 • RAKVERE, TALLINNA 25 • PÄRNU KALEVI 40 • VILJANDI, LOSSI 31

Septembris jõuab müügile
„Vallatu Magasini“
sügisnumber

Maret

NAISTE JA KODUDE KUUKIRI

NR. 9 (45)
4. AASTAKÄIK

SEPTEMBER 1938
TRÜKITUD 35000 EKSEMPL.

PILVED

Metshanede lend

Vanas pealinnas Kiotos, Jaapani vanimas kunstnike-, templi- ja keisrilinnas, said keskajal paljud kunstnikud ülesande maalida ühe mäetempli ruume. Sellesse templisse tõmbus suvepäevil keiserlik perekond, olles harjunud elama seal rikaste munkade hoolitsusel mõned nädalad.

Kunstnikud algasid oma tööga. Üks maalis saali, kus varblased, lennates parvedena üle seina, kiigutasid end riisipõldudel ja pilliroohiitel. Teine kunstnik maalis hõbepaberfaustale saali, kus mässavad merelained vahutasid kõigil neljal seinal. Kolmas kunstnik maalis saali, mis oli täis kasse ja kassipoegi, kes mängisid lillekorvides, kiskudes katki suurte pionide õispaide.

Esimest saali nimetati varblaste-saaliks, teist vahutavate lainete ja kolmandat mängivate kasside saaliks.

Keiser ja keisrinna, kes võtsid osa saalide kaunistamisest, lasksid end igakord, kui valmis üks saal, viia kandetoolides suure toredusega mäetemplisse, kus veetsid aega teejoomisega uues saalis. Sageli võtsid nad kaasa ka oma kolm noort tütart. Ühel päeval, kui nad külastasid jälle templit, ütles keiser kõige vanemale: „Soovi endale maalitud saali, minu laps! Võib-olla on kunstnikud nii vastutulelikud ja, olles õnnestatud õnnelikust silmapilgest, maalivad sulle saali su enda soovi kohaselt.“

Vanim printsess, kes kandis oma käsivarrel väikest jaapani siidpintserit, kellega ta mängis, soovis endale saali

sülekoeri, kes pidid ta ümber mängima. Ja kunstnikud maalid talle selle saali.

„Nüüd soovi sina, minu laps, mida sa tahaksid näha maalituna!“ ütles keiser keskmisele printsessile.

See soovis endale midagi päris võimatut: saali, kus tuleks ja läheks ainult kuuvalgus, kus ei tohtinud üldse olla värve.

Kunstnikud tegid ka selle saali valmis. Nad jagasid saali kahte ossa. Üks pool oli idas, teine läänes, kusjuures kumbki saaliosa evis altaani. Ühelt altaanilt võis näha kuu tõusu, teiselt kuu loojenemist. Ja kuna printsessi ega ka kuu silm ei talunud ühtki värvi seitsmest vikerkaarevärvist, maalid kunstnikud taimed ja puud kummagis saalis pruuni seepiaga.

Nüüd küsisid keiser ja keisrinna kolmandalt printsessilt, mida tema sooviks näha oma saalis kunstnike maalituna.

Ta ei soovinud palju, ta soovis ainult metshanede parve lendamas läbi õhu. Hallid ja valged metshaned siksakilisel lennul ümber saali. Ent iga hani pidi nii teise taga lendama, et nad kõik koos moodustaksid oma lennul jaapani kirjamärgi. See märk moodustuvat teatud puust ja teatud künkajoonest ning hanede lennujoonest. Ainult Katatas, Biwa järve juures võivat kunstnikud kohata hanelendu, puud ja küngast üheskoos. Vaid kord ühel kevadeõhtul matkal Katatasse olevat printsess näinud metshanesisid nii lendamas, et moodustus imeteldav kirjamärk taeva ja maa vahel metshanede parve lennujoonest, künkasiluetist ning puujoonest.

„Ja sa arvad, et see on nii lihtne?“ küsis keiser.

„See oli lihtne, kui mina seda nägin,“ vastas printsess.

„Seda ei saa vist maalida,“ ütles keisrinna.

„Siis ei taha ma üldse maalitud saali,“ ütles printsess.

„Ja mida tähendas see kirjamärk?“ küsis kunstnik Oizo, kui keiser ja keisrinna selgitasid talle printsessi soovi.

„Selle on printsess unustanud,“ kõlas vastuseks.

Kunstnikud sõitsid riisipaberi, tuši, hõbe- ja kuldpaperiga varustatult Katatasse, et uurida metshanede lendu. Ent kuna oli juuli, millal ei lenda metshaned, pidid nad ootama oktoobriini. Oizo otsis vahepeal künka- ja puujoont. Aga et oli suvi ja puud olid lehis ning künkad lainetasid kõrgest rohust, ei leidnud ta kusagilt seda joont.

Kunstnikud ja maalija Oizo uurisid vahepeal kalu, kes seisid salkade viisi vees, ja puid kalda ääres, millised heitsid peegeldudes kirjamärke vette, ja põldpüüsid, kes haudusid riisipõldudel, ja emapõldpüüsid, kes nokkisid poegadega riisikõrte all. Need pildid tõid nad Kiotosse mägitemplisse ja mõtlesid, võib-olla nõustub printsess põldpüü-saaliga või säärasega, mis on täis kaldaäärseid puid ning kalu.

Ent printsess polnud vaimustatud, vaikisid ka keiser ja keisrinna.

Siis kurvastus Oizo ja läks tagasi Katatasse, kus elutses ühe pottsepa juures ühel künkal. Pottsepp vormis Katata savist vaase, lihtsaid valgeid vaase, millised kattis üle roheline ja sinise vaabaga, nii et nad peegeldasid nagu Biwa järve roheline ja sinine kaldavesi kevadepäevil.

Pottsepal oli tütar. Ta oli nii noor ja elav nagu aprillikuu tuul. Ta istus ahju ees, milles põletati ta isa vaase ja savikausse, mispärast ta käed ja nägu olid mustad, nii et kunstnik Oizo polnud teda õieti veel kunagi näinud.

Sageli istus kunstnik temaga ahju ees, kui ta tuld kohendas, ja joonistas hiljem tuleleegi punaseid korralloksi. Loomulikult teadis kogu Katata, et keiserlikud kunstnikud ootasid sügist, millal metshaned oktoobriõhtutel ära lendavad. Teadis ka Rohujuurekene, nagu hüüti pottsepa tütart, et Oizo oli nüüd kurb, kuna ta ei suutnud veel täita printsessi soovi.

Ühel õhtul, kui kuu tõustes pottsepa altaan, valgustatud kuupaistest ja ahju punasest kumast kahevärviselt, muutus punaseks ja siniseks, ning Rohujuurekene, valgustatud kuusiniselt ja tulipunaselt, istus õues ahju ees altaani kõrval, ohkas kunstnik altaaninurgas, olles ägestunud ja tõrges seeüle, et printsessile ei meeldinud põldpüü-saal ega kalade-saal ja et keiser ja keisrinna seeüle vaikisid.

Siis tuli siniselt ja punaselt valgustatud pottsepa-tütar ning ütles:

„Ära ohka, Oizo! Mina ütlen sulle, mida mõtleb ja tahab keiserlik printsess, ja ma näitan sulle ka metshanede lennu kirjamärgi.“

Ja Rohujuurekene võttis sõe, mis lamas ahju kõrval, ja joonistas valgele, põletamata savikruusile mõned jooned.

„Vaata siia, meister!“ ütles ta. „Mida see tähendab jaapani keeles, mis ma siia kirjutasin?“

„See tähendab,“ ütles Oizo, vaadates kiiresti kirjamärgiga kruusile, „armastan sind, kui ma sulle järele vaatan, aga sina ei armasta mind, kuna sa vaatad minust mööda.“

„Vaata, Oizo,“ ütles Rohujuurekene, „seda mõtleb printsess, sest ta arvatavasti armastab kedagi, kes ei vaata teda. Ta tahab selle kirjamärgi saada oma saali maalitud hanelennuga, et viia siis see mees sinna ja lasta tal seintelt lugeda, mis

printsessil talle ütelda on. Sest vaata: kirjamärk koosneb kolmest osast. Vaata siin seda mitmekordselt keerusoleva puu harki. Ristloodis läbi hargi näed sa kerkiva künka läbilõikejoont ja selle kohal mitmekordselt sakulist, lõpmatult pika rea hallide ja valgete metshanede lennujoont. Ent ühtlasi näed sa: hallid haned kaovad videvikku ja katkestavad joone, kuna aga valged kerkivad õhtuäevast esile kirjamärkidena.“ Oizo küsis imestunult ja kogu südamega kuulates:

„Ja kust sa tead, et printsess just seda kirjamärki mõtleb: armastan sind, kui ma sulle järele vaatan, aga sina ei armasta mind, kuna sa vaatad minust mööda?“

„See on väga lihtne,“ naeris Rohujuurekene. „Mu isa valmistas kord vaasi. Ma olin ahju halvasti kütnud, nii et vaabad ei kuivanud ühtlaselt, mistõttu imekombel tekkis see kirjamärk, kusjuures vaasi valge põhi vilkus siksakilise joonena läbi sinakashalli vaaba. Kiirelt vaadatuna paistsid valged jooned metshanekarja lennuna, kes lendasid ühes maastikus üle puu ja künka.“

„Vaas meeldis ühele mungale, kes seda nägi ja leidis selle olevat erakordselt ilusa, kuna ta üheaegselt tähendas pilti ja kirjamärki. Printsess arvatavasti nägi seda vaasi kusagil templis ja talle öeldi, et pilt kujutab metshanede lendu Katatas. Ent ma mõlten, et kirjamärk on talle väärtuslikum kui metshanede lend,“ naeris Rohujuurekene.

Oizo lõi käega laubale ja naeratas: „Tähendab, seda puud ja seda küngast pole Katatas olemaski. Ainult metshaned lendavad siit üle kevadel ja sügisel?“

„Oo jaa,“ ütles Rohujuurekene järelemõtlikult. „Puu asub küll siin kusagil ja kungas ka kusagil, sest midagi juhuslikku pole maailmas. See polnud ka juhus, et ma tookord kohendasin halvasti tuld ja et vaas halvasti kuivas. Pole midagi juhuslikku, ütlevad jumalad siin meie juures Katatas.“

Õeldes seda, avas Rohujuurekene ahjuukse, lõi kruusi, millele ta oli kirjutanud, põrandal katki, korjas tükid kokku ja viskas tulle.

„Mis sa teed seal?“ küsis Oizo kohmetult.

„Ma rääkisin liiga palju ja see vihastab mind,“ ütles Rohujuurekene. „Seepärast lõhkusin ma kruusi.“

Kunstnik ei mõistnud teda, ulatas talle raha ja ütles:

„Võta see esialgu tänuks seletuse eest. Ma saadan sulle pärast rohkem, kui keiser on mulle maksnud põldpüü-saali eest.“

Siis Oizo läks ja pakkis oma joonised, et sõita järgneval hommikul Kiotosse. Kunstniku ära pöördudes viskas Rohujuurekene rahatüki tulle, täpselt nii, nagu oleks see savitükk. Kui Oizo jättis jumalaga ja tänas teda veel kord, ütles ta:

„Miks peaksin sulle ütleva jumalaga! Ma tean ju, et sa pead tagasi tulema.“

„See oleks vaid juhus, kui tuleksin tagasi,“ ütles Oizo.

„Katata jumalad ei tunne ühtki juhust,“ sosistas Rohujuurekene ja puhus tulle. —

Kunstnik läks Kiotosse ja maaliskirjamärgi kujutluse järgi hõbehallile taustale. Õhtu-hämaruses seisva puu, künkajoone ja õhku suuri halle ning valgeid sakilisi viire, millised pidid kujutama lendavaid metshanesid.

Olles veel töö juures, tuli üks tema sõpradest, üks kunstnikest, kes oli elanud ka Katatas, ja naeris teda, et ta alati end nii salapäraselt saali lukutas, sest ta maaliskirjamärgi ega tahtnud, et teised teaksid, mida tähendab hanelennu kirjamärk.

„Sa naeruväärivad end siia lukutamise ja seega, et sa maailmast midagi teada ei taha peale oma maalimise. Tule täna õhtul minuga Kioto teatritänavale. Luban sulle, et külas-käik teatritänavale on kasuks su maalimisele rohkem kui sa arvad.“

Oizo, kes tundis oma sõbra avameelsust, nõustus ja läks temaga öösel vaikides mägitemplist alla üle silla linna teatritänavale, kus olid valgustatud kauplused ja värvilised lambid ning öises õhus lehvisid suured lõuendmaalid nagu lipud, kujutades stseene teatritükkidest.

Imestunult jäi Oizo seisma tänava sissekäigul. Seal oli paberlaternate-müüja. Igale laternale oli maalitud salapärase hanelennu kirjamärk, mille ta oli Katatast kaasa toonud, arvates, et seda teavad ainult tema, pottsepa-tütar ja printsess.

Oizo vaikus ning varjas oma imestust, arvates, et see on mingi nurjatu reetmine. Nüüd jõudsid nad suurima teatri ette, mis asetses tänava keskel. Ka telkpoodide seintel asetsevatel teatripildidel võis näha metshanede lendu. Üks tänavakaupmees pakkus neile müüa väikesi, siidvatist valmistatud metshanesid, millised rippusid siidnööri küljes, lennel-des õhkupaisatuna seotisekujuliselt. Pärlmutteresemete-valmistaja näitas talle lakk-kastikest, millel metshaned lendesid üle puu ja künka, väljendades kirjamärke, mis nagu armuavaldus ütles järgmisi sõnu:

„Armastan sind, kui ma sulle järele vaatan, aga sina ei armasta mind, kuna sa vaatad minust mööda.“

Olles päris kohkunud, vaikus Oizo ikka veel. Ta laup oli kortsus ja ta jäi seisma rahvamurrus, tahtes põgeneda sõbra juurest. See hoidis teda tugevasti varrukast ja ütles:

„Lase endale ometi selgitada, kust kogu Kioto tunneb

TUUL

metshanede lendu ja pilti, mida sa maalid. Sa tead, ma elasin Katatas ühe puuvilja-kaupleja juures. Selle tütar tõi mulle ühel päeval portselankausis minu tuppa ühe pisikese kääbusaia. Selles õitses päris pisikene pirnipuu. Puu polnud kõrgem kui minu pool käsivart. Puu taga oli kunstlik kungas mullast. Selle väikese aia asetas ta ühel õhtul valge pabersirmi taha, millele olid joonistatud musta tušiga väikesed metshaned seotisekujulisel lennul. Ta süütas sirmi taga oleva lambi, nii et kääbusaia, puu ja künka vari langes valgele sirmile, kandudes sellele üle, kuni aed ning haned näisid olevat ainus varipilt. Ent samal ajal võis seda kõike pidada kirjamärgiks.

„Ma ei hoolinud tema seletusest pärast seda, kui nii selgesti olin näinud Katata otsitud metshanede lendu, mis kujutab armastuseavaldust, ja ma võisin neid maalida.“

„Ma tahtsin järgmisel päeval ära sõita, läksin aga õhtul veel Katatasse, kus kohtasin viit meie kunstnikest ühes teemajas. Ühele neist oli tantsijatar juba seletanud metshanede lennust, teisele kaluritütar, kelle isa juures ta elas, ja kolmandale, neljandale ning viiendale teised Katata tüdrukud, nii et meie kõik märkasime: hanelennu kirjamärk oli Katata noorte tüdrukute avalikuks saladuseks, mida kasutati alati joonisena vaasile, seinapildile jne., kui Katata tüdruk tahtis mehele teha armuavalduse.“

„Meie ei teadnud seda tookord Kiotos. Ent nüüd tunnevad Katata hanelennu kirjamärki kõik Kioto lapsed, sest kõik kunstnikud levitasid siin seda saladust, kõik, kes olid Katatas. Ka keiserlik õu teab seda juba ammugi ja väikest printsessi naeruvääristas kogu õukond. Keiser ja keisrinna olevat väga pahandunud. Sa kaotad oma pea, kui oled saali valmis maalitud ja kujutled endale, et printsess sind armastab.“

Oizo mõttes silmapilgu, naeris siis ja ütles: „Kuna ma printsessi ei armasta, ei saa õukond olla mulle ometi pahane, et tahtsin maalida metshaned lendu isiklikust huvist selle ala vastu, aga mitte huvist armuavalduse vastu.“

„Siiski, siiski,“ ütles ta sõber, „sa pead põgenema ja varjama end, kuni tempel on sisse õnnistatud. Printsessi saal hoitakse lukustatult ja ei näidata midagi. Ent sa pead ära olema, kuni unustatakse printsessi armuavaldus. Soovitan sulle, võta paat ja varja end kuu aega Biwa järvel. Kaugel vetel ei otsi sind keegi ja sa võid jälle maale tulla.“

„Ma ei loobu nii kergesti maalimisest,“ ütles maalija Oizo. „Ent sul on õigus. Ma põgenen ja varjan end, kuni printsessi saal on unustatud.“

Oizo lahkus veel samal ööl Kiotost, ostis endale paadi, mille ta varustas tuiduga, ja läks välja järvele.

Ent päevad olid ebasõbralikud: oli varakevad. Mitu päeva kattis udu Oizo silmi nagu mähis. Ta ei kuulnud ega näinud midagi udus, välja arvatud oma paadi kriginat.

Ühel päeval laskis ta paadil omapead uidata ning ütles endale:

„Ma lahkun paadist seal, kus ta randub. Kui ma ei saa maalida, tapab mind igavus. Ma tahan kord jälle proovida. Ja kui paat nüüd randub, siis tean ma ka, et leian sealt pildi, mis on ammugi hõljunud mu hingese.“

Kunstniku paat kandus õhtul Katata randa.

„Oo, see õnnetu paik,“ ütles Oizo. „Kas ma pean siis tõesti veel kord maalima pildi metshanedest? Ma ootan veel ära ja vaatan, mis minuga sünnib, kui ma maale astun. Jumalad juhtisid paati, jumalad juhivad ka minu samme.“

Kunstnik astus maale ja läks üle tühja ranna, millel ei kasvanud ühtegi kõrkjat, oli näha ainult möödunud aasta kollaseid kõrkjakõrsi.

„Siin laulis möödunud aastal kõrkjas, kui olin usin ja maalisin kalu. Nüüd on rand laisk ja surnud, keda neednud talv, nagu mind on neetud laiskusele.“

Järsku kummardus maalija ja tõstis üles ennenähtamatu konnakarbi, mis oli seest valge ja pealt must ning helkis sinakalt ja punakalt nagu lill lagedate ränikivide vahel. Oizo veeretask konnakarpi käes siia ning sinna, raputas pead, hoidis kätt laubal, mõtiskles ja ütles enesele:

„Kus olen ma kord juba näinud seda siniselt ja punaselt helkivat tulejuga Katatas? Tean kindlasti, et see oli Katatas, kus ma neid värve nägin unustamatult teineteise kõrval.“

Mõeldes nii, kuid mitte jõudes veel otsusele, nägi ta jaapani tüdrukut tulevat mäest alla järve äärde. Ta kandis pea peal lamedat korvi ja raputas korvi sisu, mis näis mullana, umbes kakskümmend sammuga Oizost eemal järve.

„Mida sa teed seal?“ hüüdis talle maalija. Tüdruk vaatas tema poole, sirutas käed enesest eemale, tõi kuuldavale sisiseva hirmuhüüatuse, nagu näeks ta vaimu või mõnd jumalat palgest palgesse, kattis kätega näo, põlvitas maha ja pistis oma pea vette.

Oizo hüüdis: „Kas jumalad rõõvisid sult mõistuse, et sa tahad end uputada, tüdruk?“

Oizo hüppas üles ja nägi lähenedes, et tüdruk pesi inukalt oma nägu. Siis tundis ta nõrgise näo poole järgi ära pottsepa-tütre, Rohujuurekese, kes oli toonud isa põletusahjust korviga tuhka järve äärde.

„Mida sa teed seal?“ küsis veel kord Oizo. „Ma poleks sind peaaegu ära tundnud, Rohujuurekene, sest sa oled pool must, pool valge.“

Rohujuurekene puristas vee oma ninast ja pesi ka teise näo poole puhtaks. Kuivatades varrukavoodriga oma nägu ja käsi, kõnetas ta ägestunult maalijat:

„Ma ei tahtnud sugugi, et sa mind ära tunneksid. Kui ma nägin sind nii ootamatult siin seisvat ja ma ei saanud end enam kõrvale hoida, siis tahtsin nõe oma näolt pesta, et jääksin sulle tundmatuks. Sa oled mind ju ainult kord näinud pestuna.“

Ja tõesti, Oizo suutis vaevalt tunda valgekspestud tüdrukut.

„Sa ütled, et olen kord näinud sind pestuna? Olen alati näinud sind ainult mustana.“

„Siiski, siiski,“ noogutas Rohujuurekene. „Kas sulle ei meenu, meister, kui kirjeldasin sulle Katata metshanedest lendu savivaasil? Kas sulle ei meenu? See oli kuivalgel. Sina istusid altaanil ja mina õues ahju juures.“

„Sa olid valgustatud punaselt ja siniselt,“ ütles Oizo, „nagu see konnakarp siin, mis helgib kuusiniselt ja tulipunaselt. See on pilt, mida tahan siin maalida. Tahan sinu nägu maalida, valgustatud sinisena kuust ja punasena tulest. See pärast tulid Katatasse.“

Rohujuurekene naeratas silmapilgu. Siis muutus ta tõsiseks. „Ei,“ ütles ta pead raputades. „Sa ei tohi tulla enam meie majja. Kohendasin liiga halvasti tuld, kui sa siin olid, ja põletasin hulga isa savivaase ära.“

„Sul on veel üks põhjus, mida sa ei avalda,“ lausus Oizo. „Savivaaside eest maksan su isale, kuna ma sind maailin. Kõnele õigest põhjustest, miks sa ei taha, et tuleksin su majja?“

Rohujuurekese põsed värvusid punaseks. Ta tõstis kiiresti käed põskedele, et varjata tekkinud õhetust.

Oizo vaatas üllatunult, kui ilus oli see tüdruk, kuis kõlas rütmiliselt ta hää, kui ta rääkis, nagu laulaks ta. „Ma usun, et varsti tulevad taas metshaned,“ ütles kunstnik.

„Jah, tõepoolest, see on õige,“ ohkas väike tüdruk. „Tahaksin sulle järvelt näidata metshaned, meister.“ Siis ta silmis vilkus naer, nagu vilguvad märjad mustad ränikivid. „See on metshanedest hõng täna õhtul. Sa pole neid kunagi näinud tulevat, meister?“

„Ei, nägin metshanedest lendu kuival maal, üle künka ja puu.“

„Siis näitan ma sulle neid järvelt,“ ütles tüdruk ärevalt. Ta kahvatu nägu ja värisevad käed kõnelesid kiiretest lausestest, milliseid ta ei suutnud väljendada.

Ta läks enne Oizot paati, haaras aerud ja sõudis. Sõnalausematult juhtis ta paati, küsimata maalijalt, kuhu ta tahab sõita. Oizo tajus ja mõistis loomulikult tütarlapse punast ning kahvatuset, et ta varjas mingit meeleeiutust. Oizo istus sõnalausematult ja kuulatas oma südant, mis lõi kuni kaelani, sest tüdruk muutus ta silmis järjest ilusamaks. Ta oleks teda meeeldi sülelnud.

Biwa järv oli nii sile nagu õli — ja ka õhk oli nagu õli. Nagu lamaksid kaks peeglit teineteise peal, nii lebas varakevade õhtune taevapeegel järvepeeglil.

Rohujuurekene pani äkki aerud paati ja ütles: „Tasa! Nad tulevad!“ Ja kohe seejärel kordas ta:

„Tasa! Nad tulevad!“

Oizo imestus, miks ta peab tasa olema, kuna ta ei rääkinud. Ta ei teadnud, et ta hää sumises kestvalt tüdruku kõrvus ja ta veri kõneles vahetpidamatult temaga.

Temaga juhtus praegu täpselt seesama. Ta ehmus ja ütles: „Tasa! Nad tulevad!“ Sest ka tema kuulis tüdruku oma veres kõnelevat, teda, kes ei rääkinud ainustki sõna.

Ja siis oli, nagu mõõduks kõrges õhus sõudepaat suurte aerudega ja nagu tiireksid veskid nähtamatute ratastega. Ja helid, mis ei sarnelud muusikale, inimhäälele ega loomahäälele, millised aga moodustasid piduliku akordi järve vaikuses, kõlasid kusagil mõõtmatus õhuruumis, keerlesid, olid seal, muutusid õhtuhämaruses valgeteks, lendavateks olevusteks, moodustasid siis keti tüdruku ja poisi peade üle ning vedasid vees peegelpilti nagu valget rida vihjavaid käterätte. Valge vaimudekett kirjutas valge viiru taevasse ja valge seotise veepeegeldusse ning haihtus siis nagu muusikaline tuul-heli, jättes järele suure igatsuse hingetõmbed, nagu oleks õhk veel kaua pärast metshanedest äralendu Katatast täidetud teostatute soovidega.

Nüüd oli järvel nii pime, nagu oleks pimedus tõusnud teise veena sügavusest, seistes mõlema paadisoleva inimese pea kohal. Päevavalgusest oli säilinud vaid veel ülejääk, nii pisikesena nagu läbipaistev muna lääneranna kohal.

Oizo ei näinud Rohujuurekese nägu. Ta kobas pinki ja otsis tema käsi, et neid silitada. Kuid Rohujuurekene oli

OMNIPUS
SINGER
MASINAD

SINGER

Õmmelge elektriga

OMNIPUS SINGER MASINAD

The advertisement features a central illustration of a woman with short, wavy hair, wearing a light-colored dress, sitting at a Singer sewing machine. She is looking down at her work. The sewing machine is a classic treadle model with a prominent hand crank on the right side. The background is a simple, light-colored setting. The text 'OMNIPUS SINGER MASINAD' is written in a stylized, bold font at the top left. The word 'SINGER' is written in a large, bold, serif font across the top right. Below the woman, the text 'Õmmelge elektriga' is written in a cursive, handwritten style. At the bottom right, there is a small circular logo with the text 'OMNIPUS SINGER MASINAD' inside it.

mähkinud oma mõlemad käed kleidi laiadesse varrukatesse, nagu oluksid tal käed otsast raiutud.

„Ulata mulle oma käed! Ma tahan neid soojendada, kui sa külmetud. Või kardad sa kurje järvevaime, et nad võiksid sind haarata kätest? Ära kard, Rohujuurekene! Sa oled liiga ilus. Kõik jumalad peavad sind kaitsma. Ka kurjad jumalad saavad headeks jumalateks, kui sa neile otsa vaatad!“

„Mida sa tahad minust?“ ütles tüdruk. „Kas ma ei näidanud sulle metshanede lendu üle järve? Kas sa ei lugenud nende kirjamärki, nende kirja taevast ja veejoonest?“

„Armuavaldust?“ küsis Oizo.

„Armuavalduse tagasilükkamist,“ sosistas erutatud pottsepa-tütar.

Ja nüüd mõistis Oizo. Kirjamärk oli peegeldumise tõttu, mis tekkis järves, muutunud teiseks kirjamärgiks, ja kui Katata tüdrukud näitasid seda mõnele mehele, siis oli ta tagasi lükatud. Metshanede lennujoon vees ja taevas, vaadatuna järvelt, tähendas järgmist:

„Ma ei taha, et sa mulle järele vaatad. Mina ei vaata ka sulle järele.“

Milline haruldane juhus, et metshanede lendu sai mõista kahesuguselt. Et Rohujuureke teda armastas ja teda ainult narrida tahtis, andes talle korvi, teda seega võib-olla isegi lähemisele meelitades, mõistis Oizo otsekohe, sest õhk nende ümber oli raske ihaldusest ja vaikivast armastusest.

TEATRINAABER

Teatriskäimine pole mitte alati lausa nauding. Ma ei räägi lavastusest. Ma ei räägi näitlejast. Need võivad olla paremad kui kunagi varem. Kuigi lavastus võib olla suurepäranne ja sa võid istuda parimal istekohal esimeses reas, jääb siiski veel hädaohu-võimalus, mis võib rikkuda sul kogu teatriõhtu, see on naaber sinu kõrval, sinu teatrinaaber.

Teatrinaabreist sa ei pääse, olles peaaegu kolm tundi tihedalt needitud nende külge. Sa näed ja tajud nende lähedust. Sa võid neile vihaselt otsa vaadata, võid neile naeratada, võid neile kurjalt varbaile astuda või neile armastusväärset üles tõsta mahakukkunud kava. Naaber mõjutab kogu õhtu sinu meeleolu, temast oleneb, kas tunned end teatris hästi või mitte.

Seal istub näiteks keegi paremal sinust, kes avastab eesriide kerkides, et ta on juba kord seda lavastust näinud. Ta on kohkunud ja vihane. Kui ta nüüd seda otsekohe ei saa kellelegi rääkida, siis lõhkeb ta vihast. Ta mõtleb kassasse makstud rahale ja ilusale õhtule, mis tal nüüd raisku läinud. Ta mõtleb ja mõtleb ja mõtleb ning vaatab vihaselt ringi, kaks ta ei leia kedagi, kellele oma häda kurta. Ja kuna ta ei näe kedagi, siis hakkab ta jutustama endale, et ta tunneb juba seda kõike, mis sünnib nüüd laval, et ta on näinud seda palju paremana, et see on häbematus etendada üht lavastust kaks korda, et tal pole teist võimalust kui magada. Edasi ta arutleb, kas on võimalik, kui ta kassa juurde läheb, et talle raha tagasi antakse. Ta ei pöördu kellegi poole otseselt, ta küsib endalt. Ta ei küsi endalt küll just nii valjusti, et teda saaks välja visata, ent ta küsib eneselt säärase pealetükkiva poolsoinaga, et sa pead tahes-tahtmata pealt kuulama.

Vasemal sinust aga istub daam, kes on end seks õhtuks eriti ilustanud. Kõik, mis on ilus ja kallis, on ta endale ümber riputanud. Seljas on tal kleit tuhande paelakese ja seotisega, milliseid ta kehvasti korraldab. Õlgadel on kaks hõberest, millised kehvasti maha langevad. Siis õhtumantel, millele sa peale astud ja mille ülemine osa võtab enda alla pool su istet. Süles on tal kaks kinnast, käekott, maiustised, lornjet, kava, sall ja kübar. Kõikide nende esemetega on ta pidevalt tegevuses, otsides üht, et kaotada jälle teist, kui ta ei pea just korraldama oma mahalibisenud hõberestseid, misjuures ta kaotab tingimata oma sülest esemed. Siis kummar-

Enesele aru andmata süles ta väikest naist ega leidnud vastupanu. Rohujuurekene peitis vaid häbenedes oma näo kunstniku rinnale.

Oizo jutustas talle kiiresti:

„Sa ei tea, Rohujuurekene, et pidin nagu surnud puu hulk päevi järvel ringi sõitma, et ma lõpuks ei suutnud seda enam taluda, et mulle oli keelatud maa, kuna ma pidin põgenema printsessi armuavalduse eest. Aga nüüd, millal tean metshanede lennu kahekordset tähendust, võin ma printsessi saali valmis maalida, kui ma lisandan veepeegeldusjoone. Ja ükski ei saa mulle enam ütelda, et printsess on end naeruvääristanud, vaid et ta tahtis teha end ligipääsmatuks, nagu sobib ühele printsessile. Kõik peavad siis lugema saalis kirjamärki: „Ma ei taha, et sa mulle järele vaatad. Mina ei vaata ka sulle järele.“ Siis tulen ma tagasi ja chitan oma maja Katatasse. Ja sa ei pea enam tuld kohendama oma isa ahjus. Sa pead istuma minu juures, minu isikliku tule juures. Ja ma maalin sind, ikka jälle maalin, varakevadel kleidis, rannas, kodus, kuupaistel, vees, tule juures. Ja kõik peavad ütlema, see on õnnelikum tüdruk Katatas. Ta on kõikidel pildidel maalitud varakevades, soojal õhtutunnil, millal oodatakse metshanede lendu ja öeldakse armunult, ka siis, kui keegi ei räägi: „Tasa! Nad tulevad!“

Siis vabastas Rohujuureke oma käed varrukatest ja süles Oizot.

dub ta alla ja tuhnib viis minutit kõikide lähedalolevate istmete all, olles enne seda sulle halvustavalt otsa vaadanud, kuna oled talle ainult viis korda kava üles tõstnud.

Vahepeal vaatab keegi seljatagant kogu aeg su kava. Algul aralt, ent hiljem toetab ta peaaegu oma põse su põse vastu. Ulatad sa talle kava, muutub ta ülbeks.

„Tänan,“ ütleb ta külmalt, „tean kõiki näitlejaid peast!“

Ka daam tema kõrval teab kõiki näitlejaid peast. Ta tunneb neid isegi lähemalt. Vähemalt teeskleb ta nii. Kogu õhtu pöördub ta suukene armsa sõbratari poole: „Vaata, vaata, kui ilusad kingad on Lindal — ei tea, mis sel Antsul täna peaks olema?“ Ta nimetab kõiki näitlejaid ainult eesnimede järgi. Ta ei tunne neid isiklikult. Tõepoolest mitte. Ent need on ometi kunstnikud, tema kunstnikud! Ja oma kunstnikuga ollakse ju nii kokku kasvanud, et need kuuluvad otse perekonda. Ei, ta otse häbeneks neile isegi mõtlemast perekonnanime järgi.

Ent sellega pole veel naabrite rida läbi. Sinu ees istuvad ka veel inimesed. Keegi kergitab ja nihutab end kogu aja toolil. Tema naine vastandina on tõeline lohutus. Talle meeldib näidend, talle meeldib näidend suurepäraselt. Iga teravmeelsust kordab ta, kõvasti ja vaimustatult! Ja siis kordab ta neid veel kord ja veel kord, hüüdes seejuures kiiresti vabele: „Hoi mind kinni, Arno, ma lämbun naerust!“ Või jälle: „Jumal, lihtsalt mõrgama paneb! Ei noh, küll on ikka lõbus!“ Ja siis kuulduv jälle lavalt teravmeelsus, mille üle ta nii väga peab naerma. Laval ollakse juba ammu edasi jõutud, ent saalis, sinu naabruses, mäletsetakse veel tundide viisi seda nalja. Ja kui siis asi muutub tõsisemaks, oigab vaimustatu haaratult: „Mu jumal! — Kas sa oledki uskunud seda, Arno? — Ent nii on kord elus — see pole tõesti ilus sellest mehest — kas pole, Arno, sa ei teeks nii, sa ei suudaks seda üldse teha.“

Jaa, see on nimelt armas naabus teatris. Sellest naabrusest ei päästa sind miski. Sa ei saa sulgeda ta ees uksti, veel vähem tõmmata alla eesriideid. Ta on sinuga tihedalt seotud saatuse kaastegevusel. Aga kui sa lahkud neist näidendi lõppedes, vaatad neile siiski heatahtlikult, sest neil oli ju sama elamus, mis sinulgi. Nad võtsid seda küll pisut teisiti, nimelt oma seisukohast, kuid ka sul on ju oma seisukoht.

Jo Hanns Rössler.

Saadaval vastavates eririides.

Lp. daamid,

suitsetage terwishoidlikult

DENICOTEA-pits (filter)

KAITSEB TEIE

KOPSU,

HAMBAID,

KURKU JA SÕRMI!

ESINDUS: A.-S. PROV. J. LILL

TOOMAS MERIHEINA

KASTANIÖIS

9. järg.

ROMAAN

Proual ilmusid esimesed pisarad. Ta koguni nuuksatas paar korda, ja kui Kork jäi sellele vaatamata tummaks, jätkas ta:

„See oli otse saatuseõrm, et täna kohvikusse läksin. Olin nii tüdinud ja väsinud ja mõtlesin, et istun natuke päris üksinda, puhkan närve. Seal istus õnneks ees proua Linane — sa tead küll — ja temaga keegi noorhärä. Palusid mind oma lauda ja muidugi ma võtsin kutse vastu, sest üksinda konvikus istuda — puuh! see tapab närvid hoopis ära. Noornarra oli väga sümpaatne mees, otse haruldus sunnes seltskonnas, ja kui ma sulle ta nime ütlen, siis oigad sa kindlasti...”

Kork ümatas veidi, aga ei oelnud midagi.

„See oli nimelt härra — Kaalep. Noh, mis sa sellepeale ütled? Sa katsud muidugi näo teha, nagu ei läheks see sulle üldse korda...”

Proua naeratas võidurõõmsalt ja pidas pausi, et oma võidukat positsiooni põhjalikumalt nautida. Kork sajatas endamisi, et just need kaks pidid tingimata kokku juntuma, aga nii veab vahel saatus kõveriti ja puseriti!

Proua jätkas:

„See on tõesti kena mees, see härra Kaalep. Kui otsekohene ja ausameelne! Ta rääkis mulle kõik, midagi varjamata ja salgamata. Tal ei olnud see kerge, aga ta tegi seda minu pärast. Olen talle nii tänulik. Nüüd on muu seige pilt kõigest ja sa ei saa mind enam kui pimedat vedada ega petta...”

Jälle tuli paar pisarat ja kerge nuukse, mille loomulikkus ei olnud just väga ehtne.

Kork ei suutnud end enam vaiksena hoida. Ta sähvas ägedasti:

„Siis kõnele ometi, taeva pärast!”

„Ma tean, see ei tee sulle rõõmu. Sa võid hirmsasti vihastada ja kõige hullemat öelda, nagu seda ikka oled teinud. Aga see ei saa mind praegu konutada. Ma pean sulle ütleva, misuke sa oled.”

„Heldene aeg, siis ütle ometi kord!”

„Aah, sa tead väga hästi, millest mul on kõnelda. Ja kellest! Mul hakkas kohe väga kahtlane tunne, kui sa mu sinna Grünbergide juurde viisid. Vanad südamesõbrad! Aha-haa! Mu aru ei võta lihtsalt kinni, kuidas imemene saab olla nii jultunud, nagu sa olid: viid minu sinna otse oma liibe...”

„Vaikil!” pahvatas Kork.

„Sosoo, või nüüd pean vaikima! Viisid minu otse oma patu juurde, et sellega igasuguseid kahtlustusi hävitada. Aha-haa! Ometi ei läinud see sul kordal! Ma märkasin kohe, et midagi pole korras, ja kui nüüd härra Kaalep...”

„See on otse hirmus, mis sa seal kokku ajad! Preili Grünberg pole mulle midagi muud kui heade vanade sõprade tütar ja kõik muu on häbematu lori. On muidugi arusaadav, et see aus ja otsekohene härra Kaalep sulle jubedusi kokku puhus, sest tema hing ei saa muidugi rahulikult mõelda ei mulle ega preili Grünbergile...”

Proua kirtsutas nina.

„Niinii, mina räägin häbematu lori ja sina oled kõigest puhas. Sedaviisi, sedaviisi. Aga ütle mulle nüüd üht, kallis ingel ja voorusekehatust: misjaoks oli tehtud see hirmus pettusemäng härra Kaalepiga? Misjaoks sinu poolt niisugune suur ettevõtmine, korraldamine ja seadmine? See on ju lapselge selge: et mitte lasta tüdrukut oma peost ära, et teda enesele hoida, oma päralt...”

„Ah, misuke rumalus!” ühmas Kork väsinult ja ühes suunurgas viskles kibe naeruvine. „See sinu härra Kaalep oli petis, sellepärast sai ta säärase mõõduga... Muud midagi.”

„Oh, kui palju on siin seda muud!” hüüatas proua. „Kõik need uhked kingitused, millest see prouakene ise rumalast peast seletama hakkas, siis kohvikus alatised istumised, ballidel käimised... Kas see ka kõik ainult sellest, et on vanad

head sõbrad? Eh? Ja ise istud seal ju igapäev, ikka ainult vanade pärast? Noh, kelleks sa mind pead, mõneks titaks või?”

„Õieti arvatud,” viskas Kork.

„Tean, tean, su häbematusel pole piiri! Aga mind sa sellega ei kohuta, ma sind juba tunnen! Võin sulle öelda, et tean veel palju rohkemgi. Tean ka seda, et nüüd on uus oh-ver välja valitud, keegi advokaat, härra Kaalep tunneb teda. See on nüüd selleks suitskatteks, mille taga on naisemehel ja noorel tüdrukul hea oma asju ajada. Ja kui noormeest peaks kuidagi tõsiselt hakkama mõtlema, siis visatakse ta muidugi jälle hoolimatult kõrvale ja otsitakse uus... Missugune kõlvatus, taevast halasta!”

„Kas on veel midagi või on see kõik?” küsis Kork tuimalt.

„Sa ihkad veel? Pean ma sulle siin kõik ette laduma hakkama, kuni üksikasjadeni? Noh, seda sa vist ei sooviks... Ja mu süda ei kannakski seda teha.”

„Sa oled lihtsalt narr,” sõnas Kork.

„See on nii odav reageerimine, mis midagi ümber ei lükka, kallis härra. Või tahad sa hakata tõendama, et see kaunis preili Marta pole siin sinu pool käinud?”

Nüüd oli ka Korgile küllalt saanud.

„Jubedus!” kähvas ta ja lahkus toast.

Proua naeris võidukalt ja hakkas kohe rõivastuma väljaminekuks. Tal oli ju nüüd niipalju teha! Elul oli jälle oma sisu ja mõte.

Rõõmud on iirikesed

Sestsaadik, kui Marta oli saanud onule pihitida oma südamekäärimisega, näis talle elu veelgi säravamana. Teadmine, et ka onu on tema tunnete poolt, andis ta rõõmule suure annuse lisa ja ta oli kindel, et kui onu saab Nugist lähemalt tunda, kaovad viimseidki kahtlused jäljetumaks.

Nüüd olid nad igapäev koos. Kohvikus, kinos, teatris. Kodus polnud ta oma uuest elust veel midagi kõneldud — ta arvas Kaalepi-jandi olevat veel liiga värske —, kuid ta tundis, et ema juba aimab midagi. Ta muutus ikka uurivamaks tütre väljaskäikude suhtes, ja kui poleks olnud onu, kellega nad tihti kodunt koos välja tulid, et siis jälle peatselt lahku minna, oleks ema oma kahtlused vahest juba ammu välja pahvatanud.

Onu oli nüüd pisut vaiksem ja oma heas tujus tagasihoidlikum. Kõigil oli selge, millest see võis tingitud olla, ja seepärast keegi lähemalt ei pärinud. Ta külastäigud Grünbergide juurde jätkusid aga endise tihedusega, ja kuna prouat ega tema olemust keegi targu ei puudutanud, siis olid ka jutud endiselt kergesti sujuvad. Onu hääles oli küll märgata tõsisemaid noote, kuid sellele lähemalt tähelepanu ei pööratud.

Kord ema Grünberg siiski küsis:

„Kas seda ka pahaks ei panda, et sa nii tihti siin käid?”

„Mulle pannakse kõik pahaks,” vastas onu naeratades ja viskas jutu otsekohe mujale.

Martal oli oma rõõmude ja õnnega niipalju tegemist, et tal proua Korgi olemasolugi kadus varsti meelest. Igal hommikul tõusis ta üles ainult ühe särava mõttega: täna pealelõunal kohtan jälle teda. See mõte andis talle niipalju jõudu, et ta suutis naeratades kuulata ema noomimisi hiliste koju-tulekute ja alatiste lennutamiste üle.

Ühel viimasel oktoobri pealelõunal, parajasti siis, kui Marta oli ootamas soodsat silmapilku väljalipsamiseks, tuli onu. Ta ulatas Martale märja kää ja lausus poolsosinal:

„Noh, Marta-preili! Nüüd on siis asjad niikaugel, et onul on hädasti tarvis tuttavaks saada härra Nugisega.”

„Kas kohe siinsamas?” naljatas Marta heameelest. Ta oli juba kaua oodanud soodsat juhust Nugist onu Korgiga tuttavaks teha.

Muretul päevitute NIVEA kaitse!

Kes kasutab päevitumisel Nivea abi, võib jääda muretul ka kauemaks päikesesse, ilma et tal tarvitseks karta päikesepõletust. Teatavasti soodumendi tekkimist. Nende mõju toetab Nivea, s. o. pruunistumine toimub kiiremal, põletavad kiired tehakse kahjutuks. Ühtlasi hoiab Niveas leiduv euceriit nahka kuivamise eest ja säilitab ta pehme ja nõrke. Nivea kaitse võite päevituda muretul.

Hinnad alates
30-nest sendist.
Werner Mehks / Tallinn

„Olgu kas või siin!“ oli onu lõbusalt nõus. „Aga kas siis täna kohtamist polegi?“ päris ta veidi kahtlevalt. „Kell juba pool viis.“

Aga enne, kui Marta sai hakata seletama, et miks ei ole — on küll, kuid pool kuus, jõudis ema Grünberg kõõgist jaole.

„Tohool!“ imestas ema, „mis rutt siis onu Korgil on, et ei läbe märga kasukatki maha võtta. — On kusagil tulikahju lahti või?“

„Ehee,“ venitas onu tehtud lõbususega, „seekord pole küll veel tulikahju, kuid...“

„Noh, kui ei ole, siis võiks ju ka veidi puhata ja juttu ajada,“ oli ema Grünberg nobedasti juures. „Mis siis muud kui kasukas maha!“

Kuid onu Kork ei olnud asjaga päri. Ta seletas, et pidavat täna õhtul minema kusagile sünnipäevale, aga enne seda tahtvat osta väikese kingituse, mingi hõbeasja, mis oleks kasulik majapidamises. Kuna ta ise niisuguseid esemeid oma elu jooksul vähe olevat ostmud, siis mõelnud ta Marta-preilit nõuandjaks kaasa võtta.

Siin oleks onu Kork peaaegu oma hädavalega vahele jäänud, sest ema Grünberg hakkas asja vastu rohkem huvi tundma kui tarvis oli.

„Noh, mis asjatundja siis Marta on!“ ütles ta veidi halvustavalt. „Vaata, kui tuleksin ise kaasa, ostaks niisuguse kulbi, et...“

„Kuhu sa, vananimene, tormad,“ jõudis isa Grünberg teisest toast kohale. „Eks sa ole juba oma ostud ammugi ära teinud, las Marta õpib.“

Ning seega oli jutul lõpp. Marta ja onu Kork kasutasid soodsat juhust ja lipsasid välja.

„Ehee!“ lausus onu Kork lõbusalt mõõda märgi tänavakive astudes, „seekord pääsesime õnnelikult. „Litsume aga ruttu kohvikusse, muidu saab isand Nugis veel Marta-preili peale pahaseks!“

Nüüd alles avanes Martal võimalus onule selgitada, et tänane kohtamine olevat alles pool kuus.

„Praegu ei ole kell viiski,“ lisas Marta juurde ja vaatas vilksamisi käekella. „Nii et aega küllalt!“

Vahepeal oli onu Kork jäänud seisatama ühe kullasepa akna taha. Ka Marta seisatas.

„Vaata,“ hüüdis äkki onu Kork, „nüüd oleks selle peasja peaaegu ära unustanud.“ See oli niivõrd loomutruult öeldud, et Martagi kehast jooksis äkiline ehmatusviirg üle.

„Mis asja?“

„Noh, ikka selle hõbeasja!“ ütles onu ruttu ja viskas kelmika pilgu Martale. „Selle kulbi...“

„Oli sellega siis tõsi taga?“ küsis Marta umbusklikult. „Ma arvasin, et niisama hädavale või midagi selletaolist.“

Kuid onu ei vastanud midagi, lükkas poeukse lahti ja ütles tõsiselt:

„Astugem sisse!“

Klantsitud peaga poesell oli krapsti juures, hõõrus viisakalt käsi, tegi sügava kummarduse Marta poole ja ütles:

„Armuline proua...“

Marta vaatas viivu onule arusaamatult otsa, aga kuna viimane seisis üsna ükskõiksena leti ees, küsis ta veidi segaduses sellilt:

„Palun, näidake... mõnd hõbekulpi... või kooginuga...“

Kohe oli lett tulvil igasugustest hõbeasjadest. Martal oli tegemist, et leida onu Korgile midagi sobivat, arvesse võttes veel seda, et onu ise oli asja vastu täiesti külm ja oli salakesi kadunud hoopis ehteasjade-vitriini juurde.

„Ei tea, kui võtaks õige selle siit?“ küsis onu äkki kahtlevalt ja kutsus Marta enda juurde ning näitas talle ilusat kuld-sõrmust suure krüsoliidiga.

Marta oli üllatatud ega osanud midagi öelda, vaid vaatas ilusat säravat sõrmust.

„Meeldib?“ katkestas onu Kork vaikuse.

„Jajaa, väga... aga...“

„Siis on ju hästi,“ ütles onu ja maksis sõnalausemata küsitava summa.

Alles siis, kui nad olid tänaval, julgus Marta onu Korgilt pärida, et kuidas äkki sõrmus, kui pidi olema mingi kulp või midagi selletaolist.

„Ma isegi ei mõista,“ lausus onu Kork lõbusalt. „Vahel juhtub inimesega kummalisi vastuoksusi.“

Ning sellega see asi esialgu jäi. Alles siis, kui nad mõlemad istusid kohviku vaikses nurgas, kuhu kellegi piiluv silm kergesti ei saanud eksida, ja ootasid isand Nugist, tuli see kummaline vastuoksus uuesti päevakorrale.

„See on teile, Marta-preili,“ lausus onu Kork pidulikult ja pani sõrmuse Marta sõrme.

„Mulle?“ küsis Marta kokkunut ja hüppas segaduses püsti.

„Kindlasti!“ hüüdis onu Kork julgustavalt. „Olgu see meie suure sõpruse ja teineteise õieti mõistmise märgiks. Pealegi ei tahtnud ma ema Grünbergi ees jääda valelikuks. Kes valetab, see varastab!.. Aga ma ei taha teha kumbagi.“

Ka onu oli tõusnud püsti, hoides ikka veel Marta väikest ja sooja kätt oma peos.

„Täna südamest, onu Kork!“ ütles Marta liigutatult ja suudles õnnelikult onu põske. „Jääme sõpradeks! Täna!“

Kuid samal hetkel kõhatati kaelustajate seljataga. Mõlemad pöörduisid kohkudes ümber. Kõhataja oli isand Nugis, kelle tulek oli „vandevedadel“ hoopis ununenud.

„Oo!.. Segan vist...“ ütles isand Nugis kohmakalt, kuid siiski kuidagi irooniliselt.

„Ahaha!“ naeris onu Kork. „Palume, palume... teid me siin kogu aja ootamegi!..“ Onu ulatas Nugisele käe:

„Kork!.. Onu Kork Austraaliast.“

Isand Nugis viivitas veidi, kuid võttis lõpuks pakutud käe vastu ja lausus omaltpoolt ka nõutavad sõnad.

„Ehee!“ hüüatas onu Kork pikalt. „Meil siin oli midagi perekondlikku laadi. Ei maksa pahaks panna või nii...“

Nugis tegi seepeale mingi ebamäärase liigutuse ja tellis siis ettekandjalt kohvi.

Seejärel valitses tükk aega vaikus.

Martal oli ilmsesti halb. Ta vaatas vilksamisi Nugist, siis jälle onu Korki. Nugis oli morn ja silmitses tapetit seinal. Onu Kork oli aga laskunud mugavasti toolile, rahulolev muie näol, ja sõrmitses uuriketti.

„Kas ikka veel sajab väljas nii metsikult?“ pöördus Marta Nugise poole, et lõpetada kuidagi ebasobivat vaikust.

Nugis katkestas tapetite põrmitsemise, segas kärsitult kohvi, kõhatas ja lõpuks lausus üsna külmalt:

„Kaunis kõvasti. Pidin autoga sõitma siia...“

„Kuid siiski jäite hiljaks!“ lausus onu Kork heatahtliku nokkimisega.

See mõjus. Pikkamööda selgines pisut Nugise pilvis nägu. Jutt hakkas siit peale veidi liikuma. Vahepeal sai onu Kork kuidagi Marta kaasabil Nugise niikaugale, et see oli nõus järgmisel õhtul külastama ühiselt mõnd lokaali.

Kuid see oli ka kõik. Nugis kibeles silmanähtavalt minema.

„Pean nüüd ruttama. Ühe kliendiga on hädaline kohtamine,“ ütles ta ja ruttas minema. „Nägemiseni!“

„Nägemiseni homseni!“ hüüdis veel onu Kork järele.

Oli kahtlane, kas ruttaja seda kuulis.

„Oijah!“ muigas onu Kork Martat koju saates, „poiss on armukade.“

Sel õhtul ei olnud Marta tuju enam nii roosiline kui eelmistel. Ta oli veidi pettunud, sest oli lootnud, et Nugisest ja onust saavad niisamugused head sõbrad kui tema onuga.

Kaalep tellib konjakit

Kaunis segaste tunnetega jõudis Nugis kohvikust tänavale. Oli videvik, tänavatulesid polnud veel süüdatud. Vihm oli lakanud, piserdas ainult peent udu. Käed sügavasti palituskuis, kaap silmadel, astus ta mõtlikult ja aeglaselt üle vihmaloompide. Tal polnud mingit sihti ega kohta. Jutt tähtsast kohtamisest kliendiga oli ainult lihtne ettekääne, et pääseda kohvikust. Sel hetkel, kui ta nägi Martat suudlemas onu Korki, oli temas tekkinud mingi kummaline ja segane olukord.

„Pagan teab,“ mõtles Nugis endamisi ja vajutas kinginaga ühe kollase lehe tänavamudasse, „oli see armukadedus või midagi muud? Aga halb hakkas küll seda pealt vaadata.“

Nii oma mõtetega tegeldes jõudis Nugis kesklinna. Oli alanud õhtune elav liikumine. Siin pidi Nugis ennast rohkem kokku võtma ja muutuma tähelepanelikumaks. Pikkamööda kadus selles üldises sagimises ta hingest endine segaste tunnete piin. Ta siunas ennast juba mõttes kaunis tõsiselt, et oli nii räpakalt kohvikust ära lipanud ja Marta jätnud härra Korgi ees piinlikku ning täbarasse olukorda.

Hakkas jälle uuesti sadama. Nugis seadis sammud kodu poole, kuid pöördus poolel teel tagasi. Ei olnud suurt mõtet niisuguse rumala tembu järel olla kodus. Kindlasti oli parem juba süüa kusagil õhtust, lugeda ajalehti ja kuulata muusikat. See peletaks igasugused segased mõtted, teeks rahulikuks, õõsi tuleks hea uni — ja homme hommikul otsiks ta Marta üles ning seletaks talle ilusasti ära, milline rumal koolipoiss ta oli olnud.

Peatänavale tagasi jõudes astus Nugis ühte käidavamasse lokaali. Kiiresti tellis ta õhtusöögi, viskas kiire pilgu üle lokaali ja süvenes kaasavõetud ajalehte. Lokaalis oli mõni üksik inimene, oli vaikne ja rahulik. Ainult üks isand, kes istus leti ees ja jutles puhvetipreiliga, naeris aeg-ajalt pikalt ja valjult. Esmalt ei pannud Nugis teda nagu tähelegi, kuid

äkki leiutas ta selles naerulajatuses midagi tuttavlikku. Ta vaatas isandat tähelepanelikumalt. See kandis-musta õhtuülikonda ja istus seljaga Nugise poole. Ja kuna isand oli nii kiindunud jutusse, et ei raatsinud näitsikult pöörata oma silmi, ei näinud Nugis ta nägu.

Peagi oli õhtusöök laual, kuna pisike viingi sädeles selle kõrval kutsuvalt. Nugis unustas tuttava naeru ja hakkas isuga sööma. Toit oli maitsev ja klaasike viina pani vere kenakesti surisema.

Orkester hakkas mängima. Puhvetipreili pidi ruttama kuhugi. Isand leti ees pööras igavuses pead siia ja sinna. Nugis võpatas veidi — tuttava naeruga isand polnud keegi muu kui sõber Kaalep.

Nugis kummardus sügavamalt taldriku kohale. Ta ei tahtnud, et Kaalep märkaks teda.

Puhvetipreili oli kadunud nagu tina tuhka. Isand Kaalep muutus järjest kärsitumaks. Ta ronis puki otsast maha ja võttis iga inimese üksikult terava uurimise alla. Nugis haaras ajalehe ja püüdis ennast varjata sellega. See luhtus aga täielikult. Kaalep oli teda juba märganud ja tervitas tugeva mõirgamisega:

„Ohoo! Või nii üksinda kõrtsis?!.. Noo, on aga üllatus.“

Ning juba istuski ta Nugise vastas, sädistas oma poolpehme keelega siit ja sealt. Rääkis, et olevat tulnud mingilt ametlikult lõunasöögilt, mis korraldatud ühele tähtsale välismaa diplomaadile.

Nugis kuulas teda hajameelselt ja kirus endamisi näitsikut puhveti taga. Pagana tüdruk, et ei osanud ka mõni minut varem tagasi tulla. Kindlasti poleks juhtunud siis seda tülikat sekeldust Kaalepiga.

Aga nüüd ei olnud midagi parata, pidi leppima olukorraga. Iga katse lahkumiseks oli asjata. Kaalep oli kutsunud ooberi ja tellis pudeli konjakit.

„Vaat,“ seletas ta Nugisele, „tasun sulle nüüd oma võla!“

„Mis pagana võla?“ teeskles Nugis, olgugi et ta teadis väga hästi, mida Kaalep mõtles.

Vahepeal oli oober asetanud lauale mahuka konjakipudeli ja teeklaasid.

„Ma ütlen sulle, et see on alles mark,“ ütles Kaalep ja upitas pudeli sildipoolt Nugisele sõbralikult lähemale. „Välismaa konjak... See tüdruk pole seda küll väärt, et tema pärast juua niisugust kallist marki! Eks ole?“

Nugis ei vastanud midagi. Ta tõstis konjakiklaasi ja lausus:

„Terviseks!“

„Proosit!“

Ning Nugise manööver õnnestus. Jutt kaldus sootuks uutele radadele, liikus rohkem ammumöödunud ilusates ja lustlikkudes tudengiaegades. Ka Nugis elustus ja lõi omalt poolt üsna lustakalt ning lõbusalt kaasa. Mida rohkem tõsteti klaasi, seda toredamaks muutus olemine. Oli hea Nugisel, veel parem Kaalepil. Konjakipudelile järgnes kohv likööoriga. Aga ühes sellega libises ka jutt teisale ja nimelt sinna, kuhu see oli kohe alguses kaldunud.

„Kallis vilistlane!“ algas äkki Kaalep suure pidulikkusega. „Mul ei ole tõesti õigust hakata sind õpetama. Olen ju sinust mitu semestrit noorem... Aga, tõele au andes, ma olen siiski võib-olla rohkem elus õppinud... ja kannatanud kui sina... Seepärast siis, kallid vilistlane ja sõber... tunnen, et teeksin ülekohut sinule ja oma konvendile... kui ma jätkaksin need õpetlikud sõnad praegu lausumata. Võib olla, et nad teevad... just need sõnad... sulle valu. Kuid igal juhul kuula ja ära muutu tigidaks... Proosit!“ (Järgneb.)

„Esitaks tarvitan JUNO kurgikreemi (või kurgitoitkreemi) näole. See kõrvaldab tolmu ja puhastab nahka, teeb selle ilmastiku mõjudele vastupidavaks.“

„Siis, enne puuderdamist, katan oma näo ja kaela JUNO kurgikreemiga (või kaseveekreemiga). Puuder püsib sellelõttu eriti ühtlaselt ja hästi. Ka nahk muutub siledaks ja pehmemeks.“

„Järgmiseks JUNO näovette kastetud vatitopiga niisutan näo ja kaela. See suleb poorid, värskendab ja elustab näonahka.“

„Lõpuks tarvitan JUNO puudrit. Selle õhulisus, parfüüm ja varjundid on oivalised. Näonahk saab pehme ja meeldiva jume.“

A/S. PROV. J. LILL

Kui on jõudnud sügise, kolletavad lehed . . .

Teised ajad, teised rahvad, teised abielud

II

Rooma abielust

Naisõiguslikus Egiptuses olid tooniandjaks noored naised, kes kõige kohta ütlesid oma otsustava sõna. Roomas oli olukord aga hoopis teine. Siin valitses mehelik riigiolemus, siin sai mehelik kultuur oma klassilise vormi. Egiptuses dikteerisid tütreid, Roomas isad, kes andsid kõigile seadusile äärmiselt meesõigusliku ilme, eelkõige aga tähtsamaile: riigile ja abielule. Nii on ka roomlaste käsitus abielust täielikuks vastandiks egiptuse omale.

Preestritekolleegium, mis oli Roomas kõrgeimaks riigi kohtuks kiriklik-usklikes asjus, tegeles 38. aastal enne meie ajaarvamist küsimusega, mis ei näinud just meeldivat härradele, kuna küsimuse esitaja oli seisukohaga ja poliitiliselt äärmiselt kardetav mees. See polnud keegi muu kui Octavianus, tapetud Julius Caesar'i adopteeritud poeg. Octavianus oli koos mitte vähem tähtsa Marcus Antonius'ega, kellele hiljem sai võllaks Kleopatra, ja Lepidus'ega viinud võidule rahvapartei. Need kolm võitjat valitsesid nüüd diktaatorlikult, mistõttu ka mainitud küsimus evis erilist, poliitiliselt aktuaalset tähtsust.

„Kas tohib lahutatud naine,“ nii küsis Octavianus, „kes on õnnistatud olukorras, abielluda teise mehega enne lapse sündi?“

Igaüks Preestritekolleegiumis teadis, millist naist selle all mõeldi. Igaüks teadis aga niisama hästi ka, et see naine polnud üldse veel lahutatud, et ta lahutust sooviti ainult teatud põhjustel.

Kauakestvate nõupidamiste järel, mille sekka kostis küsimuse esitaja ägedalt pealetükkiv koputus, otsustasid kohunikud:

„Just nii, abielu sõlmimine on lubatud!“

Pisut hiljem saadi Roomas teada, et piltilus Livia, kes põlvnes vanimast aadlisoost, lahutati vanimast Tiberius'est.

Livia abiellus Octavianus'ega. Octavianus omakorda lahutus oma naisest Scribonia'st. Vaevalt saabununa oma uue mehe majja, sünnitas Livia lapse oma endisest abielust Tiberius'ega. Seega ei lõppenud veel. Tiberius, lahutatud abielumees, laskis enda notari juures kiiresti määrata Livia isalikuks hooldajaks, muutes seega oma endise naise oma tütreks, kelle varustas märkimisväärse kaasavaraga. Veerandaasta pärast saatis Octavianus talle korrektselt lapse, kellele Livia oli andnud elu tema majas.

Tänapäeva inimene tunneb end raskustes, püüdes uskuda kirgi, mis jätavad tähelepanuta seaduse ja kombe, näidates seejuures veel kergemeelsuse grimasse. Ent see on eksitus. Kogu selle lahutuse ja taaskihlumise loo ümber ei keerle üldse skandaal ega kirg. Kõik on külma mõistus-poliitika tulemus ja ka juriidiliselt täiesti vastuvaidlematu.

Octavianus oli tubli mees, kuid suure, vana perekonna aupaisteta. Tema ametikaaslased ja salajased rivaalid, Marcus Antonius ja Lepidus, põlvnesid aga seevastu vanast aadlist. Octavianus, kartes nähtavasti, et nad temast ette ruttavad, leidis enda sunnitud olevat kaasavaraks võtma kuuluse säraga ümbritsetud perekonna. Egiptuses, naiseliku orientatsiooniga vaaraode-riigis, oleks midagi säärast olnud täiesti võimatu. Seal poleks Octavianus kunagi kuulunud oma naise perekonda, kuna ta oli naisele verelt võõras. Täiesti teisiti oli lugu aga Roomas. Selliseid vereühendusi ei tunnusta roomlane praktilises seaduses. Egiptuses oli kogu elu looduse ja saatuse tulemus, veresugulus või mitte-veresugulus oli muutumatu saatus. Roomale oli elu aga mõistuse ja tahte produkt.

Piisas paljast mehelikust tahtest, et muretseda sugulust. Piisas isegi, et saavutada adopteerimise teel isaõigusi võhivõõra inimese üle, nagu käesoleval juhul Tiberius kasutas seda õigust oma lahutatud naise juures. Näib võib-olla mõistmatuna, et ta naisele, kes talt peaaegu varjamatult ära võetakse, annab ka veel kaasavara. Põhjus on aga rooma mõiste järgi kaunis lihtne. Tiberius'el, vana-aadli esindajal oleneb niisama palju kogu projekti võimalisusest kui Octavianus'el, kuna ta tahab võidukalt revolutsioonäri ja diktaatorit, homset keisrit tõmmata üle konservatiivsesse laagrisse, paljastades end lõpuks nagu kogu näidendi tõeline režissöör.

Kui näiteks minna roomlase juurde ja ütelda talle pahaselt: „See on kuritarvitus püha kombe suhtes; siin on ju abielu tehtud poliitika tööriistaks!“, siis küsiks see roomlane imestunult: „Palun, kuidas nii? Kas sa võid nimetada õilsamat sihti, millele teda peaks kasulikuks tegema!“ Ja kui sa sellele roomlasele meenutad veel, et on olemas midagi sää-

rast nagu tunded, süda ja armastus, hüüaks ta äärmiselt pahaselt: „Kuidas, sa tahad nii kõrget ja tõsist asja nagu abielu viia ühendusse säärase tujukate, arvestamatute ja muutuvate asjadega? See on frivoalsuse tipp. Armastus on abielu suurim hädasoht.“

Selle seisukoha abielu kohta on prantsuse filosoof Montaigne teravalt ümber lükanud järgmise lausega: „Armastus ja enesekõitmine on kaks põhiliselt lahkuminevat asja.“

Roomas abielluti ainult mõistuslikel põhjustel. Ainult mõistusega sõlmitud abielu võis õnnelik olla. Abielluti, et omandada varandust, või mõne poliitilise olukorra pärast, mis tekkis kahe perekonna ühendusest. Kui see ühendus polnud enam kasulik vahelduvate sündmuste tõttu, siis lahutati abielu pahameele ja kibeduseta. See oli täiesti aus ja korrekne.

Abielu polnud Roomas isiklik asi. Kui roomlased oleksid evinud meieaegseid ajalehti, oleksid abiellumisteated seisnud tugeva kirjaga esimesel leheküljel tähtsaimate poliitiliste teadete hulgas. Julius Caesar, näiteks, abiellus mitu korda, kuuludes kord konservatiivsesse, kord rahvuslikku parteisse. Ja Cicero, kindlasti austatud mees, kes oma vähese varanduse oli ära tarvitanud õpinguteks, ei võtnud oma Terentia't mitte tema ilusate silmade pärast, vaid seepärast, et ta vajas raha oma juriidiliseks ja poliitiliseks karjääriks. See abielu oli õnnelik nagu enamik neist rooma mõistus-abielludest. Alles vanas eas purunes see — ja loomulikult raha pärast. Terentia'l tuli mõttesse paigutada oma varandus piiramatult Cicero poliitilistesse projektidesse. Vanahärra laskis enda siis lahutada ja abiellus oma vähem ettevaatliku rikka üheksateistkümnenda-aastase kasulapsega, mis oli rooma mõiste järgi täiesti dementne käitumisviis.

Roomas valitsesid, nagu mainitud, isad. Ja nad valitsesid karmilt. Pojad ja tütreid pidid pareerima. Vanad härrad valvasid teravalt selle järele, et see äärmiselt soovimatu tunne, mida nimetati „amoriks“, ei hiiliks sisse ja ei laieneks. See rikkus korda ja tõsidust. Vastandina kergetele, mitte-materiaalsetele egiptlastele olid roomlased väga raskepärased, võttes elu mehelikult kaalutletult ja pateetiliselt.

Roomas, tähendab, kuulutati armastusele teravaim võitlus, niipea kui ta tungis abieluliste piirkonda. Ent siiski, võis kord juhtuda, et poeg keeldus andmast oma naisele lahutuskirja ainult seepärast, et isa seda käskis mingisuguste poliitiliste huvide seisukohalt. Võis ju juhtuda, et poeg armus oma naisesse, et armastus oli tugevam kui mõistus. Isad olid selle juhuse vastu juba ette valmistatud. Seadus, mille nad andsid, määras, et lahutuseks polnud vaja abielumehe tahtmist ega otsust. Isa evis õigust oma äranägemise järgi kirjutada oma poja naisele lahutuskirja. Seega oligi lahutus toimunud. Säärane rooma lahutus oli uskumatu lihtne. See lahenes draamata. Süüküsimusi ei esitatud, kuna mingisugusest süüst ei saanud juhtugi olla. Kõike võeti kasulikkuse seisukohast. Rahaküsimus ei tekitanud ka mingisuguseid raskusi. Toimus varanduselahutus. Mees pidi naise kaasavara tagasi andma, millega jäi ära igasugune tüli elatiskohustuse pärast.

Kuid üht peab eriti tähendama: Roomas ei rõhutatud naist, vaid peeti meheõigust tugevamaks naissoo suhtes. Usk naise võimukusse oli igal roomlasel juba veres. „Hoidume andmast neile ühesuguseid õigusi! Sest samal ajal on nad meist üle,“ ütles suurepärase avameelsusega kuulus karmide kõlblusvaadete Cato.

Roomlanna oli täiesti vaba. Ta polnud perenaine moodsas õhtumaises mõistes. Keegi ei tohtinud talt nõuda kodust majapidamist. Peeti ebasobivaks, et ta keetis.

Rooma naist koheldi suure aukartusega, teda kõnetati sõnaga „domina“ (käskijanna). Tema pahameelt esile kutsuda oli niisama kardetav nagu praeguses Ameerikaski. Rooma kohtunikud süüdistasid tõelise ägedusega igahüht, kes julges viltu vaadata roomlannale.

Ta võis külas käia, võttis vastu meeskülalisi, kutsus külla oma sõpru ja sõbratare, mehele mingisugust vastust andmata selle kohta.

Ta ei võtnud seda alandavana, et ta ei võinud endale meest valida ja et selle korraldas isa. Ta ei teadnud teisiti tahtagi ja otsustas elu üle kaunis meheliku arusaamisega. Kui rooma tütarlaps kuue- või seitsme-aastaselt hakkas elu taipama, oli ta juba kihlatud ja teda koheldi kui noore Ca-

millus'e või Quintus'e tulevast abikaasat. Tütarlapse-aastaid tänapäeva mõistes — lootuste, ootuste, pettumuste ja kõigi nende suurepärase kibe-magusate mõttetustega polnud olemas. Meie sõna „õnn“ polnud ladina sõnatagavaras üldse märgitud. „Fortuna“ tähendab hoopis midagi muud: omand, edu, mõõdetavad, mõistetavad asjad. Kõik muu oli ebaviisakas ja tähtsusetu.

Aastasadu funktsioneeris see meeste poolt loodud süsteem. Siis aga hakkas naiselik loomus sellele vastu. Roomlanna oli end omal viisil õnnelikuks ja vabaks pidanud. Kui ta aga õppis tundma germaani puhast ja ehtsat naiselikkust ja sai teada, et Egiptuses polnud veel täielikult hävinud vana ja küps naisõigus, polnud ta rahul oma saatusega. Ägedalt esines ta oma nõudmistega. Octavianus, kes vahepeal oli keiser Augustuseks saanud, püüdis kogu hingest sellele vastu töötada. Ikka jälle seadis ta oma Livia kui ehtsa roomlanna teistele eeskujuks, ja kui ta heaga midagi ei saavutanud, andis ta välja karmid seadused abielunaiste vastu, seadused, mis kohustasid meest ja isa üles andma naise abielurikkumisi, sest abielurikkumine muutus teatud mõttes juba moeks.

Ent selles võitluses muutus muidu nii edukas Augustus traagiliseks kujuks, sest tema enda armastatuim tütar Julia astus tema vastu ja hakkas moodsa naislikkuse eestvõitlejaks, mis nõudis vaba eneseväljendust ja koputas tunnetele. Oma vaimustuses ta mitte ainult ei soovitanud naistele otsida väljaspool abielu seda, mis neil abielus puudu jäi, vaid andis neile isegi eeskju.

Kogu Rooma kõneles keisritütre julgetest seiklustest. Igaüks ootas, et haavunud abielumees täidab oma kohust ja esitab kaebuse. Asjatult! Keisri väimees läks olukorrast vaikes mööda. Siis leidis mõningaid roomlasi, kes astusid

karmilt ja halastamatult keisri ette ja ütlesid: „Täida enda poolt antud seadust, Caesar! Tõsta kaebus oma abielurikkujate tütre vastu, millest abielumees kõrvale puikleb.“

Augustus uskus, et ta ei toibu sellest löögist. Ent ta täitis seadust ja saatis tütre maalt välja. Julia lahkus Roomast. Maha jäi murest murtud isa, mees, kes oli vastu seisnud Kleopatra'le, kes oli nõrk ainult ühe naise suhtes: oma tütre suhtes, kes seda kohutavalt aimas. Möödas oli vanarooma traditsioon, kus noor generatsioon tahtis alistuda tunnetele, kus ta eelistas südant mõistusele ja õne kohustusele. Külmetudes mässis üksiklane end toogasse. Maailmakord oli häiritud. — — —

Kui hiljem nii rahulolematuks muutunud roomlannad ka nii mõnestki pidid loobuma abielus, siis ei tarvitsenud nad aga veel mitte kurta, kui nad võrdlesid oma olukorda hellase abielunaistega. Ehtsale helleenile oli abielu tarvilikuks paheks ja naine koormaks. Luuletaja Bacchylides rääkis südamest kõikidele ateenlastele, teebalastele ja korintlastele, kui ta ütles: „Kaks head päeva võib mees saada naiselt: kui naist võetakse ja kui teda maetakse.“

Hellase naine jäi suletuks maja sisesse, eemale seltskondlikust tegevusest. Ta võis vastu võtta ainult lähemaid sugulasi. Mehe äritehinguist jäi ta eemale, sest teda peeti rumalaks ja edevaks ja ainult primitiivseteks töödeks kõlblikuks. Siin avaldub juba aasia vaim, nii tüüpiliselt euroopalikud kui nad ka olid. Ja vaatamata mõnitustele ja hoolimatustele, mis sai osaks nende *gynaeceum*'is, naisteruumis, kurvastuvatele naistele, on nende saatus kadestamisväärne, võrreldes nende olevustega, kellele osaks oli saanud õnnetus sündida aasia naisena.

Järgmises numbris aasia abielust.

Viis vaimunaist väljendavad omi vaateid abielu kohta

Moto:

„Ükski mees ei tohi riskida kirjutada tõtt abielu üle, kuni elab ta naine. Olgu siis, et ta teda vihkab, nagu Strindberg.“

Bernard Shaw.

Ricarda Huch

Saksa akadeemik

ROMANTILINE ABIELU

Igavese armastuse töötus sujub armastajate huulilt kui lõhn lillekarikast; ent armastuse deemon kuulab seda külma naeratusega, nagu oleks see komöödiandi labane paatos. Ta viib neid vägivaldselt kokku, kes ei õpi iial taluma teineteist, ja laseb pimesi teineteisest mööduda neil, kes teineteist õnnestanuksid. Kuis võivad inimmeeled loota ehitada kindlat abieluhoonet elemendile, mille muutlik, sädelev, kardetav loomus sarnleb merele?

ABIELU JA GEENIUS

Nõrgemale või õrnukesele kunstnikule muutub abielu puuriks, mis takistab lendu. Suured geeniused talusid abielu ilma loomisvõime kahanemiseta: Bach, Luther, Dürer, Rembrandt, Veronese ja palju teisi.

JÄRELEMÖTLEMISEKS EBATRUUDUSELE

Kaaluvad armunud paari pisarad enam hüljatud naiste ja mahajäetud laste omadest?

PEREKOND ÕILISTAB!

Perekond asetab mehe, naise ja lapse sügavaima vaheldusmõju alla, pöördub kõikide poole, nõudes kõigilt tunduvald ohvreid, ja kasvatab kõiki liikmeid kõlbelisusele — just sellega, et ta seob teineteisega armastust ja kohustust.

KOHUSTUSTEST

Ilma kohusetundeta ei suuda abielu sugugi püsida. Just inimloomuse kaunidus ja suurus kuulub ühte surve, sunni ja vastupanuga; ei oma inimese seeläbi tiibu, et temalt võetakse kõik ahelad. Ka on see armastus ise, mis endas peituvale igatsusele igaviku järele nõuab jäädavalt köitvat vormi.

Vürstinna Lichnovsky

Kirjanik

KUNST JA LOODUS

Vaba armuühendus sarnaneb looduse suurepärasele nähtustele, abieluühendus aga sümfooniale.

ABIELU JA ELUTEATER

Näitleja seisab laval, nagu oleks ta too inimene, keda ta kujutab, ja see klapiib — ta on see inimene. Abielulised seisavad, teab Jumal, kesk elu, kuid ei kahjustaks neid, kui nad elaksid otsekui esineksid nad laval, et nad ei langeks osast välja ja et neid ei paljastataks tavaliste asjaarmastajatena. Ja siiski, ülim kunst laval on sügavamalt võttes ometi asjaarmastajalikkus, millest haaratud pealtvaataja peab tunnistama: see ei olnud enam teater, see oli elu.

NOORTELE

Noorus, kes asub looma suurt kunstiteost: abielu, üteltu endale: kes ei tunne rõõmu ligimese teenimisest, ei saa miljalgi osa rõõmust juhtida iseennast ja üht ettevõtet!

Marta Karlweis

Jakob Wassermanni abikaasa

ABIELU MINEVIK JA OLEVIK

Sotsiaalsest, tõugu- ja riikisäilitavast institutsioonist kujunes abielu XIX sajandil üha rohkem kahe armunu individuaalseks vahekorraks, vähemalt ideaalina kehtis abielu lõpmatusse pikendatud armusuhtena. — Põhiliselt võttes pole tänapäeval endale kaitsevalvuri õigusi nõutav mees mikski muuks kui kurioosumiks, iganenud vormiks, vähemalt homse kirjutamatu seaduse järgi, ja ainult see, kes kannab endas tulevikuseadusi, oskab õiglaselt hinnata olevikku.

MUUTUSESEADUS.

Isegi lihtsaim tütarlaps asetab oma uhkuse ja lootuse sellele, et tema abikaasast midagi saaks, et ta niisiis arendaks end ikka ja ikka kõrgemale, see on — muutuks. Hoopiski ei soovi naine, et meespartner püsiks samal tasemel, millisel ta armus temasse ja teda valis.

Leonie Ungern-Sternberg

Sanghai ülikooli filosoofia-ia ajaloo-professor

EELARVAMUSIST

Peab abielu isikliku suhtena olema kestvusega moodustiseks, tuleb see ehitada mitte tüüp-eeskujudele, vaid teadlikkusele ja enesetunnetusele. Senini on see enamasti olnud seoses väljendamatute, kuid siiski nagu iseendastmõistetavate nõuetega, millised on tüüpilist laadi. Üks neist on neiu süütus enne abiellumist. See nõue on päris loomulik; seksuaalsed soovid, kus nad võivad teostuda tõkestamatult, suunduvad alati eraldumisele. Iga mees, iga naine tahab omada partnerit mitte üksnes ainukesena, vaid ka esimesena. Ent

(Järg lk. 270)

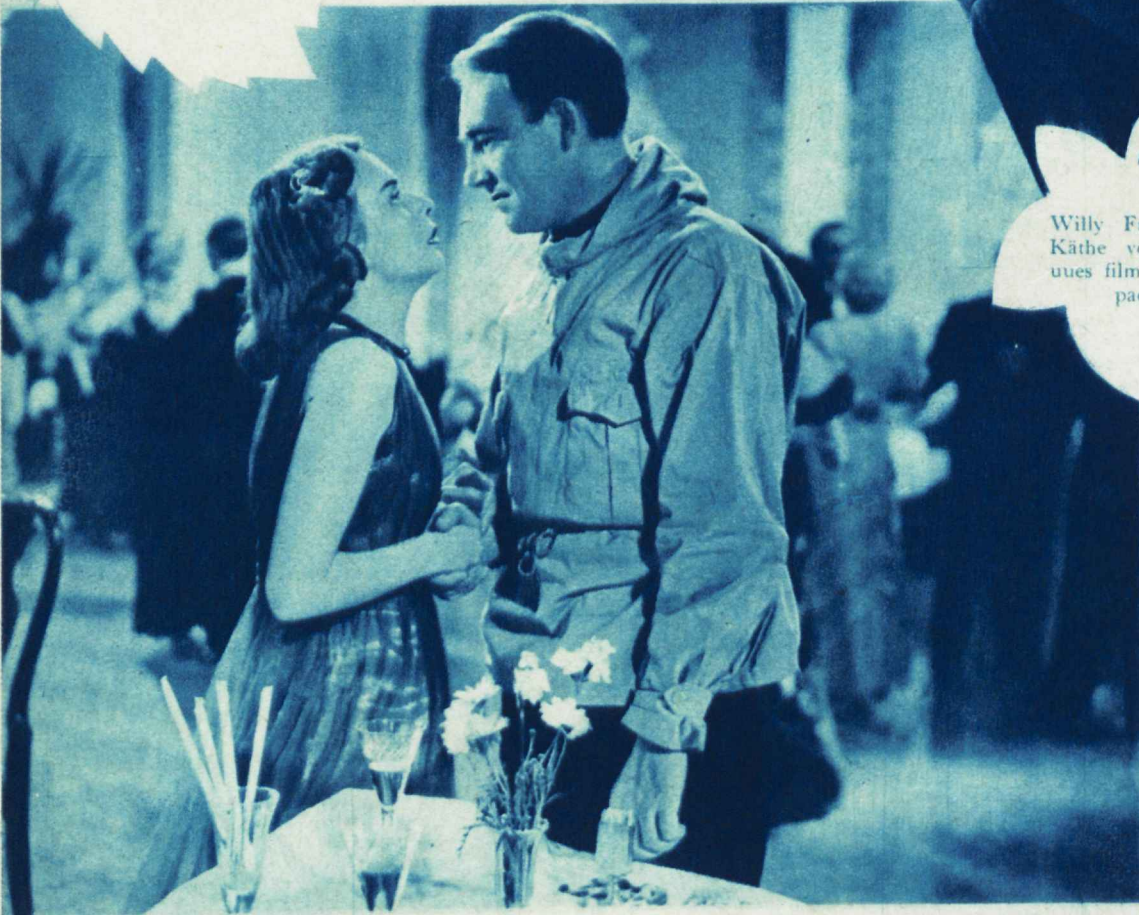
Frits van Dongen ja
Hilde Krahl uues
filmis „Hüpnukk“

Hans Holt ja Heli
Finkenzeller uues
filmis „Diskreet-
sus — auasi“

Gina Falckenberg ja
Mathias Wieman uues
filmis „Anna Tavetti“

Willy Fritsch ja
Käthe von Nagy
uues filmis „Siid-
pael“

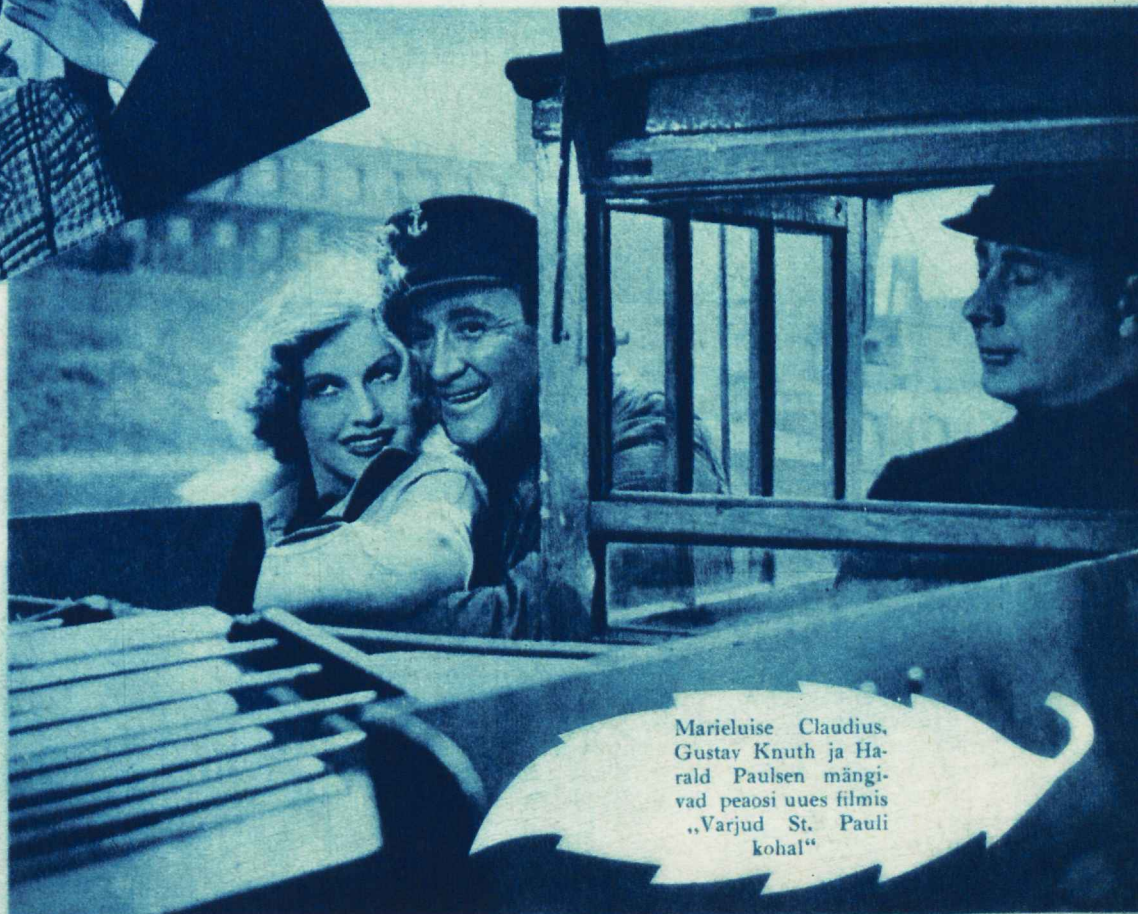
Rossi

Anna May Wong,
Akim Tamiroff ja
Gail Patrick uues
ameerika filmis
„Kardetav kaas-
teadja“

Paul Kemp, Albert
Matterstock ja Käthe
v. Nagy uues filmis
„Meie väike naine“

Hilde Krahl ja Albert
Matterstock uues fil-
mis „Peegel“

Marieluise Claudius,
Gustav Knuth ja Ha-
rald Paulsen mängi-
vad peossi uues filmis
„Varjud St. Pauli
kohal“

Silme

Kollased suitselajakambaid

ta ei tunne, ehkki talle tähtsaim kõigist on ta tubak. Oma hambad hoiab ta valged, tarvitades iga päev Nivea-hambapastat. Nivea-hambapasta eemaldab hammastelt inetu kollase kihi ja hoiab nad puhtad ja terved.

Hind 50 senti ja 75 senti.

Werner Mehks, Tallinn

Viis vaimunaist väljendavad omi vaateid... (Algus lk. 267)

ainult mees suutis läbi viia oma soovi, kuna varemil aegadel tema tegi naistest sotsiaalse olendi, seetõttu võis ta ka ette kirjutada tingimusi. Kindlasti evib tütarlapselik süütus midagi omapärast. Peale selle on tõenäone, et naisisikule on armastuse ja meelelisuse lahutamine kahjulikum kui meeste-rahvale, naisele jääb soovitavaks mitte anduda kergemeelselt. Aga tõsta puutumatus abielu eeltingimuseks, on tänapäeval ometi ebaotstarbekohane, kuna see tähendaks sugudevahelise meelelise momendi rõhutamist, mis pole abieluvahekordadele, mis oluliselt olgu inimlikud, isiklikud, kasulik. Tagajärgedeks on liiaks tihti, et tüdruk armub esimesse paremasse poissi, kes talle tanu pakub, ja et mees kosib neitsi, mitte isiksuse. Need on halvad eeldused kestvaks inimlikuks suhteks.

Mathilde von Kemnitz

Arst ja psühholoog

KÕLBMATUS AINUABIELUKS

Kasvuaes inimene näeb tänapäeva nn. „kultuurriikides“ oma ümbruses peamiselt haiglust ja mandumist. Kuna inimene mõistus evib ülevaadet naudinguvallmistuse seadusist,

tema ebatäiuslik endasäilitamistung peab aga lõbude kuhjumist elumõtteks, arendas inimsugu endas tungi, millest on vabad kõik mitteteadlikud olendid: tungi kunstlikult õhutada puhkavat erootilist soovi ärritavate vaadete ja uimastusvahendite läbi. Selle järelduseks on üldine haigustumine tõvesse, mida olen nimetanud „krooniliseks üliärrituseks“. Kõigi „tsiviliseeritud“ rahvaste meeste enamik kannatab selle haiguse käes, mille tähtsamaks sümptomiks on nõue võlde vanelduse ja tõusengu järele.

ENDASÄILITAMISEST

Ei leidu peagu ainustki naist, olgugi ta isiksus nii enesekindel ja väljakujunenud, kes poleks oma abielu esimesel kümnendil end liiaks suure valmisoluga nõtkutanud mehe soovide järgi. Kui siis aastakümne pärast liiaks tugevalt painutatud puu vibutub ülespoole, rebeneb sel järsul püstiajamisel mõnigi väärtuslik abielu. Ei järgne seda aga iialgi, sammuvad väärtuslikud hingelise kiratsemise teed.

ÜKSINDUSEST

Geniaalses abielus omab mees võimsat soovi: õnne mitte üksnes vastu võtta, vaid seda ka valmistada. Mida sügavam on siin vastastikune hingeline vahetus, seda tugevam on abikaasade üksindusigatsus!

MOEKIRI

Naine, kes oskab ise endale õmmelda vajalikke rõivatusesemeid, on oma kaasõdedega võrreldes eelistatud seisukorras. Oleneb ju rõiva, värvitoonide ja moejoone valik ta enese otsustusest, kusjuures ta teab palju paremini kui mõni müüjanna, mis talle sobib, mis tõstab ta isikupära, milles meeldib ta kõige enam enesele ja ümbrusele. Teised peavad aga jälgima moeartiklites antud juhendeid. Annime alljärgnevalt mõningaid näpunäiteid, mille järgi igaüks saab murelt otsustada, mida kanda saabuval aastaaja-vahetusel.

Värvid. On jälle armastatud ammu hooletusse jäetud pruun, mille kõrval kerkivad esile ka sügav veinpunane, tumeroheline ja tuhmhall. Sinine ja violetne oma heledates toonides mängivad osa ainult tumedate kleitide elustamises. Enamus kõikidest rõivastest on matt, pehme ja läiketu. Sametit, satääni ja muareid tarvitatakse ainult täiendamiseks. Kleidi, mantli ja voodri värvilised erinevused, niisamuti ka kahevärvilised kleidid esinevad üsna sageli, kusjuures on püütud vältida kriiskavaid efekte. Mitmekesised värvitoonid asuvad skaalas heleda ja tumeda vahel kraadil, mantli pruun pole heledam voodri rohelisest või kleidi punasest. Siin pole tegemist kontrastidega, vaid sugulusvärvide harmoonilise siduvusega.

1. **Tänav ja ennelõuna.** Avarad puusapikkused ühevärvilisest villasest riidest mantlikesed on seljast laiad, kuna eest hoitakse neid kitsalt kõikide vahenditega, nagu nelinurkse, sallkraest piiratud väljalõikega, milles asub kaela-

rätt, kitsa kaherealise nõobireaga, ülemistest taskutest loobumise ja alumiste taskute toonitamatusena. Need mantlikesed peavad mõjuma veidi lapselikult, mispärast nad tehakse kõigest „koormavast“ hoidudes. Tähtis ja üldiselt maksev on esiteks mugavate varrukate eelistus (nad esinevad paljude mantlite ja kleitide juures) ning teiseks loobumine klassilisest kraedest ja reväärdest. Pikad, lahtised mantlid, näiteks, mis nõõbitakse põlvedest kaelani, vahelduvad meeleldi väikese ümmarguse klappkraega.

2. **Sale, kuid mitte mingil juhul kitsa taljega mantel,** mis on igal päevaajal korrektne ja elegantne, astub suvise reisumantli asemele. Siin on soovitatav täita moe ettepanekut ja valida dekoratiivsetes, kuid mitte komplitseeritud vormides riidega ületõmmatud nõõbid ning — kuna on tõenäoselt jälle oodata olajoonelise laienemist — panna ülemisse käiseõmblusse kaped rebasest või mõnest teisest karusnahast. On mantel määratud ainult pärastlõunaks, siis võib nõõbid valgega üle tõmmata.

3. **Sügisemantlite nahkaunistised** ei pea sugugi olema väga rikkalikud. Nad peavad olema aga — see on väga tõstev — kellukesekujulised ja drapeeritud. Lahtine, veidi ülalpool rinda lõppev žaboo ja väike püstkrae seitsamast lame-dast nahast annavad lahtistele sirgetele mantlitele täitsa uue ilme. Ka siin on volditud, veidi puhvis varrukad oma kohal, ainult selle vahega, et siin varrukad käelikme kohal muutuvad kitsaks.

4. Kellukesekujuline rinnažaboo sobib ka väikestele sügiskleitidele. See on kaelajoone kõrgelhoidmise probleemi uus lahendus ning esitüki jaotamine ristjoone läbi. Silmas pidada, et kleit oleks nõõbitud ainult žaboo ääreni.

5. Elegantsiks rõivastiseks pärastlõunal sobib nagu varemgi kitsas seelik ja saledalt modelleeritud rätsepajakk. Sel sügisel on toonitatud eriti kaks momenti, mida juba lühidalt mainisime: kraed ja revääre asendab lõigatud, mitte suur kaelaseotis. Tugevasti läikiv must satään elustab villase tuhmi musta. Jakki ääristab mitte üksi kellukesetaoliselt, vaid peaaegu laineliselt lai rebaseriba. Saleda, kõrgekasvulise daami meeldivat kõnnakut toonitab veelgi see hõljuv nahariba.

6. Eest lahtihoiduvad suvimantlid olid nii armastatud, et sügismood nad muutmata üle võtab. Terve rida kleite mõjuvad nagu mantlid, mis on üle kleidi talje kohalt suletud. See mõju saavutatakse sellesama või mõne sugulusvärvi sissepanemisega, mis algab teravalt ülalpool vööd ja ulatub laienedes üles kuni kaelani, ning teravalt sissepandud voldiosaga, mis laiendab eest seelikut. Me usume selle uue joone tulevikku, kuna teda tarvitatakse ju ka õhtukleitide juures.

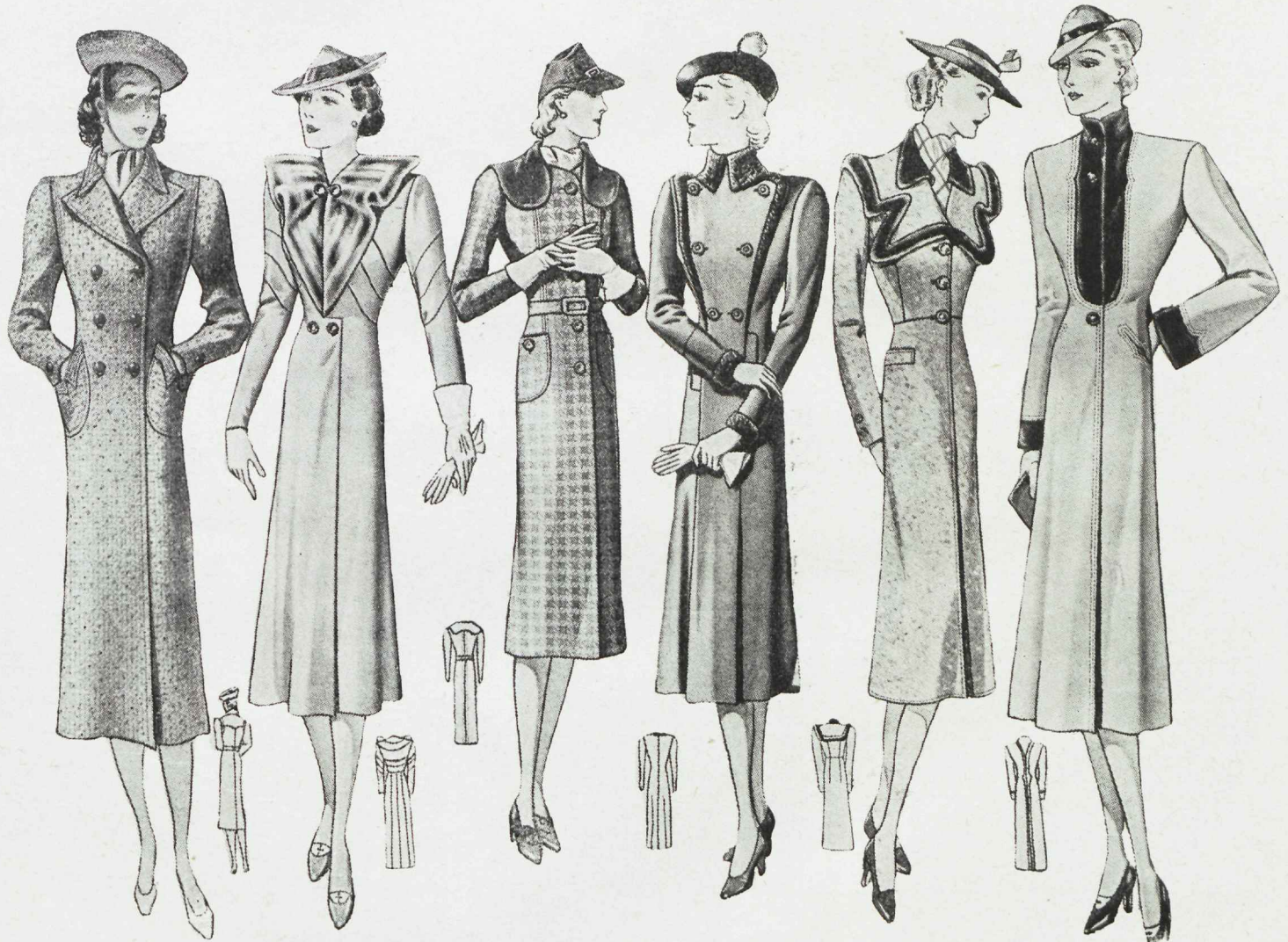
7. Pealelõunal kantakse kitsaste jakkide all ümberriingid

kohevaid pluuse, mis kuuluvad nüüd vastuvaidlematult moepilti. On vaid ajaküsimus, kui ka samalaadilised kleidid läbi löövad. Nende musliin-, vuaal- ja šifoonpluuseid juurde — neid võib teha ka läikivast satäänist — kuulub alati avara käelligese kõrval ka kitsalt sulguv käis.

8. Veel armastatakse mõningaid rindatoonitavaid drapeeringuid, kuid ikka sagedamini kasutatakse talje miidri-taoliselt modelleerimiseks tõmmatud volte. Tähtis näpunäide: need taljed ristuvad sageli ühekülgsest rinna üle, mille tagajärjel väike väljalõige laseb kaela näha, ning üle seeliku ei lange mitte harva korralik põlleosa, mis tõstab esikülje voltidega draperides ilusamana mõjule.

9. Õhtumoes lööb läbi õlapaelteta väljalõige. Ühtlasi võib märgata ka teatud eelistust päikeseplesseeritud seelikute suhtes. Väga ilusad on taljed, mille kohal ristivõetud plissee, mis avaneb ees lehvikukujuliselt, toonitades rinda ja puusi.

10. Vastandiks meeldivalt reeglipäratult korraldatud voltidele — kuid niisama meeldiv oma viisilt — on astmekujuliselt laiad ja laiemaks muutuvad tülkkleidid. Nende läbi-paistvus võimaldab igasuguseid ilusaid värvitoonide efekte. Väga sarmikalt mõjuvad, näiteks, mustast tüllest läbitõmmatud läikivad sinised, roosad ja violetsed satäänpaelad.

383

384

385

386

387

388

383. Moodne tepitud kaunististega sügismantel segavärvilisest villasest materjalist.
 384. Elegantne sügismantel naaritsanahast suurte revääridega. Kaunistuseks nõõrvoldid.
 385. Lihtsa tegumoega nooruslik sügismantel ruudulisest materjalist. Krae nahast või imitatsioonist.
 386. Nägus sügismantel vähese karakullgarnituuriga.
 387. Meeldiv sügismantel, mis huvitavalt kaunistatud kotikuga.
 388. Elegantne sügismantel karusnahast vesti ja kätistega.
 389. Nägus sportlik päevakleit topsulisest materjalist.
 390. Moodne kleit tumepruunist villasest riidest. Krae ja reväärid valgest siidist.
 391. Sportliku tegumoega kleit diagonaalriidest.
 392. Moodne sügiskomplee diagonaalriidest kolmveerand-pika jakki ja ühevärvilise seeliku või kleidiga.
 393. Moodne kleit ruudulisest materjalist.
 394. Moodne pealelõunakleit siidist või villasest materjalist.

395. Nägus kleit volditud boleero-jakiga.
 396. Moodne kleit villasest materjalist.
 397. Värvilise kaelarätikuga kantav nägus päevakleit.
 398. Nägus kleit kahevärvilisest materjalist.
 399. Huvitav taskutega kleit diagonaalriidest.
 400. Päevakleit hall-sinisest villasest, kaunistatud ruudulisega.
 401. Moodne boleero-taoline pealelõunakleit.
 402. Sügiskomplee ruudulisest villasest materjalist. Krae karakullist.
 403. Moodne sügismantel väikese nahkkraega.
 404. Meeldiv moodsalõikeline sügismantel.
 405. Elegantne sügiskomplee.
 406. Sügismantel tumesinisest villasest, sametkrae ja vestiga.
 407. Lihtsalõikeline nooruslik sügismantel.
 408. Kleit hall-sinisest materjalist, kaunistatud punaste tepitud joontega. Tõmblukk ja vöö niisamuti punased.
 409. Elegantne pealelõunakleit ühevärvilisest materjalist.

MOODE SÜGISEKS

1. Mugav ja soe silmkoeline sügiskleit reseedarohelisest villasest. Varrukakaunistised ja sall mitmevärvitriibulised.
2. Moodne pealelõunakleit huvitavalt kroogitud esipartiiga. Lõige I lõikelehel.
3. Lihtsa tegumoeaga meeldiv kleit tumedavärvilisest siidist või villasest. Tähelepanu köidab suure tutiga tasku ees vöö küljes.
4. Öhtukleit triibulisest siidist, täiendatud ühevärvilise nägusa jakiga. Jaki materjali värvus valida vastandina, kuid siiski sobivalt kleidi värvusega.
5. Sügisene tänavkleit peenetriibulisest villasest, kaunistatud valge krae ja revääridega.
6. Lihtne ühevärviline päevakleit, mis kaunistatud huvitavalt kitsa siidpaelaga.
7. Moodne džamperkleit, mis võib olla kootud peenest villasest lõngast või valmistatud villasest riidest, kaunistatud plisseevoltidega.

389

390

391

392

393

394

395

410. Moodne päevakleit violett-punast materjalist kreemika vestiga.
 411. Moodne jakk-kleit segavärvilisest villasest materjalist. Taskud ja varrukasuud ääristatud rohelisega, missugune on ka väike kaelasall.
 412. Meeldiv pealelõunakleit peenetriibulisest materjalist.

413. Moodsalõikeline, tagant boleero-taoline kleit volditud vestiga.
 414.—414-a. Ülikond poisile. Püksid, pluus ja jakk. Lõige II lõikelehel.
 415. Nägus kleit tütarlapsele. Lõige III lõikelehel.
 416. Volditud kleit tütarlapsele. Lõige IV lõikelehel.

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

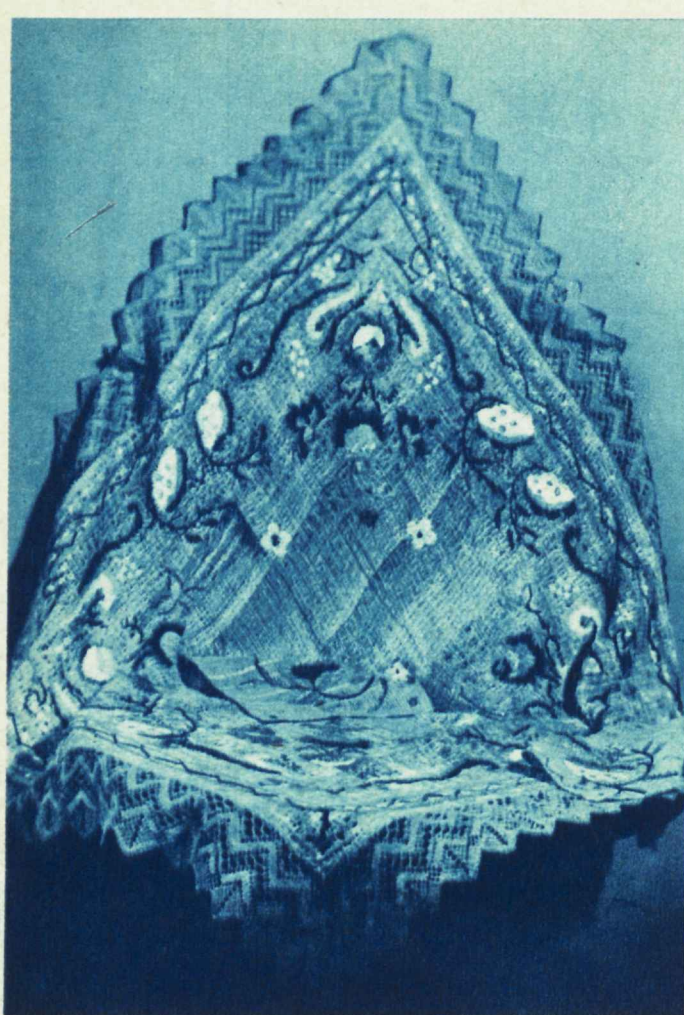
409

410

411

412

413

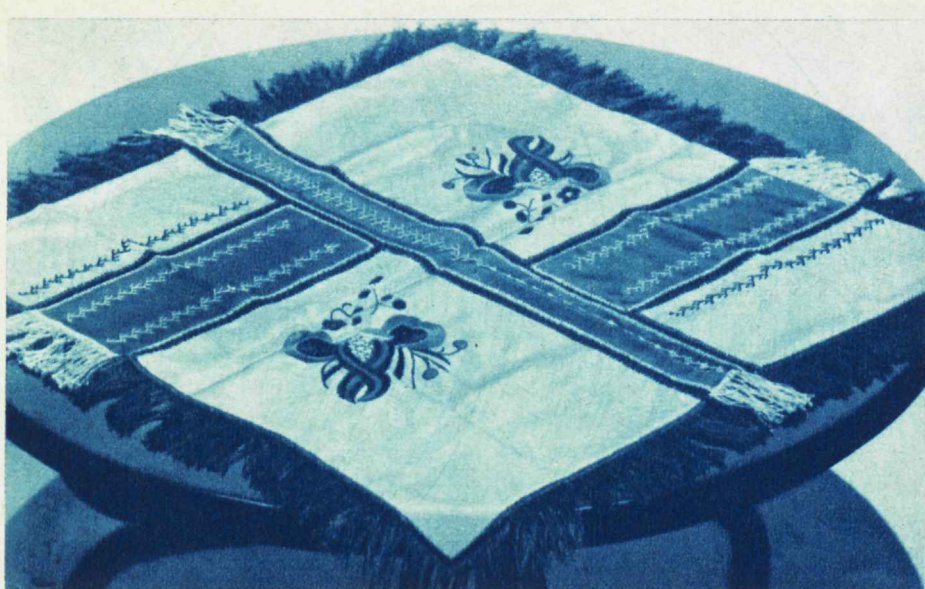

Kootud ja tikitud lina

V. Johanson.

Lina suurus on 120×120 sm. Muster on koostatud setu siidrättikute motiividel. Tikkimiseks on tarvitatud hall-valgeid ja kuldpruune toone, mis annavad rohekal põhjal pehme ja sooja mulje.

Lõimeks on tumeroheline, mesipruun, reseedaroheline ja kollane linane lõng nr. 24. Kõik värvid on kääritud segatult. Näiteks: 1 lõng tumerohelist, 1 l. mesipruuni, 1 l. reseedarohelist ja 1 l. kollast. Pind on linal 4-nieline krepp. Suga 65/2. Koeks kahekordselt helerohe-line siid ja üksikud 1 sm laused kollased siidjooned. Tikandiks on tarvitatud lõime ja läiklõime nr. 24: helehalli, tumehalli, pruuni ja rohelist. Mezzanasiidi: valget, rohelist ja mesipruuni, peale selle uushõbe kardlõnga. Lina ääres on rohelistest linasest lõngast nr. 24 ja pruunist pärlilõngast nielatud pits, kuid võib tarvitada ka värvilist heegelpitsi või rohelisteks värvitud vabrikupitsi. Muster muustrilehel.

Kahevärviline tikandiga lina

L. Leik.

Lina on valmistatud kollakasbeežist ja roostepruunist hiinakrepist, kaunistatud tikandiga ning ääristatud pärlilõngast nr. 5 tehtud narmastega, nii et roostepruunid narmad on beežide osade kohal ja beežid narmad roostepruunide osade kohal. Suurus 51×51 sm ilma narmasteta. Lina pind on jaotatud järgmiselt: kõige suurem beež nelinurk on 30×22 sm suur, järgmine roostepunane osa on 9×22 sm ning väike beež nelinurk 11×22 sm. Keskmise roostepunane triip on 50×4,5. Üksikute osade äärised on heegeldatud mulinega, põhivärvile vastandvärviga, pistes igasse kohta kaks korda, veidi vahet, siis jälle 2 pistet ühte kohta jne. Tükid on ühendatud heegeldamise teel, 5 õhksilma ja 1 kinnissilm siksakiliselt. Muster muustrilehel.

Tikitud sohvapadi

L. Leik.

Padja suurus on 50×55 sm. Materjaliks võib olla villane või siid; kus võimalik, seal ära kasutada mõnd ülejäänud riidetükki. Käesoleval juhul on padi valmistatud rohekaspruunist villasest riidest ja tikitud pärlilõngaga nr. 8 mitmesugustes pistetes, nagu pildil näha. Värvid „Ankur“ kaardi järgi: 1 — helesinine nr. 762, 2 — tumesinine nr. 486, 3 — oranž nr. 804, 4 — kollakasvalge nr. 608. Muster muustrilehel.

Heegeldatud lapsekleit 2-3-a.

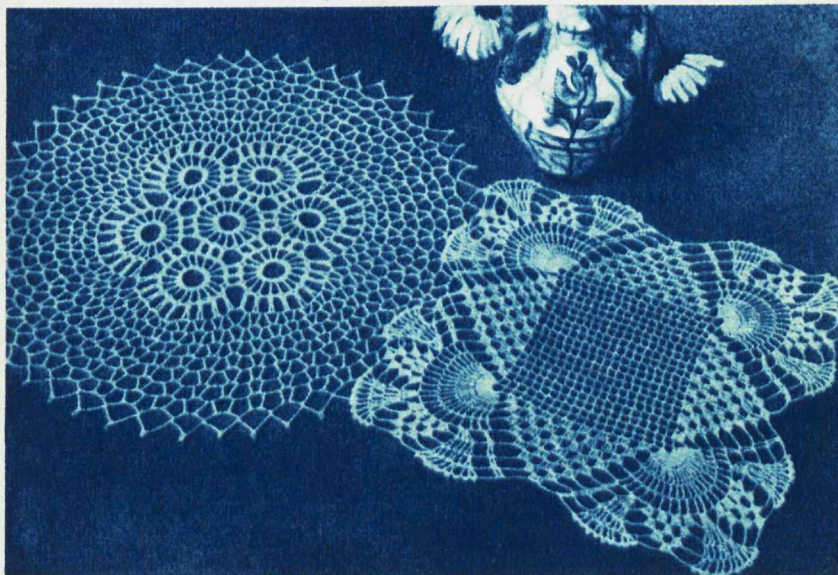
Kleidikesele kulub umbes 150 g villast inglise lõnga. Kleidi alumiseks osaks üles luua 300 õhksilma ning heegeldada: 2 sammast, 1 ühte ja teine teise silma, ning 5 sammast ühte silma, 2 silma vahet, 1 kord ümber nõela, pista kolmandasse silma, teine kord veel läbi tömmata ühepikkuseks ja kõik kokku heegeldada, siis üks õhksilm vahele. Teine rida niisamuti jne., kuni vajaliku pikkuse saamiseni. Siis üles krooklõng sisse tömmata ja passeosa, kui see on valmis, külge heegeldada.

Passe koosneb üksikutesj õiekestest ja lehekestest, mis valmis heegeldada järgmiselt: 9 õhksilma, tagasi pöörata, 1 kinnissilm, 6 sammast. Nii heegeldada lehekesti, heegeldades üksteise küljest lõnga edasi viies kinnissilmi. Õied heegeldada niisamuti lehekestele keskele peale, nagu näha ülesvõttel.

Heegeldatud päevatekk

Kai Vilms.

See nägus tekk on heegeldatud kalavõrguniidist nr. 20/6 (kõige peenem sellest numbrist). Teki suurus on 165×200 sm, milline suurus on paras harilikule üheinimesevoodile. Muster on koostatud rahvuslikel motiividel ja sobib nii heegeldamis- kui ka fileetechnikas valmistamiseks. Heegeldades võtta ruudu suuruseks 3 õhksilma ja kahekordne samm. Materjali kulub 1 kg 650 g. *Muster muustrilehel.*

Kaks heegeldatud kaunistuslinakest

Need nägusad linakesed on heegeldatud „Ankur“ läikega heegelniidist.

Linake vasakul. Heegelniit nr. 80. Lähimõõt umbes 18 sm. Keskkoht koosneb 7 tähest, millised heegeldada järgmiselt: 20-õhksilmaline ring üle heegeldada 36 väikesest sambaga, siis igast teisest väikesest sambast heegeldada pikk samm (2 × nõelale võttes) ja vahele 3 õhksilma. Viimane ring oleks iga samba kohal pikoo 5 õhksilmast, nii heegeldatakse ringi keskmine täht, teised aga ühendatakse pikooide heegeldamisel nii keskmisega kui ka isekeskis. Ääreosa heegeldamine toimub lihtsalt, koosnedes kahekordsetest sammastest ja õhksilmadest, nagu näha juuresoleval pildil.

Lina paremal. Materjaliks läikniit nr. 200. Suurus umbes 15×15 sm. Keskmine osa alata 57 õhksilmaga, 5 õhksilmaga pöörata ümber ja heegeldada vahelduvalt 2 õhksilma, 1 sammast — kuni saame 19 auku. 19. rea järel hakkab heegeldamine käima ringi.

1. r.: nurgale 20 kahekordset sammast, 2 õhksilma, 1 sammast samba kohale, 2 sammast augu kohale, 1 sammast samba kohale, 2 õhks. jne.; 2. r.: niisamuti kui eelmine; 3. r.: sammaste kohale nurgale 20 kahekordset sammast, iga vahel 1 õhksilm, 3 õhksilma, samba kohale 1 sammast, augu kohale 2 sammast jne.; 4. r.: iga kahekordse nurgasamba vahele 3 õhksilma, siis 4 õhksilma, 4 sammast, 2 õhksilma, 4 s. jne. Edasi heegeldada nagu näha pildil ja suurendada vahepealsete õhksilmade arvu, et töö ei kisuks ja oleks sirge. Valmis linakesed niisutada ja venitada.

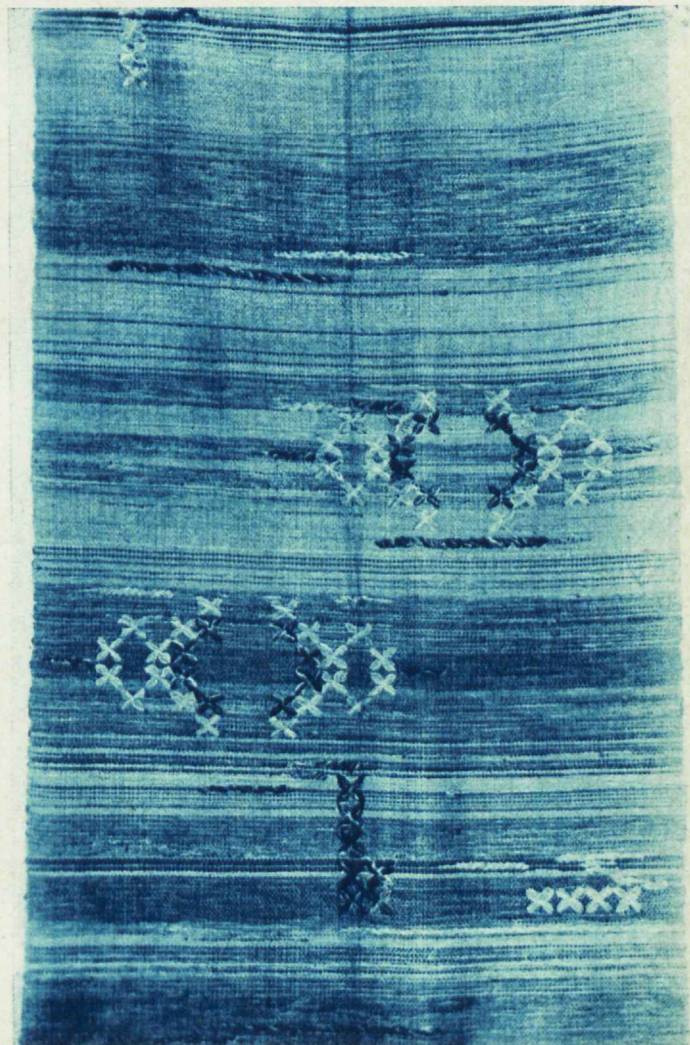
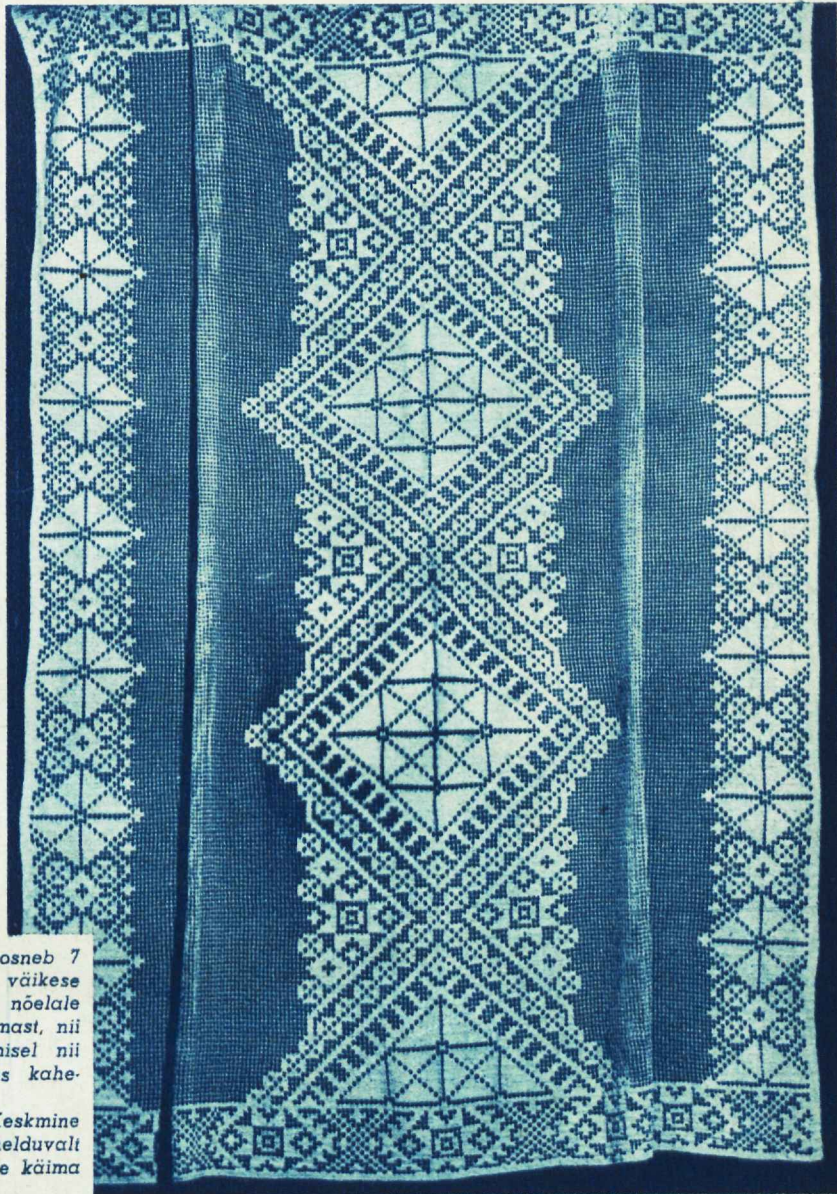
Ukse-eesriided kahekordsete rist- ja nõörpõimetega

4 niit ja 4 koelauda.

Lõimeks läiklõng nr. 24, käärida 1 lõng pruuni, 1 lõng beeži; need ühes niiesilmas. Suga nr. 70/2. Lai 90 sm. Koeks kodune peenike villane lõng ja kunstiivid. Värvid antud CB kaardi järgi: 1) roheline — 24, 2) kreem — 647, 3) kollane — 539, need oleksid kunstiivid; 4) tumeroheline — 76, 5) roheline — 507, 6) roheline — 508, 7) beež — 183, 8) kollane — 135, 9) pruun — 543, 10) punane — 574, 11) beež — 3, põimeteks beež 757 ja 156. Antud värvilistest lõngadest mitmesugused segud kolmekordseks kokku poolitud mõnel segul + siidi. Kahekordseteks ristpõimeteks 18-kordne villane lõng poolitud + 8 siidi. Nõörpõimed niisama jämedad. 1 põimete segu: 14 lõnga punast (574), 4 l. beeži (3) ja 8 l. siidi (647). II: 4 lõnga kollast (135), 4 lõnga beeži (156), 10 l. beeži (757), 4 lõnga siidi (24) ja 4 l. (674).

Koetada: 15 sm segu I (3 l. 76) ja iga 4. l. segu II (3 l. 76 + 1 l. 24). Üksikud joonekesed skeemikohaselt esimese tallalaua ajal vahelikku, mis poolida kokku: 2 kollast nr. 135 ja beež nr. 3. 8 sm segu III (1 l. 58, 2 l. 76), iga neljas kude segu II, 3 l. segu IV (1 l. 58, 1 l. 57, 1 l. 76), 1 l. segu II > kahte eelmist 4 ×, 1 l. segu V (3 l. 135, 1 l. 539), 1 l. segu IV > 2 ×, 6 l. segu IV ja 2 l. segu V, 3 l. segu IV, 2 l. segu II, 3 l. s. IV, 1 l. segu II, 1 sm segu VI (2 l. 507, 1 l. 183, 1 l. 24), 2 sm segu IV, 6 sm segu III, iga neljas kude segu II, 2 l. segu VI, 2 l. segu V, 3 l. segu I, 1 l. segu V, 7 l. segu I, 1 l. segu V, 5 sm s. IV, 4 l. segu VII, 3 l. segu VII (2 l. 183, 1 l. 3), 3 l. s. IV, 3 l. segu VII > kahte viimast 4 ×, iga 4. l. segu II, 4 l. segu VII, 1 l. segu V, 3 l. segu VII, 2 l. segu V, 2 l. segu VII, 1 l. segu V, 2 l. segu VIII, (2 l. 543, 1 l. 183), 2 l. segu VII, 2 l. segu V, 6 l. segu VIII, 1 l. segu V, 3 l. segu VIII, 1 sm segu VII, 1 l. segu VIII, 4 l. segu III, 1 l. segu VII, 1 l. segu VIII, 1 l. segu III, 4 l. segu VII, 1 l. segu VIII, 1 sm segu III, 4 l. segu IV, 1 l. s. VIII, 3 l. segu IV, 1 l. segu II, 3 l. segu IV, 2 l. segu II, 1 l. s. VIII, 15 sm laiguliselt segu IV, III, II, 45 sm laiguliselt segu IX (1 l. 58, 1 l. 57, 1 l. 183, 1 l. 647), VIII, VII jooni V ja II seguga, 18 sm segu IV (roheline siid juurde), mõni joon segu II, 15 sm segu VI, segu X, VII, 8. VIII jooni segu V, 2 sm segu VI, 1 l. segu VIII, 2 l. segu V, 5 sm segu VI, 4 sm segu IV (roheline siid juurde), 29 sm segu I, II, III ja IV laiguliselt, 4 sm segu VI, jooni segu II, 7 sm segu X (2 l. 183, 1 l. 135) ja segu VI laiguliselt, 12 sm segu III, 20 sm segu I, üksikud lõngad vahel segu II. Koetada laigulised pinnad ikka ülemineku toonides juhuslikkude heledamate ja tumedamate joontega. Skeemil iga ruut = 2 sm². Nõörpõimed on võetud üle nelja paari ja ümber kahe paari lõimelõngade (varspiste). Kahekordne ristpõime: iga rist = 4 sm². Antud jämeduses põimete lõng võetakse 4-sm vahega otsad kanga pinnale, kootakse 4 sm põimete otsad risti üksteisest üle, tõmmatakse kanga alla, kootakse 2 kude, tõstetakse põimete lõng jälle vastavast kohast kanga pinnale jne. Põime kinnitatakse keskel ristpõimete. *Rakendus ja skeem muustrilehel.*

Els Joost.

RUUDUKUJULINE VAIP RAHVUSLIKEL MOTIIVEL

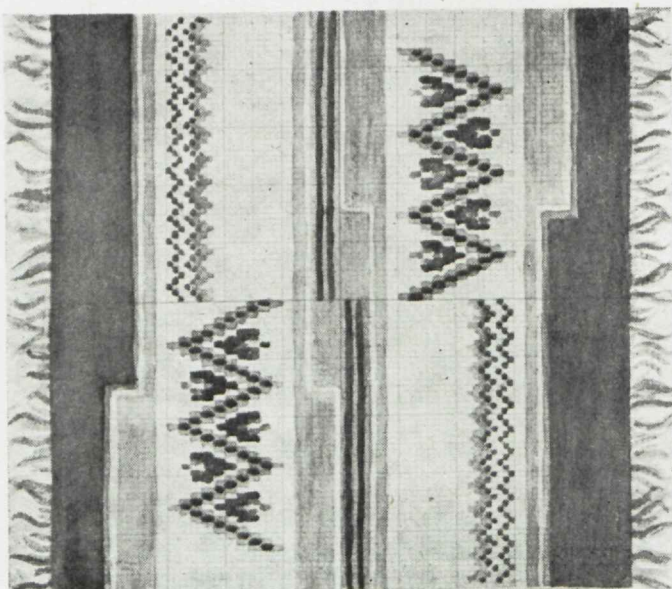
Vaip on koostatud rahvuslikel motiividel ning võib õmmelda džüudile rist- või mingis muus pistes. Vaiba suurus on 149×149 ruutu. Kui võtta iga ruut 1 sm², siis saame vaiba suurusks sellesama suuruse, mida näitab ruutude arv.

Värvid on antud A. Trässi „Ekstra“ värvikaardi järgi:

tumepruun	nr. 76
helepruun	„ 57
roostepunane	„ 11
kollane	„ 15
beež	„ 35

¹/₄ mustrit mustrirehel.

L. Leik.

RAHVUSLIKEL MOTIIVEL SOHVAPADI

Padja suurus on 100×100 ruutu. Kui iga ruut võtta ¹/₂ sm², siis saame padja suuruseks 50×50 sm.

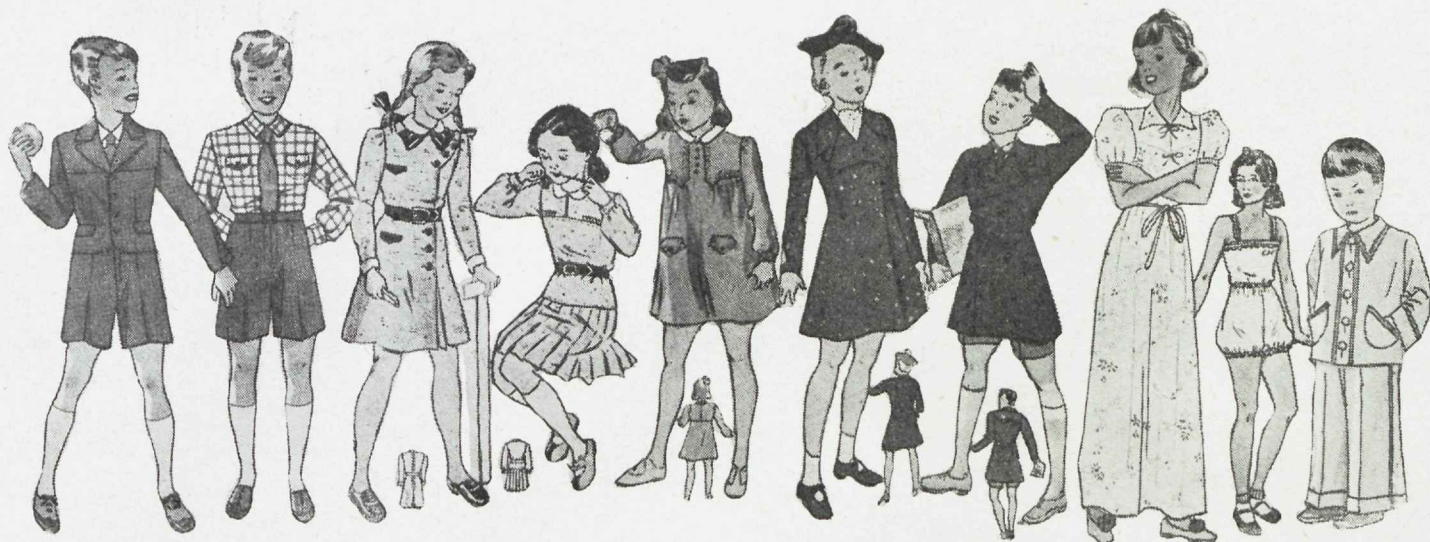
Muster sobib rist- või keelimpistes tikkimiseks või ka põimimiseks. Padja tikkimiseks võib tarvitada kodumaa käsitöölõnga.

Värvid on antud A. Trässi „Ekstra“ värvikaardi järgi:

roostepruun	nr. 42
roosa	„ 70
beež	„ 60
sinine	„ 7
helepruun	„ 46

Muster mustrirehel.

L. Leik.

414

414-a

415

416

417

418

419

420

421

422

417. Tepitud kaunistisega kleit tütarlapsele.

418. Sügismantel tütarlapsele. Lõige V lõikelehel.

419. Sügismantel poisile. Lõige VI lõikelehel.

420. Nägus öösärk tütarlapsele. Lõige VII lõikelehel.

421. Särk ja püksid tütarlapsele. Lõige VIII lõikelehel

422. Magamisülikond poisile. Lõige IX lõikelehel.

423.—429. Valik moodsaid ja nägusaid lasterõivaid.

430. Kleit suuremale tütarlapsele. Lõige X lõikelehel.

423

424

425

426

427

428

429

430

LÄIKPESU TRIIKIMISEST

Läikpesu (kraed jne.) triikimiseks vajame 1 l puhast külma vett, 100 g riisitärklis, 1 spl. booraksit ja tükike vaha. Pool osa antud veehulgast keeta ühes booraksi ja vahaga üles, teises osas lahustada tärglis. Kui keedetud segu on täiesti jahtunud, siis segada segi lahustatud tärglisega.

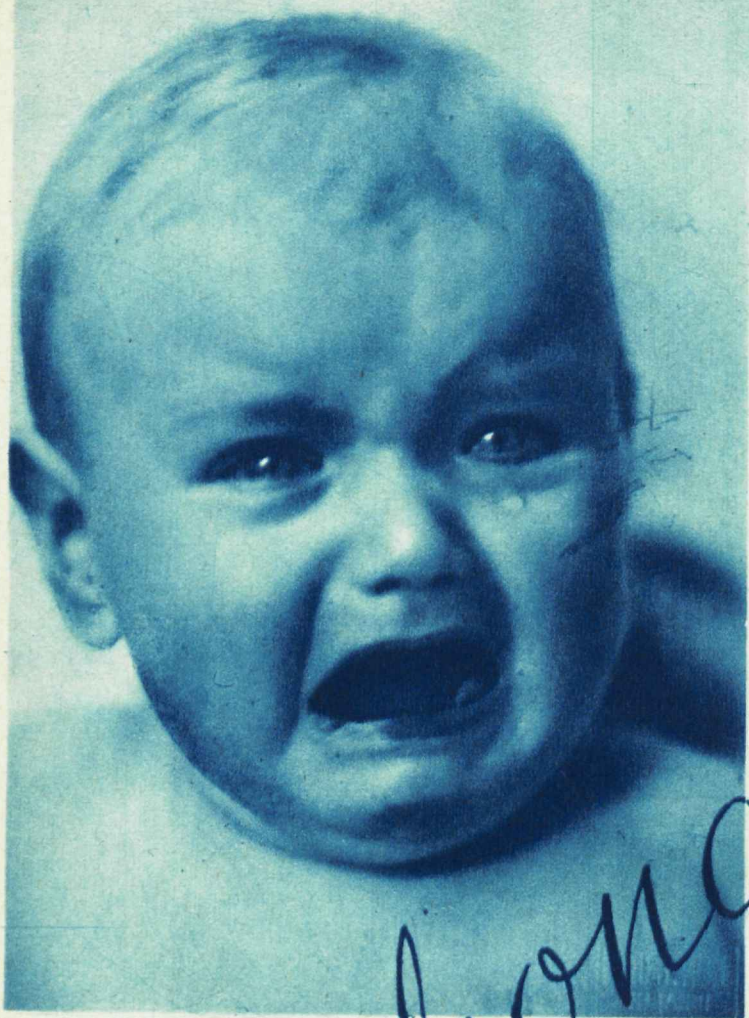
Järgnevalt asetada puhas ja kuiv pesu, mis vajab läik-triikimist, valmistatud segusse ja lasta seal umbes 5—7 min. liguneda. Loputada ja väänata välja, hõõruda tärglis hästi sisse ja keerata esemed mõneks minutiks kuiva puhtasse riidesse, misjärel kohe triikida. Triikimislaud olgu kaetud paksu vildi või villase riidega, millele on peale asetatud puhas peen linane või puuvillane riie. Siis on vajalik veel väike triikimislaud, mille kattaks on ainult puhas, peen, valge riie. Sellel laual antakse triigitavatele esemetele vajalik läige. Vajalikest asjust oleks veel: steariinseep, vaha ja tükike pimsskivi. Triikrauda olgu hästi puhas ja veidi ümardatud äärtega, et oleks parem läiget anda.

Enne triikimist sirutada niiske ese hästi välja, tõmmata õrnalt üle steariinseebiga ja triikida enne vasakult ning siis paremalt poolt, lükates kiiresti üle parajalt kuuma rauaga,

et ei jääks kortse sisse. Kui aga juhtub tekkima mõni kort, siis niisutada kiiresti puhtasse vette kastetud lapiga ja eemaldada see rauaga üle lükates. Läiget hõõruda parajakuumuselise rauaga väikesel laual. Ese tõmmata üle märjastkastetud ja väljaväänatud lapiga, misjärel topsutada kohe kuiva lapiga üle, et niiskus liiga sisse ei imbuks. Triikida kohe kuuma rauaga. Triikrauda veidi põiki hoides lükata edasi-tagasi ümara raua-äärega, kuni ese muutub läikivaks.

Ümberpööratavad kraed niisutada veidi murdekohalt ja lükata siis murdekoht kergelt rauaga üle. Triigitud kraede ümmarguseks muutmiseks tuleb neid enne mõni kord rauaga üle lükates soendada ning siis ümaraks tõmmata, hoides kinni vasaku käega krae otsast ja tõmmates ümmarguseks raua järgi.

Triikimisel peab olema tähelepanelik, et ei ilmuks triigitavaile esemeile kollaseid plekke. Viimased võivad tulla liiga palavast või liiga jahedast triikrauast või ka üleliigsest steariinseebi tarvitamisest. Kui kõigest hoolsusest hoolimata on tekkinud plekid, siis tuleb need kohe niiske lapiga ära puhastada, kuiva lapiga üle kuivatada ja uuesti triikida.

EVA NELIVALD
Viljandist

HAIN-JOEL TOOTSI Tartust

alle
konradade
väikesi

HILLAR PÕHJALA Narvast

ILME KAASIK Vohnjast

IMBI HAABJÄRV Tartust

käski-
jaid

MIHKEL VIRBEL Tallinnast

KAKS SÕPRA

Rasmus Kangro-Pool

Kodu, pilt, raam

Nüüd tehakse täie hooga kodukaunistamise aktsiooni. Mõte on ilus, sest kodudega, kodude kaunidusega ei või meie inimesed senini mitte kiidelda. Niisamuti lonkab meil kodude mugavus. Kodu on igale inimesele aga lähimaks sõbraks, mis annab väsinuile puhkust, mis annab närvilistele rahu, mis annab mõtlejale selle vaikse nurgakese, kus mõtteid saab küpseks mõelda, ja mis tundmusile võimaldab seesmise isikupärase tasakaalu.

Sellest mõistame, miks keegi kord, arendades kodukaunistamise ideelist külge, asus seisukohale, et inimene ei peaks milleski elama üle jõu, aga kodu ehitamisele ja kodu ehitamisele võiks ja peaks kulutusi tehtama ennem üle jõu kui liialt tagasihoidlikult. Miks? Seepärast, et kodu on kõigile otseks parimaks kasvatajaks, kodu on kõigile tükki teda ennast — kodust oleneb, kas meie hingelis-vaimsed omadused leiavad soodsa pinna iseenda leidmiseks ja kujundamiseks või aga jääb inimene rahutult vastuoludesse iseendaga. Kodukaunistamine sellelt seisukohalt ei ole mitte vaid esteetiline probleem, vaid ka pedagoogiline ja esmajoones individuaalpedagoogiline. Kodukaunistamine sellelt vaatekohalt on mõeldav vaid individuaalse värvinguga: mõtleval inimele vajab ruumi mõistes suletust, vaikust, rahu; sportlik kerge elurõõm vajab päikese- ja sillerduse liikuvust, kergust — mööbelgi peab seal olema kergesti ümberpaigutatav kombinatsioonimööbli põhimõtetele jne.

Need üldised erinevused inimeste vaimulaadi eritüüpide järgi ei saa aga jätta arvestamata ajavaimu ja elumõistmise üldisi ühiseid tendentse, — tänapäeva inimene jääb tänapäevaseks. Võrreldes endiste aegade kodutüüpe tänaastega, siis näeme, kuidas endist kodu iseloomustab üldine kallak toonitatud suletusele, moodsaid kodusid aga tung valguse ja õhu

suunas. Kui vanu kodusid iseloomustasid tugevad seinad väikeste akendega ja teatud hämarusega (rasked kardinaid töid lisa hämarusele), kui mööbel neis tubades oli raske ja tüme ning ümberpaigutatamatu, siis uusi kodusid iseloomustab akende avarus otsekui käeandmine loodusele, mis on väljaspool koduseinu, kerge, mugav, elurõõmus toasisustus, liikuv rütm (nagu on aegki tõttav) jne. Ei ole mõeldav, et usaegne inimene ka oma mõttekinnisuseski saaks end välja mõelda üsna vanaaegsesse suletusse. Aeg on inimest muutnud. Kes aga tunneb iha kõige vana vastu, on kas hingeline „kooparüütel“ (kes jäänud ajast maha) või siis muuseumiharrastaja, nagu neid leiame suurel arvul tõusikute juures, kes peavad ideaaliks kõike seda, milles elasid enne need isandad, kelle poole kehvas vaatas viha ja kadedusega. Meil Eestis on seda meeolotsemist paraku külluses, sest eesti eliit kuni juhtivate inimesteni otsib kohati suure elevusega antikvariaatidest krahvide vanu toole, puhveteid ja muud luksuslikku ebamugavust selle meeleliigutusega, et härradel vanasti olevat nii olnud! Vaimse eliidiga on lugu juba nii, et see ei käi kõrvuti rahalise paremlusega. Kirjanik Burland iseloomustab rahalist eliiti järgmiselt: „Et te võiksite veenduda, kui vähe jumal armastab raha, vaadeldge nende nägusid, kelle kätte ta on raha juhtinud!“

Nii nagu mujal, nii ka eestigi inimeste kaunid kodud vaimseli läbimõtteliselt ei sünni esimese põlve raharingkondade rajamisel, vaid selle vaimse taseme kandel, mis tungleb ja kujuneb meie üldise kultuuri süvenemisel. Önn kaasa, kui seda vaimukultuuri hõngu leidub ka jõukuse ringis pärast teise-kolmanda-neljanda põlve kasvamist — siis saaks kodukaunistamine seal muidugi kõige lahedamini õitseda ja oma kosutavat ning kujundavat mõju avaldada.

*

Minult on palutud avaldada oma arusaamist sellest, kuidas tuleks hea sisustusega korteris suhtuda piltidesse seintel ja nende piltide raamimisse?

Nagu näeme, on see vaid väikene killukene kodukaunistamise üldisest küsimusest. Et anda sellele vastuseid, ei saanud ma teisiti, kui pidin tooma ülalavaldatud sissejuhatava sõna kodukaunistamise üldisest mõttest ja neist tendentsidest, mille poole moodne aeg selles ülesandes suundub.

Meie ei saa piltide valikus käia üht ja mõõbli valikus teist teed. Seepärast ei ole toasisustusega harmoonia ehk kooskõla seisukohalt asjad korras, kui me sisustame oma toad moodsa õhulise kergusega, liikuvuse põhimõttel, valguse taotlusel, moodsa värvingu alusel jne., aga maale seintele otsime vanaaegseid — tumedat hollandi kooli, 18 s. vasegraviüüri jne. jne. Need vanad kunstiteosed on kunstiväärtused omaette ja väga täisväärtuslikud, aga nad on sündinud oma aja vaimust ja oma ajavaimulise ümbruse jaoks. Nad tõusevad täielisele mõjule, kui nad esinevad vaid neile sobivas ümbruses, muidu on nad aga kui väärollused muu terviku kogumiljises organismitis. Nii on kogu kunstiga, mis pole mitte pärit oma ajast, oma aja üldmuljest. Seepärast on mõistetav, et vanade piltide kogumine ja ülesseadmine oleks sobiv vaid neis suurkodudes, kus üksikuid tube otseku muuseumile saaks sisustada tervikuliselt vastavate stiilide kohaselt. Kui aga meie intelligentid perekonnad tegelevad oma väikekorterite kaunistamisega, siis muidugi toimugu see moodsa kodusisustamise vaimus ja seal on mõistetav vaid meie ajavaimus sündinud kunst kõige sobivamana.

Ärgu käidagu ses arusaamises või arusaamatuses ringi, et meie aja kunst pole ikka seda väärt, mis on kunst varematest aegadest. See on endapetmine, nagu ikka petame endid mingi häda romantikaga, kui kõneleme endisest „kuldsest ajast“ ja imetleme mineviku-mälestusi. Mineviku-romantika on iseväärne, aga nagu tegelik elu ta kõikjal on kõrvale jätnud ja asemele toonud uusi vorme ning uue värvingu, nii ka kunst oma vormides, värvides ja sisutaotlusel on kohanenud nende hingeliste pingete järgi, mis on loonud kogu tänapäeva elu iseloomulise palge.

Niisiis, uusaegsed inimesed uusaegseis kodudes — tooge ilu oma tubadesse, tooge kooskõlaline joon oma koduehtimisse tänapäeva kunstiga!

Pangem tähele momenti: mõnd tuba sisustatakse raskema mõõbliga ja kogu meeleolule selles ruumis antakse tõsisem, intellektuaalsem kaal. Nii näit. töökabinet, sageli saal jne. Neisse ruumidesse sobivad kõige paremini mitmesugused kompositsioonid, tõsisemate tundmustega ja mõtteliste nootidega, karakterportreed, raskemais värvides maastikud jne.

Peetagu silmas, et need maalid juba oma sisult ei oleks segamini grupeeritud, vaid rühmitus sündigu kompositsioonide, portreede, maastike viisi. Seda tuleb silmas pidada muidugi juhul, kui maale on palju. Mitu ainevalda segamini toovad segipaikumisi nautimisvõimaluses, sest üks maal hakkab eksitama teist.

Peetagu silmas ka, et segamini või üksteisele liialt lähedal ei oleks mitmesugustes stiilides ja erinevas põhikoloriidis

tehtud teosed: valik kõrvutamises ühel seinal sündigu nii, et teoseid seoks võimalikult mingi ühtlustav vaimne kõlapõhi.

Ka dissonantsid on ülevad, öeldakse. Täiesti õige, kuid vastuolude kirevuse kõrvutamine hea maitsega on raskem ülesanne ja nõuab erilist maitset.

Kergemasisulistesse ruumidesse, naistetuppa, mängutuppa, aiamajja, suvilasse sobivad värviküllased maalid elurõõmsate impressioonidega, akvarellid, graafika mitmesugustes tehnikates jne. See on muljeilt kergem ja harmoneerub muugi sisustise kergema kaaluga ning saledusega.

Juhin siin tähelepanu asjaolule, et uusim aeg kujutavas kunstis on raske õlimaali viinud rohkem kõrvale ja asemele toonud ülielavuse graafika produktioonile; see on loomulik tagajärg tungile, et kunst tuleb rakendada seosesse eluga, — aga elu moodsas väikekorteris kerguse-, õhulisuse- ning valguse-taotlusis v a j a b heaks harmooniaks saledat ja kaalult ning mõjult kergemini mõjuvat graafikat ja akvarelli!

Nii nagu meie inimestele senini vana harjumuse inertsil kuidagi mõistetavam on vana-mõõbli raskus, nii meil paraku hinnatakse meelsamini ka vaid suuremõõdulist ja soliidsete toonidega maali, aga graafika peenuse võlude mõistmine nõuab veel harjumust. Pöörakem intensiivselt tähelepanu graafika ilule ja vaadeldgem ta sobivust toasisustisega — küll siis graafika pärib peagi oma väärilise koha meie haritud uutes kodudes.

*

Mõnikord on inimestel väga ilusaid pilte, aga seinale pannes valmistab neile erilisi raskusi pildi raamimine.

Naised tunnevad kõige paremini, et rõivastuskunst on rõivaste kandja võlude esiletoomisel ülima tähtsusega. Rõivastis peab kooskõlas olema rõiva kandja kujuga, karakteriga, liikumisega. Mis ühele sobib suurepäraselt, ei sobi teisele üldse. Sellest mõistame, et naised väga kaua kaaluvad ja otsivad sobivat riidet ja niisamuti kaua ja hoolsalt valivad moodu.

Kunstiteos on samuti maailm enda ette, nagu on inimene oma individuaalsete-karaktersete omadustega. Raam pildi juures on samuti tähtis nagu rõivas inimese juures.

Seepärast on suurim eksitus, kui on hakatud mõnd raamisorti kõige ilusamaks või kõige uhkemaks pidama ja siis kõiki pilte niisugusesse raami raamima. See on ülekohus pildi vastu ja väärd kodukaunistusele. Raami igale pildile tuleb hoolsalt valida. Tuleb katsetada — siis on eksimine kõige harvem. Kui pildid ise on kooskõlalised toasisustisega, siis jäävad nad kooskõlaliseks ka neile sobivaimate raamidega.

Tumedad ja rasked toonid, sügavate varjudega maalid õlis sobivad rasketesse paksudesse raamidesse, ka neisse kuld-raamidesse, mis meie inimeste meelest on kõige uhkemad ja mis taotlesid kooskõla vanema aja mõõbli raskuse-soliidsusega. Meie aja „raske“ mööbel on siiski kergem endisest ja on ka stiililt voolavam, lihtjoonelisem, oldagu seepärast nende paksude kuldraamidega tagasihoidlik. Otsitagu maalidele sirgjooneliste raamide sobivust.

Akvarell, graafika kui väikemõõduline kunst ja materjalilt kergelt mõjuv vajab kergemuljelist raami. Kui teos on toonitatud kontuuridega, siis sobib ka raam, mille värv teravamini eraldub pildist ja seinast. On aga pilt pindalalt kokkusulavam, sobib ka raam, mis teatud mõõdul nõrgemini eraldub pildist ja seinast. Igal juhul võib raami valides esimesi proovimisi teha raamidega, mille värvi põhitoon on sugulaslik pildi mõõduandva värviga. Kuid valimist, valimist ja hoolsat jälgimist — see on peamine. Ja veel nõuannet maitsega inimestelt!

Kodukaunitus on väärt, et just ka piltide juures, millega ehitakse kodu, kantaks hoolt, et ehe ei osutuks kahjustajaks kaunidusele.

Tolm pildiklaasi all

Kuumus ja kuivus põhjustavad aja jooksul lõhesid ja mõrsaid raamide tagaküljel. Siis tungib peen tolmu sisse ja meie näeme pildi pinda ainult veel läbi kerge loori, mis järjest tugevneb. Seepärast peaks aeg-ajalt puhastatama pilte, et ära hoida tolmu kogunemist.

Pildi tagaküljelt tõmmatakse kleebitud paber ära ja leotatakse veega kõik külgekleepunud osad lahti või jälle noaga kaapides, sest enne kui uus paber peale kleebitakse, peab kleepimistasapind olema võimalikult lame ja sile. Naelad tõmmatakse raamidest välja ja tõstetakse kaitsepapp ära. Nüüd saame pildi ära võtta. Seda puhastame ainult puhta, päris pehme pintsliga. Pildi seesmist klaasipinda puhastatakse piiritusega ja hõõrutakse siis, kuni ta on peegelpuhas. Pärast puhastamist pannakse pilt raami tagasi ja kleebitakse endiselt kinni.

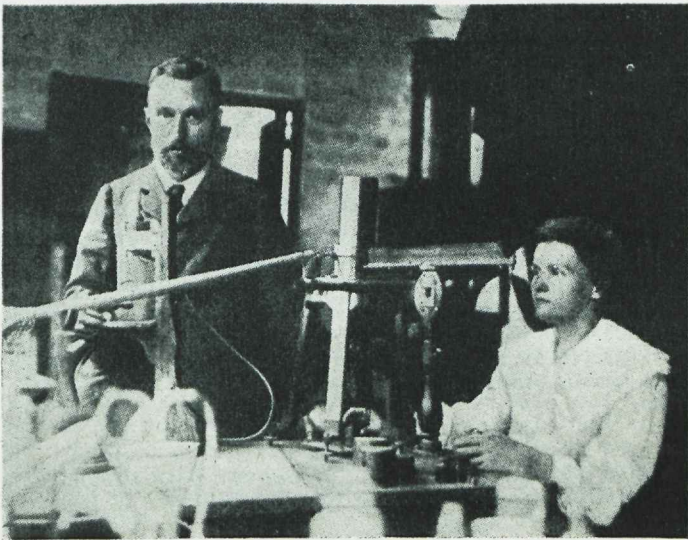
On väga kasulik võtta väiksemate pastell-, söe- jne. jooniste tarvis vahetatavaid raame, siis saab piltide eest hoolitseta, ilma et tarvitseks näha kleepimisvaeva.

Madam Curie

Suurimat muudatust toova leiutise moodsa füüsika alal tegi naine, kes oli nii erakordselt lihtne oma olemuselt ja eluviisidelt, et talle meeldis täielikult tagasi tõmbuda ja mattuda oma töösse, naine, kelle elu ja kuju pälvivad aga oma püüdlikkuse ja tahtejõu tõttu suurt austust. Just selle naise tahtejõud leiutas elemendi raadium.

Marie Curie' elu on kangelasepos, nagu seda poleks võinud suurepärasemalt koostada ükski antiikne luuletaja. Kõik kangelaslikud elemendid on selles olemas: kirglikkus ja ühtlasi ka ebatavaline kannatlikkus — mõlemad oma intensiivsuses poolatari unustamatud omadused —, lisaks sellele valmisolek kuni isikliku olemasolu ohverdamiseni. See elu on aga siiski tunnustatud eksimatult moodsaks eluks kahesuguse asjaolu tõttu, nimelt halastamatult karmi teaduse-teenimise ja täieliku kainuse läbi, millega toimus teenimine. Viimane ja tähtsaim poleks aga ka mitte seega mainitud, sest kõiki neid momente võiks niisama hästi leida ühe mehe juures, nagu nad ka tõepoolest iseloomustavad Pierre Curie' teaduslikku loomingut. Ei, inimene, kes meile osutas selle teene, oli naine, ja seega pole öeldud, et selle õieti meheliku töö viis lõpule „juhuslikult“ naine, vaid palju enam seda, et see naine, armastatud ja õnnistatud, tagasihoidlik ja õrn, kuid varustatud lõpmatu selguse ja sihikindlusega, oli erakordsete vaimsete võimetega.

MARIE JA PIERRE CURIE OMA LABORATOORIUMIS PARIISIS

Marie Curie sündis 7. novembril 1867. aastal Marie Sklodowska'na Varssavis. Ta nooruspõlvele langeb tume vari: poola rahva rõhuline tsaarliku Venemaa poolt. Ta isa, gümnaasiumi-professor Wladislaw Sklodowski't, tarka ja vaprat meest, kelle matemaatilis-füüsilised anded ilmsesid tema tütre geniaalsuseni tõustes, piinatakse alaliselt Vene võimude poolt. Ainult vaevaliselt suudab ta teenida oma perekonnale elatist. Ent mis neile kõigile eluks tähtsaim on, seda suudab ta neile näidata: uhket, end poolakaks tunnustada julgevat meelsust. Aadlikust perekonnast põlvnev ema, õrn ja vaikne olevus, sureb varakult. Marie — perekonna poolt Manja'ks kutsutud —, täites õdede-vendade juures ema aset, on juba haaratud hõõguvast igatsusest õpingute järele, kuid lükkab oma soovid veel aastaiks edasi. Ta võtab vastu halvastimiksetava kodukooliõpetaja-koha ja aitab omaltpoolt kaasa armastatud vanema õe Bronia saatmiseks Pariisi arstiteadust õppima. Alles 1891. a. saab ka tema väikese, enesekogutud summa sõita Pariisi — mitte vabadusse, vaid talle ettemääratud suurde ja ainulaadsesse ellu.

See algab neljakümne rublaga, s. o. saja frangiga, kuus, ärklitoakesega, kuhu pääseb valgus vaid läbi luugi, kokku-klapitava raudvoodiga, köögitooriga, puulaua ja pesunõudega. Kolm aastat aitab elektrikeetja valmistada Marie Sklodowskale einet ja teed, mida ta pakub ka oma kaasmaalastele, kes on ainukesed inimesed, keda ta algul kohtab. Miinimum kütetematärjalis, miinimum valgustuses, miinimum toitluses. Mida vajatakse veel, kui soojendajaks on sisemine tulukene, armastus teaduse vastu? Kui Marie istub Sorbonne'is matemaatika-loenguil, peab ta end õnnelikemaks inimeseks maailmas. „Kas on midagi ilusamat kui muutumatud reeglid, mis valitsevad maailma, midagi imelisemat kui inimese vaim, kes on võime-

Teie soeng püsib paremini leeliseta juustepesemise järele.

Schwarzkopf "Ekstra-Mahe"-daga. Juuksed jäävad elastseteks ja tugevateks ning lasuvad end kergesti püsivaks soenguks korraldada. Lained omandavad ilusa, loomuliku läike, kuna juustes halli lubjaseebi korda tekkida ei saanud.

"Ekstra-Mahe" on sobiv igale juuksele. — Blondiinid tarvitagu "Ekstra-Blondi". Mõlemaid sorte ostate ka vedelal kujul seebita ning leeliseta.

**SCHWARZKOPF
EKSTRA-MAHE**

leeliseta šampoon!

Lab. S. Schneider, Tallinn.

line neid avastama?" Ent siis saabub päev, millal see armastus täieneb teise tundega: ta tutvub Pierre Curie'ga.

„Kui ma sisse astusin,“ nii kirjutab Marie oma päevikus 1894. aastast, „seisis Pierre Curie rõdu uksele. Ta näis väga noorena, kuigi ta tookord oli kolmekümneviie-aastane. Mida ma tema juures märkasin, oli ta säravate silmade vaade ja

Järg lk. 286

EVE CURIE, NOOREM TÛTAR

IRENE CURIE, KES KOOS OMA MEHEGA JÄTKAS OMA VANE-MATE UURIMISI

SÜGIS

KARTULID SEENETÄIDISEGA

Mõningad hästi suured kartulid koorida ja poolitada. Pooled õonestada ja täita seenetäidisega.

Täidis: Hakitud seened moorida või ja soolaga läbi ning segada juurde 1—2 klopitud toorest muna ja võis röstitud riivsaia, misjärel täita õonestatud kartulipooltesse, millised asetada vastamisi ja siduda niidiga kinni. Nii täidetud ja seotud kartulid moorida keedunõus võis või rasvas pehmeks.

RIISIVORM PUUVILJAGA

1—1½ kl. riisi keeta pehmeks vee, suhkruga ja tükikese kaneeliga, milline hiljem välja võtta. Keenud riisist asetada vormi umbes ⅓ osa, siis laduda kiht kooritud puuviljalõike (õunad, pirnid), riputada peale veidi suhkrut ning võitükikesi, seejärel jälle kiht riisi jne. Pealmisele riisikorrale asetada peale võitükikesi ja küpsetada ahjus. Anda lauale rõõsa piima või koorega.

LOOMALIHA-RULAAD KARTULIPUDRUGA

Ained: 6 viilu loomaliha, soola, riivitud ingverit, 50—100 g pekki ja soola- või äädikakurki.

Praadimiseks: võid või rasva, 1 sibul, 1 tomat. Kastmeks: 3 spl. hapukoort.

Liha kloppida lihavaraga ja riputada üle soola ning ingveriga. Lihaviiludele asetada pekiribasid, kurgilõike ja soovi korral peenendatud kapparit. Rullida kokku ning siduda niidiga kinni. Praadimisrasv lasta ühes sibulaga kuumaks minna ja praadida liharullid igalt poolt pruuniks. Seejärel lisada juurde viiludeks lõigatud tomat ja ½ l keeva vett ning lasta kaetult moorida 1½—2 tundi. Lõpuks lisandada kastmele koor ja anda lauale kartulipudrugaga.

VIINI ŠNITSEL SIDRUNI JA KILUGA

Pehmest vasikalihast lõigata paraja suurusega viilud ja kloppida hästi läbi. Siis riputada peale soola ja riivitud ingverit. 1 muna kloppida mõne tilga piimaga. Seejärel kasta lihaviilud esiteks jahusse, siis munapiima ja lõpuks riivsaia. Praadida kiiresti tulises võis või rasvas mõlemalt poolt pruuniks. Kaunistada sidrunilõikudega ja rullipööratud kiluga. Anda lauale pruunide kartulitega.

PÄHKLI- JA PLOOMIKOOK

Ained: 250 g suhkrut, 3 muna, 100 g pähkliuumi, 375 g riivitud keedetud kartuleid, 100 g kartulijahu, 1 küpsetuspulber ja ½—1 kg ploome.

Munakollane ja suhkur hõõruda vahule, siis lisada juurde riivitud pähklid, kartulid, segatud küpsetuspulber, kartulijahu ja lõpuks kõvaks vahuks löödud munavalge. Soovi korral võib maitseks lisandada kas veidi peent kaneeli või vanilli. Küpsetusvorm määrada võiga, riputada üle riivsaia ja asetada kihtimisi, üks kord taigat ja teine kord paar minutit suhkruvees keedetud ploome ning peale jälle taigat. Kook küpsetada paraja kuumusega ahjus ¾—1 tund. Võib süüa soojalt magustoiduna ploomikastmega või külmalta koogina tee juurde.

RIISIVORM PLOOMIDEGA

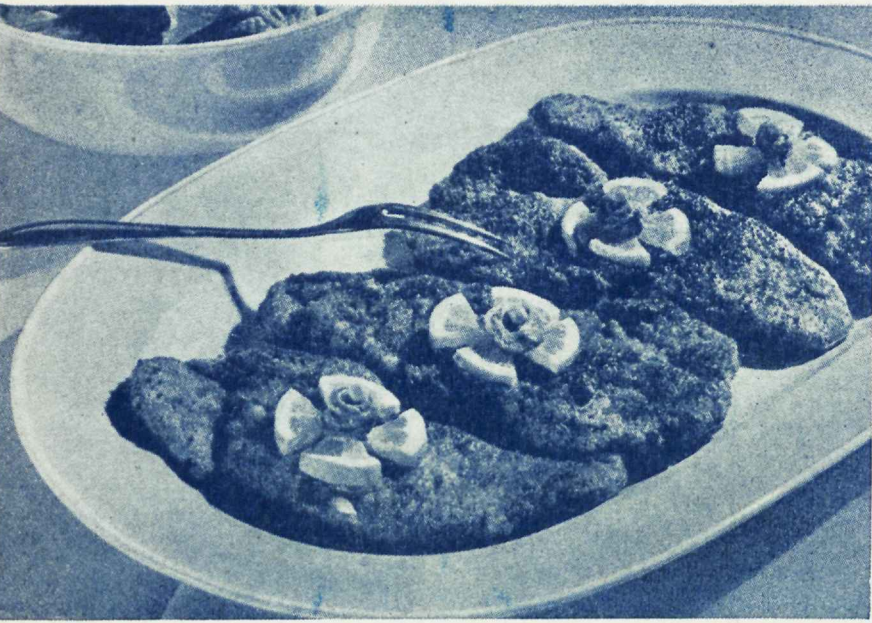
Ploomid vabastada kividest ja hautada vähese vee ja suhkruga pehmeks. Siis lasta nõrguda ja asetada külma veega üleloputatud vormi. Keemisel saadud ploomimahlale lisandada külmas vees loputatud ja väheses kuumas vees lahustatud kalaliimi. Iga 1 kl. mahla kohta lisandada 4 lehte kalaliimi. Seejärel valada mahl üle ploomide ja asetada jahedasse kohta tarduma. Kui veel päris kõvaks pole tardunud, valada peale piimas hautatud riis ning lasta kõik kõvaks tõmbuda. Lüüa vormist välja ja süüa magustoiduna marjakastme või rõõsa piimaga.

Moodsaid kleite, pesu ja sukki

soovitab

JOH. ROOSIPUU kaubamaja

Tartus, Suurturg 14, telef. 85

VIINI ŠNITSEL SIDRUNI JA KILUGA

AEDVILJA-SUPP

Mõned porgandid ja 1 väike seller puhastada ning peeneks lõikuda. 50—100 g võis pruunistada 1 hakitud sibul, lisada juurde 2 viiludeks lõigatud tomatit, peenendatud aedvili ja ½ l herneid. Moorida kõiki 10—15 min., siis lisada juurde 1 l keeva vett, maitse järgi soola ja keeta, kuni aedvili on pehme. Järgnevalt lisandada veel 100 g tükeldatud nuudleid ja keeta pehmeks. Enne laualeandmist riputada peale riivitud juustu ja hakitud petersellilehti.

VASIKALIHA-PÜREE

½—1 kg vasikaliha keedetakse ühes supijuurtega ja vähese aedviljaga pehmeks. Pehmekskeenud liha ühes supijuurte ja aedviljaga aetakse läbi lihamasina, asetatakse siis leemesse ja maitsestatakse soolaga. Enne laualeandmist lisada juurde 1 klopitud muna ja 1—2 spl. hapukoort. Anda lauale praetud saiakuupidega.

PRAETUD HEERINGAVORSTIKESED

3—4 heeringat leotada mõni tund, puhastada luudest ning ajada ühes 1 sibulaga ja 1 taldrikutäie keedetud külmade kartulitega läbi lihamasina. Segada juurde 1—2 muna ja niipalju riivsaia, et massist oleks võimalik vormida vorstikesi. Praadida võis või rasvas ümberringi helepruuniks. Lauale anda tomati- või koorekastme ning mõne aedvilja ja kartulitega.

KALA KASTMES

½—1 kg kala puhastada ning võtta selgroog välja. Puhastatud kalafileed asetada esiteks piima, kus lasta veidi aega seista. Siis kuivatada ja praadida kiiresti kuumas rasvas mõlemalt poolt. Kaste valmistada 1—2 spl. võist, millele lisandada ¼ l piima või koort, ja maitsestada soola, pipra ning sidrunimahlagaga; seejärel asetada praetud kala kastmesse. Peale riputada riivitud juustu ja võitükikesi ning asetada 10—15 minutiks kuumas praeahju.

KOHUPIIM PUUVILJAGA

KÖÖGIS

PLOOMIRING

Ained: 1 l piima, 150 g mannat, veidi soola, suhkrut, 2 spl. riivitud pähkleid, 1 spl. võid, $\frac{1}{2}$ —1 kg ploome. Piim, või, suhkur ja sool lasta keema ja lisada ümber segades manna juurde. Kui see kõik paksuks muutunud, segada pähkliid juurde. Ploomidel võtta kivid välja ja keeta väheses suhkruvees pehmeks. Asetada kihtimisi ümmargusse vormi ja lasta mannapudruga jahtuda. Anda lauale ploomimahlaga.

TOMATISÜLT

Ained: 250 g vasikaliha, mõned vasikakondid, $\frac{1}{2}$ kg tomateid, 5—7 lehte valget ja 5 lehte punast kalaliimi, 2 muna.

Vasikaliha ja kondid keeta 2 l kergelt soolases vees ühes tükkideks lõigatud tomatitega pehmeks. Liha lõikuda ilusateks viiludeks ja asetada kihtimisi vormidesse kõvakskeedetud munalõikudega. Seejärel hõõruda keeduleem tomatitega läbi sõela, lisada külmas vees loputatud ja kuumas leemes sulatatud kalaliim juurde ja valada üle liha ning munalõikude. Tardunult välja lüüa, kaunistada sidruni- ja tomatilõikudega. Anda juurde majoneesikastet.

SUPLIHA KÖÖMNEKASTMES

Supiliha lõikuda õhukesteks viiludeks. 1 sibul hakkida ja pruunistada 1 spl. võis või rasvas, millele lisandada liha ja lasta praadida 3—5 min. Siis lisada juurde näputäis köömneid, 1 spl. jahu ja $\frac{1}{2}$ kl. koort. Maitsestada soola ja pipraga. Anda lauale makaronide või kartulitega.

TÄIDETUD SEENED

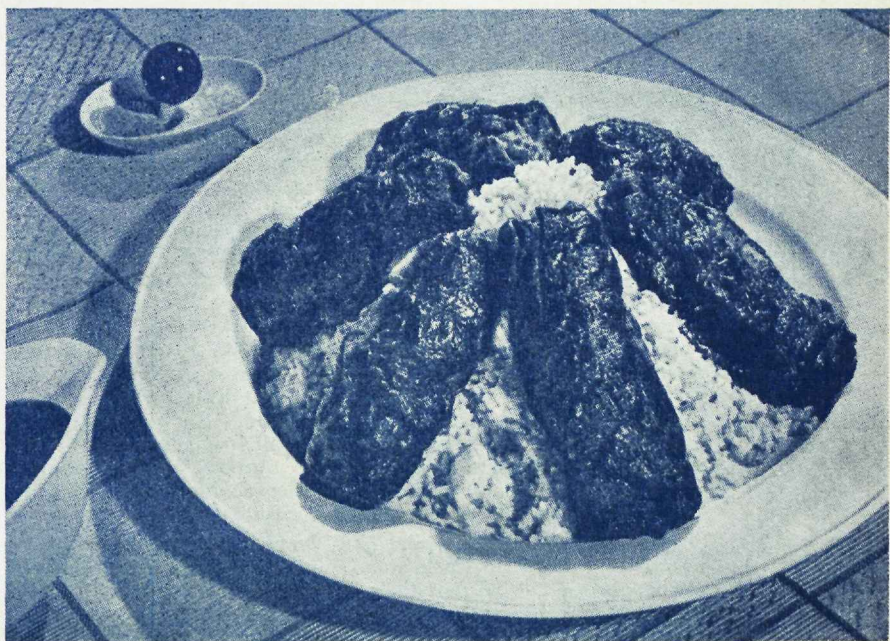
Selleks kõlbavad ainult suuremad seened. Seened puhastada ja vabastada alumisel küljel olevaist liistudest. Seejärel pesta väga kiiresti ja kasta sidrunivette, et nad ei tõmbuks tumedaks. Täidis valmistada mõnest väiksemast seenest (või peenekshakitud vasika- või sealihast), milline hakkida peeneks ning hautada ühe suure riivitud sibula, 1 spl. peenekshakitud peterselli, 1 tl. tomatipüree (või kahe peenendatud tomati) ja 2 spl. riivitud selleri ja 2 spl. peenekuubiliseks lõigatud pekiga ilma vee lisandamiseta kümme minutit. Siis lisada juurde 2 spl. saiatükikesi, pool riivitud küüslauku, soola, sidrunimahla ja üks terve muna ning hõõruda segu hästi. Järgnevalt panna lamedasse nõusse veidi võid või 4 spl. õli, asetada nõusse peaga allapidi alumisel küljel täidetud seened ja praadida umbes 20 minutit, kastes neid sagedasti nende enda mahlaga. Enne laualeandmist riputada üle riivjuustuga. Süüakse võishautatud kartulite, roheline või tomatisaladiga.

SEENED TAIGNAS

Suuremad seened lõigata pikuti 1 sm paksusteks viiludeks, väiksemad jätta terveks. Seejärel kasta seened järgmiselt valmistatud taignasse: 4 spl. jahule lisandada 1 muna, 2 spl. riivjuustu ning niipalju piima, et taigen näiks paksumana. Taignasse kastetud seened küpsetada kahe sõrme kõrguses keevas rasvas ujuda lastes helepruuniks. Siis panna kuumas rasvas üks või kaks kimpu petersellilehti ja lasta $\frac{1}{2}$ minutit selles seista. Välja võttes osutuvad nad pikantseks lisandiks seentele. Anda lauale kartulisalati, roheline oasalati või tomatisaladiga.

SEENEGULAŠI

võib valmistada kõikidest seentest, kusjuures seeni mitte väga väikesteks tükkideks lõikuda. $\frac{1}{2}$ kg seente kohta võtta $\frac{1}{4}$ kg hakitud sibulaid, mis röstida 3—4 spl. võis helepruuniks. Siis lisada juurde seened, üks terve, suur, roheline (või kollane) peenekslõigatud paprika ja hautada kõik pehmeks. Seejärel

LOOMALIHA-RULAAD KARTULIPUDRUGA

soolata, lisada juurde 1 spl. jahu, $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$ l klopitud hapukoort, 1 tl. tomatipüree (või 2 hakitud tomatit) ja 1 noatsatäis magusat paprikat ning hautada veel $\frac{1}{4}$ tundi. Lõpuks hõõruda juurde tükkike värsket võid ning anda kohe lauale kartulipudru või soolakartulitega.

PRAETUD SEENERULL

Võtta umbes $\frac{1}{2}$ kg puhastatud, kiirelt pestud seeni ning hautada ühe suure sibulaga võis pruuniks. Seejärel ajada nad ilma mahlata 2 piimas leotatud ja siis väljasurutud saia, 1 spl. peenekshakitud peterselli ning tükkese sellerijuure või sellerirohelisega läbi lihamasina, lisandades saadud segule soola ja kolm muna. On kõik hästi segatud, vormida ümmargune rull, mis litsuda kergelt lamedaks, veeretada riivsaia ning praadida sageli kastes rasvas. Juhul, kui taigen on liiga pehme, võib juurde lisada veel riivsaia. Seeneseugu võib küpsetada ka võigamääritud vormis.

PIIMATARREND PUUVILJAGA JA VAHUKOOREGA

Ained: 1 l piima, 80—90 g kartulijahu, 100 g suhkrut, veidi vanilli ja riivitud sidrunikoort.

Kartulijahu segada väheses külma piimaga. Ülejäänud piim ajada ühes suhkruga ja maitseainetega keema, millele segades lisandada leotatud kartulijahu. Lasta tuel seista mõni minut ja valada külma veega loputatud vormi ning lasta tarduda. Lüüa vormist vaagnale ja kaunistada mitmesuguse suhkruvees keedetud puuvilja ja vahukoorega. Anda lauale marja- või puuviljamahlaga.

KOHUPIIM PUUVILJAGA

Ained: 500 g värsket kohupiima, $\frac{1}{4}$ l hapu- või rõõska koort, 50 g suhkrut, 500 g värsket või vekitud puuvilja, mõned vahvlid. Läbi sõela hõõrutud kohupiimale lisandada hästi tugevasti kloppides koor ja suhkur. Siis segada juurde vajaduse järgi peenekslõigatud puuvilja, tõsta klaasidesse ja kaunistada pealt ploomide, peenendatud vahvlite või hakitud pätklitega.

PIIMATARREND PUUVILJAGA JA VAHUKOOREGA

väike lodevus hästikujunenud keha hoiakus. Pisut kaalutlev kõnelemisviis, tõsine ja noor naeratus evisid midagi usaldust-äratavat. Meie vahel arenes kõnelus, mis võttis varsti sõbraliku ilme. Me kõnelesime teaduslikest küsimusist — ja ma olin õnnelik, et võisin vestelda temaga.“ Nende vahel valitsev harmoonia viis nad abieluni, mis kestis üksteist aastat ja oli tulvil õnne, mis võib kasvada vaid täiuslikust üksmeelst.

Pisut kõhn, ääretult armas noor tüdruk, kes 1895. aastal sõlmis selle abielu (ta vajab selleks otsuseks terve aasta, kusjuures kõige raskemaks osutus talle poola rahvusest loobumine), muutub õitsvaks, sisemist tulukest küllusest evivaks naiseks, kes organiseerib oma spartalikult lihtsat majapidamist niisama hästi kui oma teaduslikku tööd. Ta sünnitab kaks tüdruku, kellest vanem, Irene, sammub kord oma vanemate teed. Aegamööda kaovad ka materiaalsed mured. Suurim muutus, mis toimub selle abielu vältel, on Marie muutumine üliõpilasest iseseisvaks uurijaks, maailmakuulsaks õpetlaseks.

1898. a. lõpul, just siis, „kui Irene enam kõigil neljal ei kõnni“, satub Marie Curie oma töödes uue keemilise elemendi olemasolu jälile, elemendi, mis vastandina senituntuile on kohutava energiasalduse ja kiirgamisvõimega, mistõttu ta nimetab selle „raadiumiks“. Kuid see vajab veel neli aastat kirjeldamatult pingutatavat tööd, et tõsta intuiitiivset teadlikkust katsetega kindlaksmääratavaks tõendiks.

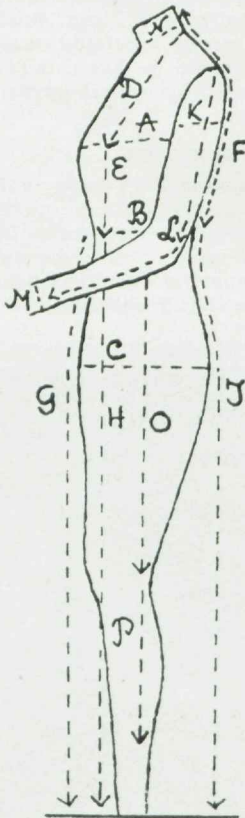
Aastail 1898 kuni 1902 sulavad Marie ja Pierre'i tööd ühte, kuna viimane katkestab oma uurimused täiesti, et olla abiks oma naisele. Vormelitega täidetud töövihud kannavad vahelduvalt mõlemate käekirju. Ühiselt allakirjutatud avalikkudes seletustes kirjutavad nad: „Meie leiutasime...“, „Meie jälgisime...“ Katsed, millisteks neil on kasutada ainult kõige primitiivsemad abinõud, on niivõrd rasked ja Marie'le pingutatavad, et Pierre on peaaegu nõus neid katkestama. Kujutlematult jõdu nõudva andumusega ja ohvrimeelsusega on Marie siiski võimeline vastu pidama, kuni imepisesed raadium-kristallsoolad salapäraselt valgustavad troostitult kuuri, mis oli nende laboratooriumiks. Peagi taipab maailm, et seekord pole tegemist

tavalise leiutusriikka ajastu leiutisega, vaid millegi erakordsega. Nii tekib selle elemendi ümber, mis töötas revolutsiooni loodusteaduslikes printsiibes, varsti midagi müüditäolist. Marie ja Pierre said kuulsaks. Prantsusmaal ei mõistetud ainult, et need geniaalsed inimesed ei hoolinud üldse kuulsusest, vaid et jätkuvateks uurimusteks kõik olnes ainult headest töötin- gimustest. Neid aga polnud keegi küllalt suuremeelne neile võimaldama. Pierre ei omanud kunagi isiklikku laboratooriumi. Temal ja Marie'l oli nii suur arusaamine oma teadus- likust teenest, et nad keeldusid vastu võtmast patenti oma leiutisele, mida tööstused kohe pakkusid ja mistõttu nad olek- sid saanud lõpmatult rikkaks.

Ainulaadne Curie' abielupaari üksmeel katkeab järsku, kui Pierre saab 19. aprillil 1906. aastal õnnetult surma. Mõned aastad enne seda oli ta oma naisele öelnud kord haige olles: „Mis ka ei juhtuks ja kui üks meist jääb järele nagu hingetu keha, siis olgu ikka hüüdlauseks: töötada.“ Selle testa- mendiga südames, ent kohutavas, mitte kunagi täiesti mõõdu- vas üksinduses kannab Marie nüüd ükski vastselt loodud tead- use koormat. Esimese naisena pääseb ta Pierre'i järeltuli- jana Sorbonne'i professoriks. Esimese loengu ajal ootab kogu Pariis dramaatilist stseeni, tema aga jätkab lihtsalt loengut seitsmest lausest, kuhu Pierre jäi peatuma. Selle koorma kõrval kasvab ebameeldiv kuulsusekoorem, mida ta kunagi pole otsinud ja millele ta vaid kaks korda meeleldi allub, kui ta 1920. a. ja 1929. a. Ameerikasse kutsutakse, et seal, kord Prant- susmaa ja kord Poolamaa jaoks, oma valitud isamaale ja oma sünni-isamaale, kummalegi gramm raadiumi vastu võtta. Sest ta ise ei suutnud seda endale muretseda, kuna see maksab 100 000 dollarit. Ei, ta ei osanud olla kuulus. Ta nägi kuul- suses ainult töötakistust.

Selle teaduse juhtumuspõnevusele tõi ta ohvriks kogu oma töö. Element aga, mille ta leiutas, nõudis talt peale selle veel ta elu: 4. juulil 1934. aastal suri ta raadiumkiirte mõju taga- järjel, millised põhjustasid verekehakeste lagunemise. Ta sän- gitati Pierre Curie' kõrvale Pariisi lähedal asuvasse väikesse rahulasse. Õed-vennad viskasid ta lahtisesse hauda viimse ter- vitusena kaasatoodud peotäie poola mulda.

Mõõtude- võtmine

Lõigete soovijatele:

- A. Rinnaübermõõt — võetakse vabalt ümber selja ja rinna kõige kõrgema koha.
 - B. Vööübermõõt — võetakse ümber keha.
 - C. Puusaübermõõt — võetakse vabalt ümber puusa kõige laiema koha.
 - D. Rinnakõrgus — võetakse viimaselt kaelalülilt üle õla kuni rinna kõige kõrgema kohani.
 - E. Vööpikkus (pluusipikkus) — võetakse niisamuti viimaselt kaelalülilt üle õla rinna kõrgema kohani ja sealt vöökohani (see mõõt on vajalik ka siis, kui rõivastuse on vöökohalt läbilõiketa ja võõta). Õige vöökoha leidmiseks seotakse nõör või pael ümber vöökoha ja mõõdetakse vööpikkus kaelalülilt paelani. Niisamuti seljapikkus.
 - F. Seljapikkus — võetakse viimaselt kaelalülilt kuni vöökohani.
 - G. Seelikupikkus — võetakse eest vöökohalt alla soovitud pikkuseni.
 - H. ja I. Üldpikkus (kleidipikkus, mantlipikkus jne.) — võetakse viimaselt kaelalülilt üle õla ja rinna kõrgema koha vööpikkuseni ja sealt sirgelt alla soovitud pikkuseni. Niisamuti seljalt viimaselt kaelalülilt vöökohani ja edasi soovitud pikkuseni.
 - K. Varrukalaius — võetakse kaenlaaluse kohalt ümber käsivarre vabalt (paras varrukalaius).
 - L. Varrukapikkus — võetakse õlanukist kõverdatud küünarnukini ja sealt edasi käerandmeni.
 - M. Randmeübermõõt — võetakse vabalt ümber randme.
 - N. Kaelaübermõõt — võetakse vabalt ümber kaela.
 - O. Põlvekohapikkus — võetakse vöökohalt (küljelt) alla põlveni.
 - P. Püksipikkus — võetakse niisamuti vöökohalt (küljelt) soovitud pikkuseni. Pükstele vajaline kehapikkus võetakse istuval inimesel küljelt vöökohast kuni toolini.
- KLEIDLÕIGE** (õösärk, hommikmantel, lasterõivad üle 12-a. lastele): rinna-, vöö- ja puusaübermõõt, rinnakõrgus, vööpikkus, üldpikkus, seljapikkus, varrukalaius, varrukapikkus, randmeübermõõt. Hind kr. 1.— + 10 s. postikulu.
- MANTLILÕIGE**: mõõdud needsamad, mis kleidil. Hind kr. 1.25 + 10 s. postikulu.
- PLUUSILÕIGE** (jakk): rinna- ja vööübermõõt, rinnakõrgus, vööpikkus, pluusipikkus, seljapikkus, varrukalaius, varrukapikkus, randmeübermõõt. Kui pluus pikem, siis vastav übermõõt pluusipikkuse kohalt. Hind 50 senti + 10 s. postikulu.
- SEELIKULÕIGE**: vöö- ja puusaübermõõt, seelikupikkus. Hind 50 senti + 10 s. postikulu.
- PIDZAAMALÕIGE**: rinna-, vöö- ja puusaübermõõt, rinnakõrgus, vööpikkus, seljapikkus, kehapikkus, põlvekohapikkus, püksipikkus. Kui varrukatega, siis ka varrukalaius ja -pikkus. Hind kr. 1.— + 10 s. postikulu.
- LÕIGE SPORDIPÜKSTELE** (lühikesed rannapüksid, püksseelik jne.): vöö- ja puusaübermõõt, kehapikkus, põlvekohapikkus, üldpikkus. Hind 50 senti + 10 s. postikulu.
- LASTERÕIVAD** lastele kuni 12 a. vanuseni (mantlid, kleidid): mõõdud needsamad, mis täiskasvanuilgi. (Lapse vanus juurde lisada.) Hind 60 senti + 10 s. postikulu.
- VÄIKESED LÕIKED**: imikupesud, kraed, käised jne. Hind 30 s. + 10 s. postikulu.
- NAISTEPESU**. Hind 75 senti + 10 s. postikulu.

Paar sõna mürgitustest ja nende ravist

Hädaohtlikumad toidumürgitused on liha-, vorsti- ja kala-mürgitused. Mürgituspilt nende kõigi puhul on enamvähem sarnane ja avaldub ägeda maokatarrina. Halb enesetunne, okse, kehaturse ja ägedad valud on esimesteks sümptomideks. Sellele järgnevad silmalihaste halvatus, higi ja palavik. Mürgituse arenedes haarab see ka neelamismuskulatuuri, mis võib põhjustada süljevoolu kopsutorudesse ja kopsu, tekitades kopsupõletiku.

Võimalikult kiire abistamise puhul peab silmas pidama kolme sihti: esiteks peab kiiresti eemaldama organismist mürgi, teiseks siiski veel säilinud mürgi neutraliseerima ja kolmandaks võitluse astuma mürgitussümptomide vastu. Kindlasti tuleb silmas pidada, et ravima hakataks otsekohe juba esimeste tundemärkide ilmnemisel. Kuni arst maoloputuse ette võtab, on kannatadasaanule soovitatav anda oksevahendeid, nagu oksejuurt 1—2 g või sinise silmakivi lahust 4 g teeklaasitäie vee peale, sellest teelusikakaupa võttes kuni oksenduseni. Puuduvad aga vastavad medikamendid, võib okset esile kutsuda oma sõrmega kurku kōdistades. Soolte puhastuseks on soovitatav seebilahus, karlsbadi sool, kibesool või riitsinusõli. Muutub kannatadasaanu hingamine ja südame-tegevus korratuks, tuleb kuni arsti kohalejõudmiseni teha kunstlikku hingamist. Kui võimalik, siis anda haigele juua kanget kohvi, hõõruda ta keha linase rätikuga, asetada ümber sinepikompressse või teha külmi ülevalamisi. Igal juhul tuleb pöörduda aga arsti poole.

Erilise peatüki moodustavad seenemürgitused, mida kutsuvad esile enamikus kärbseseened. Neil juhtudel antakse oksevahendit ja kalomeli, kaks kuni kolm supilusikatäit loomasüsi veesse segatult. Kui oksevahendeid pole käepärast, antakse riitsinusõli, järgnevalt tanniini ja südamenõrkuse vastu kuuma musta kohvi.

Praktilisi nõuandeid

KORVMÖÖBLI PUHASTAMINE

Lakkimata pilliroost korvmööblit hõõrutakse soodada, peene valge liiva ja sooja veega ühelt poolt ülalt alla, kasutades selleks puuvilla, loputatakse leibe veega ja lastakse kuivada tuules — kõige paremini tõmbetuules — pärast seda, kui teda on hoolikalt välja raputatud. Lakitud ja värvitud korvmööblit pestakse leige veega ja pehme lapiga. Kuivatatakse kuivade rätidega ja hõõrutakse pärast täielikku kuivamist vahaga. Rikutud kohad üle lakkida. Mööbli puuosad mähitakse vanadesse lappidesse, et kaitsta puhastamise juures polituuri või värvi.

PLEKID VAIBAL

Mustuse-, õlle- ja likööriplekke, ka verd eemaldatakse, pestes neid külma lehelisega. Siis pestakse määratud kohta mõned korrad puhta vee ning järgnevalt lahjendatud söögi-äädikaga kuni plekk kadunud. Tindiplekke on juba pisut raskem eemaldada. Enamikus aitab järgmine abinõu: võetakse natukene tavalist söögiäädikat ja lisandatakse sellele niipalju suhkruhapet, kuni lahus küllastunud. Siis lisandatakse neljakordne kvantum piiritust ja tupsutatakse tindiplekke niikauga, kuni nad kaovad. Järgnevalt otsekohe üle pesta puhta veega! Tindipliitsi-plekke kõrvaldatakse soojendatud piiritusega sagedasti hõõrudes (plahvatusohu tõttu ainult soojas vees). Õlivärvi, ka värnitsat tuleb hõõruda tärpentiini või lihtsa piiritusega. Vaha- ja steariiniplekkidele asetatakse kuivatuspaber ja triigitakse kuuma rauaga. Veeplekke rōske rätiga ära triikida. Veiniplekke hõõruda lahjendatud sidrunihappega ja hästi üle pesta. Kōiki plekke, millede päritolu tundmatu, on soovitatav lasta puhastajal välja võtta, eriti siis, kui on tegemist väärtusliku vaibaga. Siidvaibad kohe puhastaja juurde viia.

ROOSTEPLEKID VALGEL PESUL

Värsked roosteplekid on tumekollased, vanemad heledast kuni tumepruunini. Neid saab kõrvaldada ristikeinasoolaga (ettevaatust, mürk) või sidrunihappega. Tarvitades ristikeinasoola, tuleb seda silmas pidada, et plekikoht tuleb väga põhjalikult puhta veega üle pesta, kuna muidu katkeb riie. Võib ka üles sulatada klaasis 40 g vihmavees 5 g jänese-oblikasoola, 5 g sidrunimahla ja 5 g soola. Selle lahusega määratakse plekk sisse ja hoitakse see koht kuuma veega täidetud ja seega kuumaks aetud metallnõu kohal, mille järele plekk varsti kaob. Seda kohta pestakse järgnevalt veel seebiveega ja loputatakse hoolikalt.

Utsaldust, väärib see, mille meie kuragi ei pettu

Chlorodont hambapasta kõrge kvaliteet jääb alati samaseks. Seepärast miljonid inimesed usaldavad ja eelistavad Chlorodonti. Chlorodont hambapasta mõju suurendab kõrgesti kontsentreeritud suuvee — ekstrakti samaaegne tarvitamine. 3 tilka klaasi veele lisatult annavad juba kõrgeväärtusliku suuvee.

Pudelid à kr. 2.25, à kr. 1.25, proovipudelid à 50 senti. Proovipudeli sisust ätkub mitmeks nädalaks.

Lab. Leo, Tallinn.

CHLORODONT

Hambapasta

KLAVERIKLAHVIDE PUHASTAMINE

Juba hügieenistel põhjustel ei tohiks unustada klaveriklahvide puhastamist. Aga sagedase puhastamise tõttu kaitseme neid ka liiga varase kollaseks muutumise eest, mis peamiselt oleneb niisketest sõrmedest. Seepärast hõõrume kergelt pärast mängu lõpetamist klahve puhta veega, millele lisandatud piiritust või vesinikülhipendit, ja otsekohe seejärel poleerime kuivaks pehme lapiga.

„Mareti“ trüki- ja köitekoda

Tartus, Ülikooli tän. 25, telef. 15-20 ja 19-75

Valmistab igasuguseid trüki- ja köitetöid soodsate hindadega

Maret

Tartu, Ülikooli tän. 25,
telef. 15-20 ja 19-75

Teie küsitate — meie vastame

„Mareti“ tellija Tallinnast.

Oma küsimusega „Mareti“ nr. 8 s. a. ilmunud V. Riispapp-Kuriks'i tikitud lina suhtes palume pöörduda pr. V. Riispapp-Kuriks'i poole, kes elab Kadriinas, kust meile lina saadeti kaastööks.

Elsa.

Kui soovite oma jõhvmadratsid põhjalikult puhastada, siis tuleb nad lahti harutada ning pesta kuuma veega nii jõhvi kui ka riidet.

Irene.

1) Kõige sobivama rõivapikkuse saate, kui leiata oma jalasäärel selle koha, kus sääremari hakkab ülespoole uuesti peenemaks muutuma, tähendab, see nullpunkt oleks siis rõivapikkuse määrajaks.

2) Näo laigulisuse suhtes tuleks pöörduda Teil arsti poole, kes teeb kindlaks selle põhjuse.

3) Suure varba kõrvale väljakasvanud konti saab eemaldada ainult operatsiooni teel, milleks Teil tuleks pöörduda mõne kirurgi või ortopeedi poole.

Oma tööstuse saadustest soovitame rikkalikus ja maitsekas valikus käsitsikootud

mööbliriideid, ukse- ja aknaeesriideid

IGAS VÄRVIS

vaiba- ja käsitöölõnga

Ostetakse maalamba villu.

Dž u u d i r i i e t lõngadele vastava ruudustikuga. Kraasimise-, korrutamise- ning riide värvimise-, vanutuse- ja pressimise-tööd tehakse kiiresti ja korralikult võistlemata headuses.

HEAD KODUMAA VILLAST RIIET

kõrges kvaliteedis

MEIE LÕNGADE MÜÜGIKOHAD: VÕRUS, Kreutzwaldi tän. 50, A. Pihlak; VILJANDIS, Lossi tän. 16, M. Labi; PÄRNUS, Kalevi tän. 41, H. Reimann; PAIDES L. Rästas, tel. 107; PETSERIS S. Martsen; TALLINNAS, Lühijalg 6, K. Saarse; RAKVERES, Tallinna t. 20, S. Haukka; RAKVERES, Lai tän. 13, firma „Käsitöö“; NARVAS, Joala t. 26, E. Stern; VALGAS, Kesk tän. 11, firma „Amro“; TURIL A. Rumvolt; PÕLTSAMAAL, Jõgeva tän. 10, A. Supp; KARKSI-NUIAS Reile.

Villa- ja värvimistööstus „EKSTRA“

A. TRÄSS

TARTUS, Narva t. 49, telef. 10-07
TALLINNAS, S. Tartu mnt. nr. 12

M. G.

Hommikmantli kaunistuseks võite tikkida ristpistes mõne vöökirja, milliseid „Mareti“ ilmunud õige mitmeid.

Tellija Viljandimaalt.

1) Paberilt saab rasvaplekkede eemaldada põletatud magneesiumist ja bensiniist valmistatud pudruga, milline määritakse plekile, lastakse kuivada ja kõrvaldatakse. Vanade plekkide juures korraldada toimingut mitu korda.

2) Põrgukivilahuse-plekke katsuge pesust hävitada 1/2 l veest, 3 g salmiaagist ja 3 g sublimaadist valmistatud seguga.

Lugeja Keilast.

Kõige moodsam ja nägusam oleks kootud kušetikate, kuid võiksite valmistada ka mõnest nägusamuustrilisest kretongist, volangiga või ilma, nii kuidas enam meeldib.

A. K. Narvast.

Soovitud monogrammid leiata muustrilehelt. Monogramme võib üldse tikkida rist-, madal- või mingisuguses pilupistes.

Lugeja Tallinnast.

Steriliseeritud naisel kestab menstruatsioon edasi.

Lugeja M. T.

1) Jalgade rohke higistamise tõttu alatisest pesemisest heledaks muutunud sukki saab tumedamaks muuta värvivees loputamise teel. Võtta harilik riidevärv, helepruun toon, keeta veega ära ning valada pudelisse. Hiljem võib sukkade pesemisel vahetevahel lisandada veidi seda värvi sukkade loputusveele, kus lasta sukki seista mõni minut. Siis olgu loputusvesi soe, kui toimetada värskendamist.

2) Nähtavasti polnud mustikad küllalt hästi läbi keedetud. Et pidurdada käärimisprotsessi, tuleks hoidised uuesti läbi keeta ja pudelid hästi puhtaks pesta.

Tellija Viljandist.

Läiktriikimisest leiata väikese artikli käesolevast numbrist.

Üks lugeja.

Kirpude vastu on parimaks abinõuks puhtus, sest kirp muneb oma munad ainult mustusse, kus nad siginevad hästi. Tuulutage ja kloppige iga päev voodipesu ja peske tihti põrandaid, siis kaovad nad iseenesest. Ka võib pritsida nende hävitamiseks mõnd putukamürki.

Aastatellija Nõost.

Boxberger Kissingeni lahjutamistabletid peaksid saadaval olema igas suuremas apteegis. Tarvitamisõpetus on juures. Kilpnäärme preparaadi saamiseks tuleb pöörduda arsti poole. Oma suurt söögiisu ei maksa siiski alati täielikult rahuldada, kui soovite hoiduda liigrasvumisest. Ka võite loobuda õhtu-söögist või süüa õige vähesel määral midagi kerget.

Kõigile „Mareti“ lugejaile.

Käesoleva numbriga on kõigil „Mareti“ eksemplari-
ridel kaasas **uue põneva armastusromaan**

„Kuhu jäi läinud aasta lumi?“

erilisa.

Ta on trükitud nii, et saab kergesti kokku murda ja hiljem kõita raamatuks.

Müügile ilmudes on selle raamatu hinnaks vähemalt Kr. 2.50. „Mareti“ lugejad saavad selle romaani korjamise teel tasuta.

„MARETI“ ilmub kord kuus ühes mustri- ja lõikelehega. — Tellimishinnad: Sisemaale aastas kr. 3.50, 6 kuud kr. 1.80, 3 kuud kr. 0.90. Välismaale aastas kr. 5.50, 6 kuud kr. 3.—, 3 kuud kr. 1.50. — Kuulutuste hinnad: 1 mm üle lehekülje laiuse 80 senti. Kaantel I kaane seesmine külg kr. 120.—, viimase kaane seesmine külg kr. 100.—, viimase kaane välimine külg kr. 150.—, 1/2 lehekülge sisuosas kr. 200.—, 1/2 lehekülge kr. 100.— jne. Kuulutajaile võimaldatakse koha valik ainult võimaluste piires. Vasesügav- ja mitmevärvitrüki lehekülgedel kuulutusi ei avaldata. — Väljandjad: V. Kask ja R. Puusepp. Vastutav- ja peatoimetaja R. Puusepp. Käsitöö, moe ja majapidamise osak. toimetaja: Linda Puusepp. Keeleline korrektor: Eti Sirg. — Toimetus, talitus, trüki- ja köitekoda: Tartus, Ütikooli 25; telefonid: kontor, trükikoda ja ärijuht 15-20, peatoimetaja ja trükikoda 19-75; pk. 22. Posti jooksev arve nr. 2201. Sissemakse ja tellimisi võetakse vastu igas postiasutises.

„Mareti“ trükk, Tartus, 16. septembril 1938. a.

Igal eksemplaril lisana kaasas 16 lk. romaani „Kuhu jäi läinud aasta lumi?“.

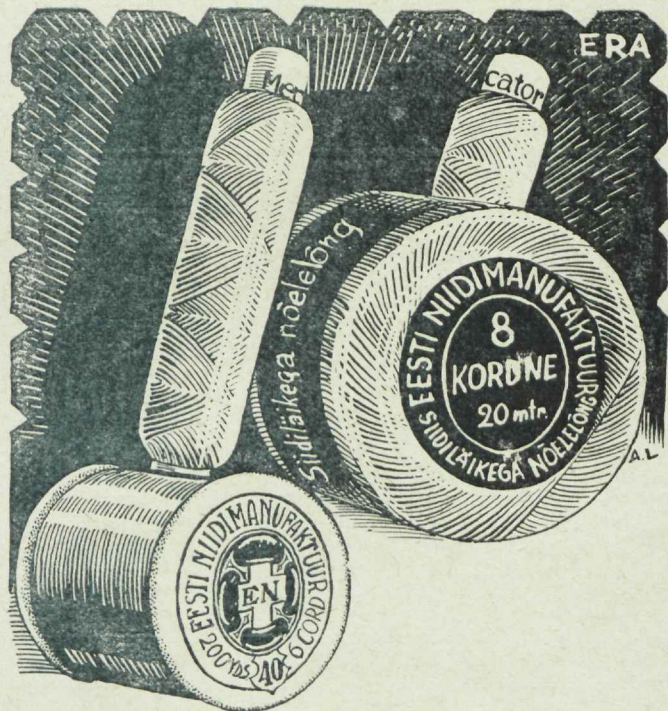

LUMIVALG

PARIM
PESEMISVAHEND

SUUR PAKK
20 ST.
VÄIKE PAKK
15 ST.

„VALGE RIST“ -
levinenum õmbalusniit.

„MERCATOR“ -
parim õmbussiidi asendaja.

Septembris jõuab müügile suur ja huvitav

„VALLATU MAGASINI“

sügisnumber

- „VALLATU MAGASIN“ on ainulaadselt toimetatud ajakiri Eestis
- „VALLATU MAGASIN“ on parimaks ajaviiteks matkadel
- „VALLATU MAGASIN“ on pikadel ja vihmastel sügiseõhtutel meeldivaks sõbraks
- „VALLATU MAGASINI“ iga number sisaldab 112 lk., neist hulk vasesügav- ja klišeetrükis
- Tekstis hulk filminäitlejate kunstipäraseid pilte

Hind 50 senti

Müügil kõikjal

Valitud, põnev sisu ja head pildid on „VALLATU MAGASINI“ hüüdlauseks

F. WOLDKE

Kuhu jäi läinud aasta lumi?

Romaan

KIRJASTUS „MARET“, TARTUS, 1938

Kuukirja „Maret“ hinnata kaasaanne

„Väike Tom, sul ei ole enam isa . . .“ tahtis ta öelda. Juba tund aega tundis ta seda kirja oma taskus.

Nad olid äsja majast lahkunud, õhk oli täis säravat varasuve. Päikesepaistest sätendav ja hoolikalt rehitsetud kruusane tee kulges nende ees. Silmapiiril sinasid tumedalt Schwarzwaldi mägede tipud.

Päike oli mängelnud rõdu kivipõrandal. „Väike Tom, kas läheme jalutama?“ Lapsepreili oli sinise tanu ümber pea sidunud nagu alati. „Kuhu me lähme?“ oli laps küsinud. Lapsepreili oli unustanud vastata.

Nüüd nad kõndisid mööda kruusateed.

„Miks ei ütle sa midagi, Erika?“ küsis väike nelja-aastane poiss. „Miks läheme sedasama teed, mida läksime täna hommikul?“

Veel väga noore lapsepreili helepunane, ilusas kaares painutatud suu oli kõvasti suletud.

Ta pidi end sundima seda avama. Siis lõpuks ta ütles: „Sinu isa, Tom, on nüüd väga kaugel.“

„Jah,“ ütles väike poiss ja oli rõõmus, et Erika üldse midagi kõneles. „Jah, väga kaugel. Seal, kus on alati lumi, eks ole, Erika?“ Siis jätkas poiss oma heleda, muretu häälega ilma üleminekuta: „Miks läksid nad tol korral emaga nii kaugemale ja miks ei võtnud nad mind kaasa? Mida otsib isa alati sealt lumemaalt? Nüüd on sellest juba palju aega möödas, kui ta läks . . . Usud sa, et ka mina kord lähen nii kaugemale? Ah, vaata ometi, Erika, seda liblikat! Säärane sidrunivärvi . . . Aga miks sa kõneled nii vähe? Tahaksin kord jälle süüa sidrunikreemi. Tahan aga süüa koos emaga . . . Kunas tuleb ometi ema? Kirjuta talle ometi, et kõik teda ootavad . . . Kas eskimolapsed ka suusatavad? Miks ei ole mina eskimo? Millal tuleb ema ja minu . . .“

„Sinu isa ei tule enam,“ ütles Erika ja ta pahem käsi silitas sõnajalgu. Nad olid metsateele pöördunud. Lapsepreili noppis mõtlematult endale sõnajala-lehviku, jäädes sealjuures seisma. Väike poiss vaatas pealt, nagu oleks see mingi salapärane mäng. Tibatillukene sõtendav põrnikas põgenes üle rebitud lehevarre.

„Miks jäid sa seisma? Miks sa kitkusid selle sõnajala?“ uuris poiss ja vaatas talle otsa oma vesisiniste silmadega.

„Sinu isa on surnud, väike Tom,“ ütles tüdruk päris kergelt ja ruttu. Silmapilguks oli ainult hauduv päikesevaikus. Väike poiss vaatas ikka veel rebitud sõnajalalehele, millel põrnikas edasi-tagasi lippas.

„Surnud,“ ütles ta nagu kindlaks tehes, kuna ta suu jäi avatuks. Siis vaatas ta eemale. „Ah, ei,“ arvas ta.

Nad läksid edasi.

„Ja kunas tuleb ema?“ küsis ta lõpuks.

„Varsti,“ vastas tütarlaps. „Su ema on juba teel. Ta sõidab suure laevaga üle mere.“

„Kui palju korstnaid on laeval?“

„Ma ei tea, Tom.“

Paus. Siis küsis poiss kõheldes: „Mis see on: surnud?“

Tom kandis nüüd sõnajala-lehvikut — ja nad hakkasid kimpu korjama väikestest teel kasvavatest kirju-dest metsalilledest.

Õnnepõrnikas ronis ikka veel sõnajalalehel, mida poiss hoidis käes ning siia-sinna keerutas.

„Kas sa ei tea siis mulle öelda, mis mu isaga on, miks ei tule ta lumemaalt tagasi?“ hakkas ta uuesti juurdlema.

„Tom, ootame seni, kui ema on tagasi. See ei või enam kaua kesta.“

„Seleta mulle midagi surmast,“ ütles poiss tõemeeli. „On see midagi halba? Miks teed sa niisuguse näo, Erika, nagu tuleksid sa kirikust? Sa pead mulle kõik seletama.“

„Küll saame kõik teada,“ ütles tüdruk. „Näed sa, seal tuleb liblikas lennates! Seda võid sa püüda. Jookse temaga võidu, võib-olla püüad ta kinni. Sa oled selleks juba suur küllalt.“

„Ei,“ ütles Tom, „ma tahan mõelda oma isale ja sellele, miks ta on surnud.“

Aga siis tulid veel lennates kaks liblikat ja hõljusid sõnajalgade kohal. Siis unustas poiss oma isa ja jooksis nendele järele.

*

Aurik „Hamburgi“ pardal, 27. mail.

Nüüd oled Sa juba kuus kuud surnud, armas Herbert, ja mina elan veel ikka, märkides igal hommikul uue kriipsu taskukalendrisse. On täpselt sada kaheksakümmend päeva ja ööd möödunud, kui nägime teineteist viimset korda. Mu käsi on päris rahulik, kui Sulle kirjutatan. Liiga rahulik võib-olla. On maikuu lõpp, aga seda pole märgata, võiks niisama hästi olla oktoobri lõpp. See oli lõikav, külm öötuul, mis puhus, kui ma ennist peale õhtusööki läksin laevale, peaaegu säärane, mis puhus kuu kuu eest üle meie mõlema, kui magasime üheskoos telki peidetuna. Kõndisin seal edasi-tagasi, kedagi polnud peale minu laevalael, meri oli must ja karjus, aga iga viie minuti pärast jõudsin ma ringkäiguga valgustatud trepi juurde ja kuulsin alt tantsumuusikat. Inimesed tantsisid — nagu ei võiks neile mitte kunagi midagi juhtuda. Laevastjuuard on lahke, ta on nii vaikne minu juures, ja kui kõneleb minuga, siis langetab ta hääle. Ta on sakslane. Armastan sakslasi. Sa tead, Herbert, kui ma poleks abiellunud Sinuga, oleksin kindlasti armastanud sakslast. Selleks on nüüd liiga hilja.

Üldse on hilja, kõigeks on hilja. Aga me näeme teineteist uuesti pimeduses, sirutame oma käed välja ja leiame teineteise. Ah, Herbert, miks pidid Sa surema! Kas mäletad veel viimast hommikut, kui astusime telgist välja, hülged kraapisid kannatamatult. Sa ütlesid: „Täna on hea päev, me jõuame päris kaugele.“ Ja Smith oli suurepärase tee valmistanud, mäletad Sa, mida me muidu jõime ainult pühapäeval, kuna tagavarad jäid väikeseks. Kõik asjad olid kohal, ka eskimod — ja toast viskus piirituse-primuse lõhna kaugel lõpmatul jäämerel. Sa võtsid kibedat apelsinimarmelaadi. „Mary,“

ütlesid Sa, „täna jõuame me kaugele.“ Ja siis kelgusõit — ja kuidas koerad vedasid! Ma jäin ikka Sinust maha... ja siis, kas mäletad veel... siis see silmapilk... kui jää murdus... Näed Sa veel seda, kuidas vesi mustana prao vahelt välja paiskus... kuuled Sa veel seda, nagu äikesekõmin põrises üle jää. Ja siis triivisid Sa juba eemale, pragu suurenes silmapilkselt. Jäätükid hakkasid liikuma. Jääpank, mille Sa seisid, kanti veekeerises tuulekiirusel eemale. Hüüdsin su nime või midagi päris mõttetut, ma ei mäleta seda enam, Sa ei kuulnud mind kindlasti, sest Sa eemaldusid ikka kaugemale ja kaugemale, muutusid ikka väiksemaks, Su nägu polnud enam võimalik ära tunda. Nii äkki oli see kõik tulnud ja nii uskumatu. Näen veel Su pilku, Herbert.

„Surm tuleb ükskord ikkagi,“ ütlesid Sa alati. „me ei tarvitse teda karta.“ Aga võib-olla poleks ta tulnud, kui oleksime tol korral jäänud oma telki. See väike sõna: võib-olla. Sellest sõnast oleneb meie surm ja elu. Sest miks pidid Sina avastama? Kas ei jätku sellest: avastada üks inimene — ja elada temale? „Nii kõneleb naine,“ oleksid sa vastanud. „Mina tahan täita tühjad kohad maakaardil. „Mary saar,“ kas ei kõla see ilusasti? Saare jäämeres, kaugel, kaugel põhjas, tahan avastada Sulle ja rajada sinna meie Tomile väikese kuningriigi õliste eskimolaste, hüljeste ja muude mängukannidega, kus ta tohib valitseda...“ Fantast, armas, armas fantast. Herbert!

Ja mina elan ikka veel. Jah, ja minust pole märgata enam midagi. Aga Sina, Herbert, lähed öö-öö järel igaviku poole. Sa oled juba seal, kus on külm ja päike ühekorraga. Pool aastat ootasid Sind päevast-päeva, unustades sealjuures väikeste Tomi ja oma elu. Ikka ja uuesti oli mul lootus, et nad leiavad Su elusalt. Aga kõik päästeekspeditsioonid tulid tagasi ilma Sinuta, mitte ükski laev, ei ükski lennuk suutnud leida Sinu jälgi. Aga ma tean seda selletagi, Herbert, et Sa enam ei ela, sest mul on külm, ma külmetan.

Ikkagi tahan Sulle seletada, kuidas elu on edasi läinud. See oli nii hirmus, see ooteaeg Kanadas sugu-

laste juures, täis nurjunud lootusi. Lõpuks avalik leinapäha, nad kõik kurvastusid Sinu pärast. Ja mina kõndisin hallina ning tummana inimeste keskel, kellel igapäev oli oma tegevus. Valu pole argipäeva jaoks. Argipäev on töö jaoks, eriti Ameerikas. Ja siis ma otsustasin sõita Euroopasse, meie linnamajja Londonisse, kus tahan olla üksinda ja näha mitte ühtki inimest. Väike Tom on meie ärareisust saadik saksa lapsepreiliga vaikes kohas Schwarzwaldis. Sinna nad jäävad ka edaspidigi. Olen rõõmus, et võtsin Erika, ta on nii armas tüdruk. Väikesel Tomil on hea tema juures. ta on loomult täis elurõõmu. Ta on ju ka veel nii noor.

Muide sain täna kolmekümne-aastaseks.

Kapten pidi seda teadma, leidsin täna hommikul palju lilli hommikulaualt, ja nad tervitasid mind kõik nii pidulikult. Usun, neil on minust kahju. Nad mõtlevad hästi minust. Ma ei söö suures söögisaalis, vaid üksinda, aga lauamuusikat kuulen ma ikkagi. Muusikat kuuled Sinagi, igapäev muusikat, ah Herbert, sooviksin, et kuuleksime seda üheskoos. See on üldse ilus laev. Mehine laev. Kui ma kõnnin öösel laevalael ja tuul vilistab ning laev sõidab päris kindlalt mannermaa poole, siis tundun enesele rikkana ja üksikuna. Jah, lein teeb rikkaks. Kurbus on minu ainuke vara, ja kui inimesed ütlevad, et pean unustama, pean end lohutama, siis on see mulle — nagu peaksin hävitama oma vara. Ja kes viskab oma raha inimeste keskele ning jääb ise vaaseks? See nõuab ohvreid. Alati olen ma rõõmus meie väikese Tomi üle ja seletan talle eskimolastest ning nende kalamaksa-õlist, mida nad igapäev vahvalt neelavad. Aga kõigepealt tahan ma paar kuud elada päris üksinda meie majas Londonis.

Tulevikuplaanid, Herbert! Aga võib-olla ma ei elagi enam homme. Meri võtab nii kergesti vastu. Ma ei tee seda, Sina põlgaksid siis mind.

Lõpetan tänaseks. Nüüd olen väsinud ja jään loodetavasti magama, nüüd, kui olen kirjutanud Sulle. — Maga ka Sina hästi, ühed ja needsamad tähed on meie üle.

Mary.

Ta pani sullepea ära, ta käsi oli kange kirjutamisest. Ta tõusis püsti, laev libises edasi ja ähkis tasa, masinad töötasid usinasti, kõneldes talle tasa sügava häälega, nagu head kindlad sõbrad, kes ei jäta sind kunagi hätta.

Kolm ööd oli ta juba sõitnud ja veel paar päeva kestis sõit Southamptoni. Tal oli kaks ilusat moodsas stiilis kabiini enese jaoks. Mugav elutuba, magamistuba helerohelises lihvitud lakis, kahhelvann. Tema eest oli hoolitsetud, terve ta elu eest. Ta oli rikas, Herbert poleks tarvitsenud avastada saari. Ta oleks võinud ilusas, päritud mõisas keset Kanada legendikku veeta mõnusat ja rahulikku elu. Aga ta oli teisest laastust löödud või pulbitises vana viikingiveri ta soontes, mis ajas ta välja valgetele surmamerelede.

Mary pani endale pruuni pehme mantli ümber. Kell oli üks öösel. Ta läks alla pikka käiku pidi, mille vaip oli kaetud stiliseeritud lillmustriga. Stjuuard oli magama jäänud oma väikeses teenistusruumis, uks oli lahti ja tuli põles kõikjal, ka koridoris. Kaks paari jalanõusid seisis ühe ukse ees, kõrged elegantsed daami-kontsad koos tugevate mehe kingadega. Mary sammus sealt vaikselt mööda. Ta hoidis oma kirja käes. Ta oli enesele juurde harjutanud kerge hõljuva kõnnaku, mis oli kõige kindlam laeva väikeste kõikumiste vastu. Baaris mängis paar valgejuukselist ameeriklast kõva häälega pokerit — ta nägi seda mööda minnes. Laeva-stjuuard avas talle erilise hoolikusega ukse jalutuslaele. „Väljas on külm,“ ütles ta. Ta hääli oli pehme ja kurb, nagu teaks ta kõik.

„Täna,“ ütles Mary ja katsus kirja ära peita. „Tahaksin veel pisut värsket õhku hingata.“

Mees vaatas talle otsa heade silmadega, ta oli päris noor inimene. „Täna,“ ütles naine veel kord. „Ei maksa karta. Kõnnin ainult korraks üle teki.“

Nemad on ka inimesed, mõtles ta. Varem ei mõelnud ma kunagi sellele, et ka stjuuard on inimene. Ta oli selleks, et mind teenida, ja lõpp. Kannatus teeb inimese suuremeelseks.

Stjuuard avas klaasukse. Õhk oli väljas värsk ja selge. Tuul puhus kõvasti, kuna pilved, mis kihutasid üle kitsa kuusirbi, olid helesinised, hõbedased ning ebatõelikud. Ka

see oli ebatõelik, et veel elati. Milleks? Ta läks sporditekile, mille põrandal valged ringid, nelinurgad ja arvud kõnelesid suvistest ilmsüütutest mängudest, kuni laevaninani, päris üksi. Vaatas alla öisesse vahtu. Laev sõitis vastu vanale maailmajaole, vastu uuele elule.

Tal hakkas pea ringi käima, kui ta nii kaua alla vaatas. Oleks olnud nii kerge surra, Herbertile järele minna, end lihtsalt lasta kukkuda. Väike stjuuard oleks muidugi teisel hommikul meelegeites, et ta laskis tal minna üksinda öisele jalutuskäigule. Nii imelik kui see ka ei oleks — Herberti pärast kõigepealt just oli tema kohus edasi elada. Tal olid pehmed lapsesilmad. Tom tahab mind ka veel. Kes teab? Lapsed unustavad kiiresti. Aga temale, Herbertile, olen ma võlgu, et edasi elada.

Veel hoidis ta oma käes seda väikest kirja, mille ta oli katnud lendleva ja suure käekirjaga, paber oli päris kerge. Siis avas ta kae, kiri libises, lendles laeva seinapiidi alla nagu kajakas. Ta jälgis seda silmadega: vahutav laine haaras kirja, ja järgmisel silmapilgul oli paber kadunud, vajunud ookeani ja oli varsti tema juures.

Ta pöördus reelingilt, väsinud ja rahul.

Ta vaatas veel korraks masti poole üles, ülal nagises tükk riiet, võib-olla lipp. Tähed olid taevas, tõsised ja sätendavad. „Elu,“ ütles ta, aga sõnal polnud kõla. „Herbert,“ ütles ta siis ja see paljas nimi oli talle lauluks, mida ta kordas. Laul, mis libises üle mere ja jõudis võib-olla ka temani.

Ta läks mõned sammud valgustatud trepimaja poole, sinna, kus oli jälle inimlikku soojust. Väike tekstjuuard seisis klaasukse juures ja ootas teda. Ta naeratas säravalt ja polnud sugugi väsinud. „Minge ometi magama,“ ütles noor naine lahkelt.

Stjuuard naeris ja kiigutas end pisut jalavarvastel, käed ustavalt seljal. „Ma ei tohi,“ ütles ta rõõmsalt, „teenistus on teenistus.“

„Ahaa,“ ütles naine ja ei kuulnudki, mis teine vastas. Lift ootas teda. See sõidutas tema kaks korda madalamale B-tekile, sealt läks ta jälle pikka koridori pidi, kus

oli ukse ees kaks paari jalanõusid, astus oma magamistuppa ja rõivastus lahti. Kui ta oma pea padjale pani, valdas teda suur ja hea tunne — kindlusetunne ja varjul-olek.

„Aga mis on kindlusetunne,“ ütles ta tasa. „Seda ma ei taha. Tahan tema juures olla.“

Siis jäi ta aga magama.

*

„Eelteadustus pr. Mary King'ile,“ kordas telefonist uniselt ja pani kuuldetoru ära. Kell oli pool viis ja väljas oli peaaegu pime. Ta pani ka kõrvale pliatsi, millega oli öises igavuses lahendanud ristsõnamõistatust, lehitses reisi-
jate nimekirjas ja urises siis:

„B-tekk, 101 kuni 102a.“

Siis läks ta käsi teise aparaadi juurde. Ta surus ühele nõobile ja ootas tükk aega.

Nii siis edasi. Šveitsi kanton kolme tähega oli Uri. See oli üldiselt tuntud. Raskem oli leida teist nime „kajakale“, teda polnud kunagi eriliselt huvitanud veesport.

Lõpuks kuulis ta prõgisemist kuuldetorus. „Hallo,“ ütles ta ja võttis kuuldetoru. „On seal nais-stjuuard B-tekk? Mrs. King'ile on kõne.“

Mary lamas oma pimedas kabiinis ja oli äsja ärganud. Ta pööras pea kõrvale.

Akna eesrüüded liikusid tasa edasi-tagasi, näidates kitsaste pilude vahelt juba valgenevat taevast. Tormiselt löid lained vastu laevaseina. Mary vaatas kellale, see oli pool viis.

Kui ta uuesti tahtis pikali heita, koputati uksele.

Ta kuulatas. Koputati teist korda, päris tasa.

„Jah, mis on?“ ütles ta nõrgalt.

Üks hääl ütles ukse taga midagi arusaamatut.

Mary otsustas üles tõusta ja avada. Ta võttis enesele ümber tumedast siidist hommikmantli ja avas ukse.

„Telefonikõne,“ ütles nais-stjuuard pisut paluva häälega, mida saatis kartlikult hoolitsev pilk. „Eelteadustus. Aga ma mõtlesin, see on kiire.“

Mary vaatas talle otsa. „Täna,“ ütles ta tasa.

Võib-olla? . . . Ta pidi toetuma vastu kabiini ust. Võib-olla! . . .

Jah, päris kindlasti! Nad olid Herberti leidnud.

Mis võis see muud olla, et ta öösel üles aeti?

Ta rõivastus. Võib-olla elas Herbert. Või oli ta surnud? Üks kahest. Ta kammis hoolikalt juukseid — see tundus talle mõttetuna, aga ta ei saanud jätta seda tegemata.

Nüüd jooksis ta üle valgustatud koridori. Kui see tõsi oleks! Juhtub ju vahel imesid...

Nais-stjuuard ootas teda trepil. „Te ei tohi end nii erutada,“ ütles ta õrnalt. Sealjuures polnud Mary sõnagi kõnelnud.

Kaks laevakorda jooksis ta kõrgemale.

Seal, sädetelegraafi-jaamas istus kaks meest ja tegeles rahulikkude liigutustega. Vanem neist oli vastuvõtja, kes märkis üles uusimaid teateid, mida öeldi Ameerika sädejaamast. Tuhanded miilid üle mere tulid uudised. Teisel hommikul tahtsid reisijad neid uudiseid laevalehest lugeda.

„Denveri loomaaiast pääses lõvi välja. Ta jooksis läbi tänavate ja tungis börsimajja, kus tekkis paanika ja kurside noteerimine muutus võimatuks.“

„Üks Lõuna-Ameerika presidendikandidaat lubas oma valijatele kaheksa päeva prii söögi ja joogi, kui nad tema valivad. Ta valiti.“

„Keegi noor lüürik võttis eneselt elu just sel päeval, kui ta värsid trükitult ilmusid.“

Kummalisi asju juhtus siin maailmas.

Mary astus tagasihoidlikku ruumi, hoides käega kinni sinisest siidist hommikmantlit, millele olid tikitud kuud ja tähed ning stiliseeritud flamingo. „Kõne minule,“ ütles ta hingeldamisest katkestatud häälega.

Mõlemad mehed vaatasid üles ja silmitsesid noort naist.

Siis hakkas vanem neist uuesti tegelema uudiste vastuvõtmisega. Telefonist aga, noorem neist mõlemast, ütles:

„Just nii. Kas soovite kõne vastu võtta?“

„Loomulikult. Kust on kõne?“

„Baadenist,“ ütles telefonist.

Mary tundis, kuis midagi temas kokku vajus ja kadus.

„Ah nii,“ ütles ta. Ta nägu kaotas pinge. „Ah nii.“

Telefonist, kes daami sisseastumisel oli unustanud ristsõnamõistatuse ühes kajaka ja Šveitsi kantoniga, pakus talle tooli. „Silmapilk, kas suvatseksite pisut oodata,“ ütles ta viisakalt.

„Heameelega,“ vastas Mary tasa ja istus. Ta vaatas kabiinis ringi. Vaatas, kuidas teine meestest teateid vastu võttis. Ta töötas väga rahulikult. Mõlemad jätsid korraliku mulje. Nad kandsid laulatusõrmuseid. Nad on rahul oma eluga ja oma puhta elukutsega, otsustas Mary.

Ta mõtted ristlesid läbisegi ja peatusid. Võib-olla — on ta siiski leitud. Ei, see on rumalus. Tom on see. Tom on haige, mu väike poiss. Keset ööd helistatakse tuhandete kilomeetrite tagant, et mulle seda öelda. Õiglane sellest väikesest lapsepreilist, mulle kohe teadustada!

Aga ta süda ei peksnud enam nii metsikult. Ta pidi seda enesele tunnistama. Ta silm sattus enesele, kui ta ootas. Hommikkuub näib juba pisut kantuna, tegi ta kindlaks. See oli olnud kaasas Arktise-ekspeditsioonil. „Müstiline dressinggown“, oli Herbert arvanud, kui ta selle kinkis talle tol korral.

See oli Londonis olnud, sel päeval, kui ta Arktise-reisiks otis tarbeasju. „Minu Mary vajab ka põhjanabal pisut siidi,“ oli ta öelnud. Ja nii oli ta selle ostnud kuude ja tähtedega ning sellise kummalise tikitud flamingoga üle südame. „Kuidas see sobib sulle,“ oli ta öelnud imestunult ja armunult.

Sellest oli kaua, kaua möödas. See oli veel tol korral, minu teises elus, mõtles Mary. Kas kõik inimesed on nii armastanud kui mina? Ei, kindlasti mitte. Meid peeti vahel õeks ja vennaks, kuna olime teineteisele sarnaseks muutunud ühisest õnnest. Ühesuguse näoilme olime omandanud, ühesuguse pilgu. Mõistatuslik muide, kuidas üks telefonikõne üle ookeani siiani tuleb. Ma ei suuda selliseid asju kunagi mõista. Herbert mõistis sääraseid asju kohe. Mõnes asjas olime me siiski erinevad. Mina võtsin ekspeditsioonile kaasa väikese mapi Michelangelo freskodega Sixtina kapellist. Herbert ei mõistnud seda . . . Miks pean nii kaua ootama?

Ruumis valitses vaikus. Telefonist ei julgenud oma ristsõnamõistatust edasi lahendada. Ta joonistas pliiatsiga ajaleheveerule igasuguseid asju. Mary vaatas talle otsa ja teadis, et ta mõtleb temale, Maryle.

Siis oli kuulda tasast helinat.

„Hallo! Tere hommikut!“ hüüdis võõras hääl. Sest Kesk-Euroopas oli parajasti kell 9 hommikul. „Siin kõneleb Erika!“

Lapsepreili seisis Schwarzwaldi hotelli veel uue naha järgi lõhnavas kaugekõne-kapis. Väike Tom seisis ta kõrval ja vaatas vaheldumisi Erikalt kõnetorule, nagu võiks ta seal sees ema näha.

„Hallo! Siin on Erika!“ hüüdis ta veel kord, sest ta esimesi sõnu olid ainult telegrafistid kuulnud. Siis kõneles ta väga kürest:

„Mrs. King? Tere hommikut. Ma võin ainult kolm minutit kõnelda. Kas kuulete mind? Jah, tahtsin teile ainult . . . Tom tahaks teile . . . silmapilk . . . Kuidas? . . . Ma ei saa aru . . . Ei, ta on päris terve. Silmapilk.“

Ta ulatas väikesele poisile kuuldetoru. See oli suur silmapilk. „Hallo, ema!“ hüüdis ta, „kas kuuled mind? Erika . . .“ Ta hakkas ärevusest kogeleva . . . „Erika ütleb, sa ei tohi enam kurb olla, armas ema. Mina . . . mul on nüüd kell minu toas . . . linnuga. Kas tahad seda kuulda?“

Ja nüüd tuli see suur üllatus. „Lahti,“ sosistas ta Erikale. Erika oli schwarzwaldi kella välja võtnud, keeras ta üles kaheteistkümneme peale ja hoidis ta päris kõnetoru lähedal.

Tom ei julgenud õnnest hingatagi.

Kaksteist heledat käokukkumist kostsid üle ookeani naise juurde, kes sõitis üksinda ja oli kurb.

„Kuuled sa, ema?“ juubeldas Tom sinna vahele, „kas kuuled?“

„Jah, hea Tom,“ ütles ema, kui heledad löögid lõpesid. „Ma kuulsin päris selgesti.“

Ametnik segas vahele. „Kolm minutit. Ma lahutan.“

„Tuled sa varsti?“ hüüdis Tom. Aga oli küsitav, kas ema seda veel kuulis.

See oli kõik. Naeratades ja rahulikuna pani Mary kuuldetoru ära. Pettumus oli temas kerge. Ta lahkus kõnekapist ja naeratas veel, kui telegraafiruumi astus.

„Minu väike poeg,“ ütles ta, „soovis mulle head hommikut.“ Telefonist vaatas talle kergendustundega otsa, nagu oleks temagi oodanud õhus saatuselinnu tiivalööki.

„See on vahva poiss,“ ütles ta saamatult, kuna ta kontakti välja lülitas.

„Jah, väga vahva,“ ütles Mary. Ta vaatas telefonisti tegelemist pealt.

Siis vaatas talle telefonist otsa täis otsustavust.

„Sina!“ kõneles ta pilk, „sina, mina julgen seda, sulle päris julgesti otsa vaadata. Mitte nagu väike telefonist esimese klassi reisijale. Ei, see ei puutu siia. Sa meeldid mulle, sa oled naine ja mina olen mees. Ma tahan, et sa veel siia jääd. Tahan sind. Sa oled ilus.“

„Teie,“ vastas Mary pilk jahedalt ja pisut ehmunult, „te ei tohi mind ellu äratada. Te ei tohi mulle niiviisi otsa vaadata. Te olete mees — hea. Väike stjuuard eilsest õhtust oli ka mees. Aga mis puutub see siia. Minul on Herbert. Ja nüüd mõelge jälle oma teenistusele.“

Mary lõpetas silmadekõne. „Palju tänu vaeva eest!“ ütles ta kõvasti. Mõlemale paistis see igavikuna. „Kõne oli väga selge. Ma sain kõigest aru.“ Ta noogutas telefonistile meelega pisut võõralt.

Siis läks ta magavat koridori pidi, ootavate kingapaaridega kabiiniuste ees. „Väga vahva,“ ütles ta omaette.

Uhest ruumist vaatas küsivalt nais-stjuuardi murekas nägu.

„Polnud midagi,“ ütles Mary naeratades. „Ainult mu väike poiss telefoneeris mulle.“

Kõnetatav tegi õnneliku näo ja ütles laialt: „Ah-soo!“

Mary noogutas talle. „On teil lapsi?“ küsis ta lahkest ja möödamannes.

„Ei,“ ütles nais-stjuuard ägedalt, kuna ta heatahtlik hää muutus kurvaks. „Kahjuks ei.“ Ta nägi õieti liigutav välja, leidis Mary, kui ta istus seal kitsas ruumis keset pesuhunnikuid, ujumisvöösid, valgussignaale ja ootas, et täita teiste soove. Siis unustati oma soovid. Kuid see mõte puudutas noort naist ainult põgusalt.

Sest nais-stjuuard jätkas: „Ja ma ei saagi laste peale mõelda. Ikka see edasi-tagasi kihutamine Hamburgi ja New Yorgi vahel. Ma ei saaks lapse eest hoolitsedagi. Ma ei saaks talle emaks olla.“

Ja siis ütles ta ohtes: „Ja sellele saab mõelda ainult abielus naine.“

Ta vaikis võidetult ja hakkas pesu lugema.

Annan talle hea jootraha, mõtles Mary. Siis tõmbas ta hommikmantli kokku enese ümber. Ta otsis mõnd lahket sõna, mida talle öelda, noogutas talle siis ainult ja läks edasi.

„Olen ma halb ema?“ küsis ta eneselt äkki, minnes mööda koridori. Laev kõikus kõvasti hommikustes lainetes.

Alati oli Herbert tal meeles. Olin talle armuke ja ühtlasi töökaaslane. Me olime kokku üks veri, üks südame-lööök, üks mõte. Väike Tom jäi, eriti ekspedit-siooni ettevalmistusel, pisut hooletusse. Aga igal õhtul magamaminekul mõtlesin talle, kuigi mõnikord päris lühidalt ja kurvalt. Väike Tom, armastan sind, sul on Herberti silmad, julged selged silmad.

Nüüd oled sina ainukene inimene, kes mulle jäänud, Tom. Kui tähelepanelik lapsepreili poolt mulle helistada, kuigi see sündis peaaegu öösel. Minu jaoks on siiski kaks inimest. Tom: inimene nr. 1; saksa preili: inime-ne nr. 2. Ma ei ole ju päris üksinda. Kohaotsimis-büroo. Londonis. Vajatakse saksa lapsepreilit. Silmapilk, armuline proua! Number nüisugune on vaba, lastearmas-taja, eksam lasteaednikuna antud, tasutingimused nii ja nii. Tehtud.

Ja omataksegi noort inimest, kes valvab teise järele. Saadan talle Londonist midagi, kleidi või midagi säärast. Tom on hoitud nende kuude jooksul kindlasti paremini kui oma ema juures. Tom ei tohi mind tundma õppida, kui olen kurb ja murelik. Ta ei mõista seda veel praegu. Ta peab õitsema ja kasvama ja ta läheduses peab olema rõõmus inimene. Sellepärast kirjutasingi ka nüüd alles Erikale, et ta peab Tomile seletama, et isa jääb lume-maale. Alles nüüd, kuue kuu pärast saab Tom sellest

teada. Aga veelgi on liiga vara küllalt. Väike Tom, naera ja mängi ja unusta! Sul seisab veel kõik ees...

Kuna ta nii mõtles, oli ta jälle oma kajutisse jõudnud. Ta tõmbas aknaeesriided ära, uus päev paistis sisse helehallina ja tühjalt. Ta pööras end ümber.

Juhus tahtis, et ta sealjuures vaatas otse peeglist. Ta astus sammu lähemale ja uuris end tähelepanelikult. Korraga oli tal jälle väga palju aega, nüüd, millal saatus temast mööda oli astunud ja selleasemel väljapuhanud lapsehääli Schwarzwaldist oli hüüdnud talle oma lustlikud sõnad. Silmad olid pingutatud ilmega, aga muidu oli ta veel noor, tundus talle enesele.

Ma ei näe nagu lesk välja, mõtles ta tasase enesepilkega. Isegi mitte nagu „noor“ lesk!

Midagi ebaõiget on selles sõnas. See on nagu edvistusega ehitud leinaloor. Lesed peavad olema vanad ja väsinud.

Mina olen aga veel noor. Ma tunnen seda kuni sõrmeotsteni niisuguse selgusega, mis teeb lausa valu. Olen alles kolmekümneaastane. Elu ei saa ju veel möödas olla...

Ta unustas peegli. See noor ametnik telegraafi-ruumis, mõtles ta ebamääraselt, kuidas ta mulle otsa vaatas! Nagu poleks mingisuguseid piire. Millele mõtleb säärane inimene, kui ta öösiti valvab?

Ta vaatas välja pisikesest aknast. Meri tõusis ja vajus. See oli nagu hingamine. Silmapiir oli kauge, udune joon.

Armas jumal, mõtles ta ehmunult, nüüd juba unustasin ta! Tema, Herberti. Nüüd on mul juba mõtteid teiste jaoks.

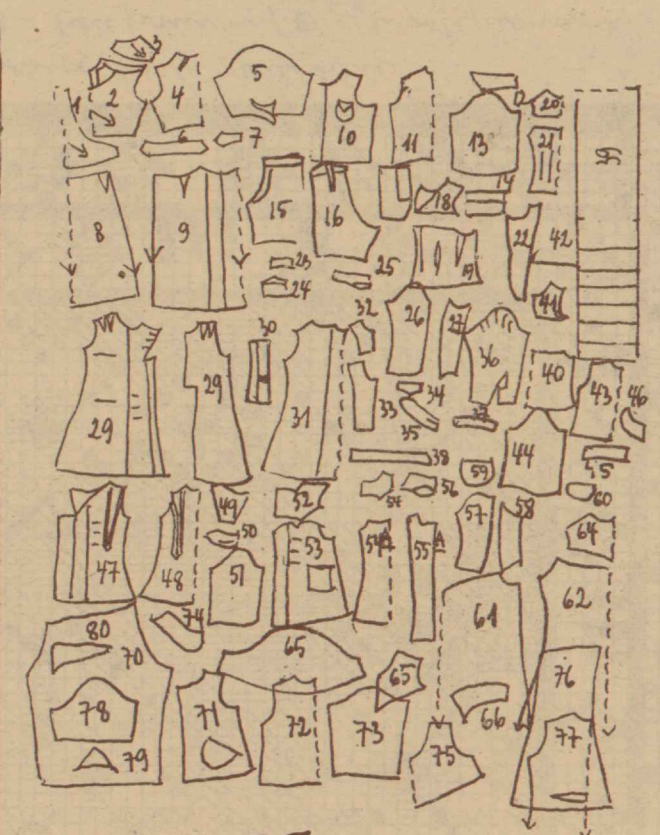
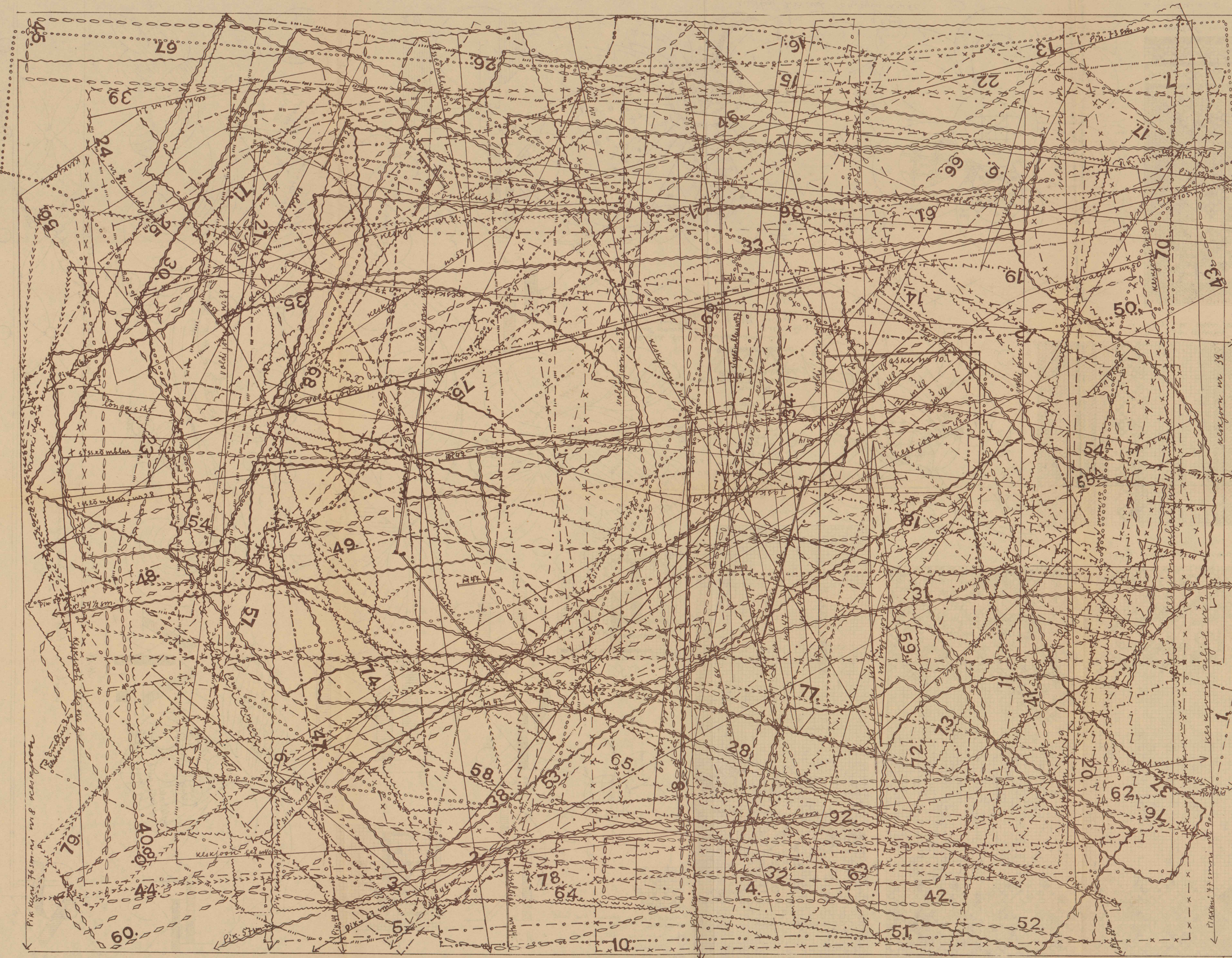
Ta vaatas kella. Oleks paras aeg vann ära tellida. Magada ta ju enam ei saaks. Ta vajutas kellanööbile. Pisut hiljem koputati uksele ja nais-stjuuard astus sisse.

Mary oli unustanud, mida ta õieti tahtis. Ta vaatas selleasemel tähelepanelikult tulija väga usalduslikku nägu, nagu loeks ta seda.

„Kas te usute,“ ütles ta küsivalt, „et ta tagasi tuleb?“

„Kes?“ küsis naine teenistusvalmilt ja üllatunult.

Mary vaatas põrandale ja ütles vähe aja pärast tasa: „Mu mees.“

Maret

Naiste ja kodude kuukiri.
 SEPTEMBRIKUU MUSTRI- JA
 LÕIKELEHT 1938. A.

- Moefoto nr. 2. Kleit, rimm. 102 sm.
- Lõige I.**
1. Esitüki keskos
 2. Esitükk
 3. Esipasse
 4. Selg
 5. Varrukas
 6. Seos
 7. Garnituur
 8. Esilaid
 9. Tagalaid
- Lõige II.**
- 9-aast. poisi ülikond nr. 414.
10. Piuksi esipool
 11. Selg
 12. Krae
 13. Varrukas
 14. Manset
 15. Püksi esipool
 16. Püksi tagapool
 17. Tasku
 18. Kuue esipasse
 19. Esitükk
 20. Seljapasse
 21. Selg
 22. Reväär
 24. Tasku
 25. Krae
 - 26, 27. Varrukoosad
- Lõige III.**
- Kleit 9-aast. tütarlapsele, nr. 415.
28. Parempoolne esilaid
 29. Vasempoolne esilaid
 30. Voldiosa
 31. Selg
 32. Parempoolne reväär
 33. Vasempoolne reväär
 34. Taskuklapp
 35. Krae
 36. Varrukas
 37. Manset
 38. Seotis
- Lõige IV.**
- Kleit 8-aast. tütarlapsele, nr. 416.
39. Seotiku veerandosa
 40. Esitükk
 41. Esipasse
 42. Garnituur
 43. Selg
 44. Varrukas
 45. Manset
 46. Krae
- Lõige V.**
- Mantel 6-8-aast. tütarlapsele, nr. 418.
47. Esitükk
 48. Selg
 49. Reväär
 50. Krae
 51. Varrukas
- Lõige VI.**
- Mantel 4-6-aast. poisile, nr. 419.
52. Esipasse
 53. Esitükk
 54. Seljapasse
 - 54-A. Selg
 - 55-A. Reväär
 56. Krae
 - 57, 58. Varrukas
 59. Tasku
 60. Taskuklapp
- Lõige VII.**
- Öösärk 13-aast. tütarlapsele, nr. 420.
61. Esilaid
 62. Tagalaid
 63. Esipasse
 64. Seljapasse
 65. Varrukas
 66. Krae
- Lõige VIII.**
- Särk ja püksid 6-aast. tütarlapsele, nr. 421.
67. Püksiosa
 68. Särgi esipool
 69. Särgi selg
- Lõige IX.**
- 5-aast. poisi magamisülikond, nr. 422.
70. Püksiosa
 71. Esitükk
 72. Selg
 73. Varrukas
 74. Krae
- Lõige X.**
- Kleit 12-aast. tütarlapsele, nr. 420.
75. Esitükk
 76. Esilaid
 77. Selg
 78. Varrukas
 79. Manset
 80. Krae
- Mustrilehel asuvad:
1. Kootud lina tikandi muster
 2. Kahevärviise lina muster
 3. Sohvapadja muster
 4. Heegeldatud päevateki muster
 5. Kootud ukse-ääraste skeem ja muster
 6. Valbumuster
 7. Ristpistesohvapadja muster
 8. Monogramme
- O/C „Ilutruki“, Tartu, 1938.

